

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI EVALUARE ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

CURRICULUM

pentru școlarizarea elevilor/ tinerilor
cu deficiențe grave, profunde sau asociate
prin

***ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ
DE
PEDAGOGIE CURATIVĂ***

**Plan cadru de învățământ pentru grupele / clasele din învățământul special
care școlarizează elevi / tineri cu deficiențe grave, profunde sau asociate**

PEDAGOGIE CURATIVĂ

(alternativă educațională)

ARIA CURRICULARĂ	NR. DE ORE / ACTIVITĂȚI PE CLASĂ / SĂPTĂMÂNAL									
	Nivele	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
Disciplina de învăț.	IV	V				VI				
I. Limbă și comunicare	5-7	5-7	5-7	5-7	4-6	4-6	3-4	3-4	3-4	3-4
1. Formarea, stimularea și compensarea limbajului	2-3	2-3	2-3	2-3	2-3	1-2	-	-	-	-
2. Citire-scriere-comunicare	2-3	2-3	2-3	2-3	2-3	3-4	3-4	3-4	3-4	3-4
3. Desenul formelor	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-
II. Matematică și științe	3-5	3-5	3-6	3-6	4-7	4-7	5-8	5-8	5-8	5-8
1. Educație senzorială, motorie și psihomotorie	1-2	1-2	1-2	1-2	0-1	-	-	-	-	-
2. Elemente de matematică aplicată	2-3	2-3	2-3	2-3	3-4	3-4	3-4	3-4	2-3	2-3
3. Cunoștințe despre om și mediu	-	-	0-1	0-1	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2
4. Elemente de fizică/chimie	-	-	-	-	-	0-1	1-2	1-2	2-3	2-3
III. Om și societate	1	1	1	1-2	2-3	3	3	3	3-4	3-4
1. Religie	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
2. Cunoștințe despre istorie/geografie	-	-	-	0-1	1-2	2	2	2	2-3	2-3
IV. Arte	2-3	2-3	2-3	2-3	2-4	2-4	2-4	2-4	2-4	2-4
1. Educație plastică	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
2. Educație muzicală	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
3. Euritmie	0-1	0-1	0-1	0-1	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
V. Educație fizică și sport	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
1. Educație fizică și activități sportive	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
VI. Tehnologii	2	2	2	2	3-4	3-4	4-5	5-6	6-7	6-7
1. Abilitare manuală	2	2	2	2	-	-	-	-	-	-
2. Activități de preprofesionalizare/meșteșuguri	-	-	-	-	3-4	3-4	4-5	5-6	6-7	6-7
VII. Consiliere și orientare	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Nr. total de ore în trunchiul comun	16	16	16	16	17	18	20	21	22	22
<i>Curriculum la decizia școlii</i>	1-2	1-2	1-2	1-2	1-4	1-4	1-4	1-4	1-4	1-4
Număr minim de ore	17	17	17	17	18	19	21	22	23	23
Număr maxim de ore	18	18	18	18	22	23	24	25	26	26

VIII. Terapii specifice și de compensare	12-13	12-13	12-13	12-13	9-10	9-10	9-10	9-10	6-7	6-7
1.a.* Terapia tulburărilor de limbaj										
1.b.* Educație perceptiv-vizuală, orientare, mobilitate, tehnici alternative de comunicare	6-8	6-8	6-8	6-8	5-6	5-6	5-6	5-6	3-4	3-4
1.c.* Educație perceptiv-auditivă, labiolectură, tehnica vorbirii-audiologie educațională, kirofonetică										
2. Terapii artistice: euritmie curativă, pictură, muzică, dinamica formelor prin desen, artă dramatică	0-2	0-2	0-2	0-2	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1
3. Kinetoterapie, elemente de gimnastică Bothmer, fricționări ritmice	2-3	2-3	2-3	2-3	1-2	1-2	1-2	1-2	0-1	0-1
4. Psihodiagnoză, consiliere, terapie și programe de intervenție personalizate	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
IX. Terapie educațională și integrată	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
1. Formarea autonomiei personale	5	5	5	5	3	3	3	3	3	3
2. Terapie ocupațională	6	6	6	6	7	7	7	7	7	7
3. Stimulare cognitivă	3	3	3	3	4	4	4	4	4	4
4. Ludoterapie	5	5	5	5	3	3	3	3	3	3
5. Socializare	1	1	1	1	3	3	3	3	3	3

METODOLOGIE

privind aplicarea Planului-cadru de învățământ pentru grupele/clasele din învățământul special – pedagogie curativă, care școlarizează elevi/ tineri cu deficiente grave, profunde sau asociate

1. Prezentul Plan-cadru de învățământ pentru grupele/clasele din învățământul special care școlarizează copiii/elevii/tinerii cu deficiente severe, profunde sau asociate se aplică de către toate unitățile de învățământ special, la grupele/clasele alcătuite din aceste categorii de elevi, precum și de către școlile de masă care școlarizează grupe/clase cu acest specific și aplică metodele alternativei educaționale de pedagogie curativă.
2. Predarea disciplinelor de bază se face modular, în etape de 2-4 săptămâni, organizate într-un curs de bază de 90 minute, plasat la începutul activității zilnice. Disciplinele cuprinse în ariile curriculare: *Arte, Educație fizică și sport, Tehnologii* sunt realizate după cursul de bază, nefiind predate modular.
3. Activitățile de predare-învățare din ariile curriculare I-VII se constituie în catedre de educație specială pe clase, nu pe discipline de învățământ. Astfel, o catedră de educație specială cuprinde disciplinele prevăzute la clasa respectivă, fără a depăși norma didactică stabilită conform legislației în vigoare. Aceste catedre pot fi ocupate de: absolvenți ai unei instituții de învățământ superior cu specializarea de: psihopedagogie specială, pedagogie sau psihologie cu studii de lungă durată sau absolvenți ai unei instituții de învățământ superior de scurtă și de lungă durată care îndeplinesc condițiile prevăzute la art. 68 din Legea 84/1995, precum și cele prevăzute la alin. 2 art. 7 din Legea 128/1997.
4. Cadrele didactice care predau la clasele din alternativa educațională de pedagogie curativă necesită aviz de funcționare eliberat de Federația de Pedagogie Curativă din România care atestă parcurgerea modului de formare în specificul alternativei.
5. Orele de euritmie sunt predate de absolvenți ai unui studiu de minim patru ani în Arta euritmiei, urmat la o instituție recunoscută de Universitatea pentru Științe de la Goetheanum, Dornach – Elveția. Aceste ore se desfășoară cu un corepetitor.
6. Efectivele de elevi din grupe/clase, precum și normarea posturilor se fac în conformitate cu legislația în vigoare.
7. Disciplinele opționale se stabilesc de către conducerea școlii, la recomandarea profesorului diriginte, în funcție de tipul, de gradul și de asocierea deficiențelor elevilor, luând în considerare recomandările Comisiei interne de evaluare și opțiunile părinților acestora. Numărul maxim de ore alocate disciplinelor opționale din aceeași arie curriculară nu poate fi mai mare de 2 ore.
8. Copiii/elevii/tinerii care nu pot desfășura activitatea specifică unei ore de educație fizică, vor desfășura, în timpul alocat acesteia, activități de euritmie.
9. Pentru disciplinele din aria curriculară *Terapii specifice și de compensare*, repartizarea elevilor precum și numărul de ore alocat fiecărui elev se face în funcție de tipul, gradul și asocierea

- deficiențelor. Comisia Internă de Evaluare Continuă stabilește diagnosticul psihointelectual al fiecărui elev, urmând ca profesorul de specialitate să-și stabilească activitățile și modalitățile de realizare a acestora. Activitățile de terapie se desfășoară în cabinete special amenajate, individual sau cu un grup de 2-3 elevi.
10. Pentru disciplinele marcate cu * din cadrul ariei curriculare *Terapii specifice și de compensare* se încadrează numai absolvenți ai unei instituții de învățământ superior, cu specializarea: psihopedagogie specială, pedagogie, psihologie sau pedagogie socială, studii de lungă durată.
 11. Proiectarea didactică, la disciplina *Psihodiagnoză, consiliere, terapie și programe de intervenție* se realizează pentru fiecare elev care participă la procesul de reabilitare și de compensare prin programe de intervenție personalizată.
 12. Activitățile din aria curriculară *Terapie educațională complexă și integrată: Formarea autonomiei personale, Socializare, Terapie ocupațională, Stimulare cognitivă, Ludoterapie* se normează astfel: un post de învățător-educator sau de profesor-educator cu norma de 20 de ore, pentru fiecare clasă I – a X-a. Având în vedere specificul activităților din această arie curriculară, învățătorul-educator poate fi angajat și la clasele a V-a – a X-a, iar profesorul-educator poate fi încadrat și la clasele I – a IV-a, aceștia fiind retribuiți conform studiilor. Posturile pot fi ocupate, cu prioritate, de cadre didactice absolvente ale liceelor pedagogice, ale colegiilor pedagogice și ale unor școli postliceale pedagogice. Activitățile propuse sunt realizate de către învățătorul-educator sau de către profesorul-educator cu toți elevii din clasă, în completarea programului de predare-învățare-evaluare.
 13. Activitățile din cadrul ariilor curriculare I-VII se realizează, de regulă, dimineața, iar activitățile din cadrul ariilor curriculare VIII și IX se realizează în completarea activităților menționate mai sus, după-amiaza.
 14. Comisia Internă de Evaluare Continuă poate hotărî ca unii copii/elevi/tineri să desfășoare numai anumite activități specifice ariilor curriculare *Terapii specifice și de compensare și Terapie educațională complexă și integrată*, în funcție de gradul și de tipul deficienței.
 15. Unitatea de învățământ special poate decide ca unele activități ale învățătorului-educator și ale profesorului-educator să se desfășoare în parteneriat cu profesorul psihopedagog de la clasa (în cadrul ariilor curriculare *Om și societate, Arte, Tehnologii, Educație fizică și sport*), cu condiția respectării programului zilnic de reabilitare, compensare, recuperare, integrare a elevului.

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI EVALUARE ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ

„FORMAREA, STIMULAREA ȘI
COMPENSAREA LIMBAJULUI”

Nivelele IV – V
(Cls. I – VI)
Învățământ special

București, 2008

NOTĂ DE PREZENTARE

Limbaajul este un proces psihic complex prin care oamenii exprimă trebuințe, sentimente, idei. Însușirea lui oferă copilului posibilitatea de a se apropia de cei din jurul lui și nu numai. Astfel, se poate vorbi de rolul determinant al *formării, stimulării și compensării limbajului* în ceea ce-i privește pe copiii/elevii cu deficiențe grave, profunde sau asociate.

Rolul determinant al acestei discipline este că vine în sprijinul formării copilului care întâmpină dificultăți în realizarea actului vorbirii, perfecționării și dezvoltării comunicării, dezvoltării proceselor de cunoaștere și a auzului fonematic.

În însușirea, învățarea limbajului și recurgerea la oralitate a copilului cu deficiențe grave, profunde sau asociate, pot apărea, o sferă largă de dificultăți de învățare, consecințe ale deficiențelor, cum ar fi: precaritatea limbajului, comunicare săracă, crispate, dificultăți gramaticale în general, deficiențe de evocare, redare, relatări și unele tulburări sub aspectul fonetic, articular, ritm, fluență.

În programa propusă au fost introduse teme și activități accesibile care vor stimula acele laturi și componente valide ale proceselor psihice ale copiilor. Ea oferă posibilitatea cadrului didactic să respecte ritmul copilului și să aleagă activitățile accesibile în funcție de potențialul acestuia.

OBIECTIVE CADRU

- 1. Dezvoltarea capacității de receptare a mesajelor**
- 2. Formarea și dezvoltarea abilităților de comunicare nonverbală**
- 3. Formarea și dezvoltarea abilităților de comunicare verbală**
- 4. Dezvoltarea capacității de comunicare, ca mijloc de relaționare**

NIVELUL IV

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Dezvoltarea capacității de receptare a mesajelor

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. concentrarea atenției pentru a asculta mesaje	- exerciții de dezvoltare auzului; - exerciții de ascultare a mesajelor transmise de persoane diferite; - povestiri; - jocuri de rol.
1.2. receptarea clară a mesajelor	- exerciții de dezvoltare a acuității auditive; - exerciții de înțelegere a mesajului și a comenzii verbale; - povestiri; - conversații tematice; - jocuri didactice.
1.3. distingerea cuvintelor și a sensului lor într-o propoziție dată	- exerciții de identificare și delimitare a cuvintelor dintr-o propoziție; - jocuri didactice.

2. Formarea și dezvoltarea abilităților de comunicare nonverbală

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. însușirea unor procedee figurative (semne, gesturi etc.)	- exerciții de imitare a unor gesturi, semne; - exerciții de stabilire a ritmului; - exerciții de exprimare gestuală a unor comenzi verbale; - jocuri de imitație și tematice.
2.2. operarea cu limbajul gestual, mimico-gestual	- exerciții de imitație; - exerciții de relaționare în grup; - jocuri de rol.
2.3. operarea cu limbajul grafico – pictural	- desen liber; - dactilopictură; - modelaj.
2.4. dezvoltarea comunicării nonverbale	- imitații; - joc de rol; - exerciții de dialog nonverbal; - formulări de întrebări și răspunsuri, prin limbaj figurativ.

3. Formarea și dezvoltarea abilităților de comunicare verbală

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. pronunțarea clară și corectă a sunetelor, silabelor și a cuvintelor	- exerciții de gimnastică facială, linguală, mandibulară; - exerciții pentru dezvoltarea auzului fonematic; - exerciții de respirație; - exerciții de formare și educare a ritmului vorbirii; - exerciții de pronunțare corectă a sunetelor; - exerciții de diferențiere a vocalelor și consoanelor; - onomatopee; - jocuri didactice.
3.2. despărțirea cuvintelor în silabe	- exerciții de despărțire a cuvintelor în silabe; - exerciții de compunere a cuvintelor din silabe date; - jocuri didactice.
3.3. comunicarea prin enunțuri scurte cu sens (două, trei cuvinte)	- exerciții de formulare de propoziții prin imitație; - formulări de răspunsuri la întrebări; - exerciții de denumire a părților componente ale corpului omenesc; - jocuri didactice.
3.4. identificarea și denumirea corectă a obiectelor din mediul ambiant	- exerciții de identificare și denumire a ființelor, obiectelor concrete; - exerciții de identificare și denumire a ființelor, obiectelor, după imagini; - jocuri didactice.

4. Dezvoltarea capacității de comunicare, ca mijloc de relaționare

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
4.1. valorificarea propriilor achiziții de vocabular	- exerciții de identificare și denumire a obiectelor din mediul ambiant; - jocuri didactice.
4.2. îmbogățirea vocabularului cu cuvinte noi	- exerciții de observare directă; - exerciții de imitație; - jocuri de rol; - jocuri didactice.
4.3. manifestarea interesului pentru comunicare cu cei din jur	- exerciții de imitație; - exerciții de vorbire dialogată; - jocuri de rol.

NIVELUL V

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Dezvoltarea capacității de receptare a mesajelor

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. receptarea corectă a semnificației mesajului	- exerciții de analiză secvențială a conținutului mesajului; - formulări corecte de răspunsuri la întrebări; - exerciții de stimulare a vorbirii dialogate; - exerciții de sesizare a esenței mesajului pe baza achizițiilor anterioare; - jocuri de rol; - jocuri didactice.
1.2. confirmarea prin replici adecvate a înțelegerii mesajului	- exerciții de vorbire dialogată; - conversații pe o temă dată; - jocuri de rol; - dramatizări; - jocuri didactice.
1.3. sesizarea semnificației unui cuvânt nou din contextul mesajului	- exerciții de înlocuire a cuvântului nou prin sinonime, cu ajutorul imaginilor sau a unor obiecte concrete; - exerciții de înlocuire a cuvântului nou prin sinonime, fără sprijin; - exerciții de formulare de propoziții cu noile cuvinte; - jocuri didactice.
1.4. distingerea sunetelor și a silabelor din cuvinte	- exerciții de despărțire a unor cuvinte în silabe; - exerciții de identificare a sunetelor din silabe; - exerciții de stabilire a locului sunetelor în silabe și în cuvinte; - exerciții de identificare a vocalelor și a consoanelor învățate; - jocuri didactice.

2. Formarea și dezvoltarea abilităților de comunicare nonverbală

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. asocierea comenzii verbale cu imaginea sau obiectul desemnat	- jocuri cu imagini; - jocuri de asocieri: obiect – imagine, imagine – obiect, obiect – imagine – cuvânt; - jocuri didactice.
2.2. însușirea unor modele de exprimare nonverbală (mimică, gesturi) pentru comunicarea unor stări sufletești	- exerciții de pantomimă; - dramatizări; - simulări; - jocuri de rol; - jocuri cu marionete; - jocuri didactice.
2.3. înțelegerea și semnalizarea prin mijloace nonverbale (gesturi, mimică, pantomimică) a unui mesaj transmis	- exerciții de pantomimă; - dramatizări; - simulări; - dialog pe o temă dată; - jocuri de rol; - jocuri didactice.

3. Formarea și dezvoltarea abilităților de comunicare verbală

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. pronunțarea clară și corectă a unor cuvinte și propoziții simple	- exerciții de pronunțare corectă a sunetelor; - exerciții de pronunțare corectă a silabelor; - exerciții de pronunțare corectă a cuvintelor; - jocuri de cuvinte; - exerciții de reglare a vitezei proprii de vorbire; - exerciții de comunicare orală; - exerciții de ordonare a cuvintelor în propoziții; - exerciții de recitare a unor poezii; - jocuri didactice.
3.2. formularea de enunțuri corecte	- exerciții de formulare de propoziții pe bază de imagini; - formulări de întrebări și răspunsuri; - descrierea obiectelor din mediul ambiant; - povestirea unor fapte, întâmplări personale; - repovestirea unor texte audiate, cu ajutor sau fără ajutor; - jocuri didactice.
3.3. citirea de cuvinte, propoziții	- exerciții de corelare a sunetului cu semnul grafic; - exerciții de citire a unor cuvinte, propoziții; - jocuri didactice.

4. Dezvoltarea capacității de comunicare, ca mijloc de relaționare

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
4.1. utilizarea în comunicare a cuvintelor ce denumesc: acțiuni, culori, forme, mărimi, relații spațiale, formule de politețe etc.	- exerciții de: grupări, ordonări, clasificări etc; - exerciții de exprimare în contexte situaționale; - formulări de răspunsuri la întrebări; - povestiri, repovestiri; - jocuri de rol; - jocuri didactice.
4.2. îmbogățirea vocabularului	- exerciții de intuire a imaginilor din basme, fabule, legende; - audiții de basme, povestiri, fabule, legende; - jocuri de rol; - jocuri didactice.
4.3. manifestarea interesului față de interlocutor în comunicare	- exerciții de stimulare a vorbirii dialogate; - exerciții de comunicare în grup; - jocuri de rol.
4.4. respectarea intonației, accentului, ritmului și a pauzelor în vorbire	- exerciții de intonație; - exerciții de ritm (pronunție asociată cu bătăi din palme); - exerciții de recitare de poezii; - dramatizări.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII (niv. IV-V)

Comunicarea nonverbală

- Relaționarea pe bază de procedee figurative (gest, mimică, pantonimă)

Comunicarea verbală

- Sunet, silabă, cuvânt, propoziție, text - pronunțarea sunetelor, silabelor, cuvintelor, propozițiilor; despărțire în silabe; formulare de propoziții; identificarea obiectelor din mediul ambiant; identificarea și denumirea părților componente ale corpului omenesc, identificarea mărimii, formei, culorii, relațiilor spațiale etc.
- Vorbire dialogată, formule de adresare, comunicare expresivă, relaționare în grup

Aria tematică

- Școala - clasa
- Familia – familia mea
- Corpul omenesc
- Obiecte de igienă personală
- Obiecte de vestimentație
- Zilele săptămânii
- Lunile anului
- Anotimpurile
- Formă, culoare, mărime, relații spațiale, relații temporale
- Mijloacele de transport
- Formule de adresare (politețe)
- Fructe
- Legume
- Animale, păsări
- Reguli de circulație
- Timpul / vremea
- Localitatea
- Județul
- Țara

LISTA CU MEMBRII COMISIEI
care au definitivat forma revizuită a curriculum-ului la disciplina
Formarea, stimularea și compensarea limbajului
Nivelele IV - V
(Cls. I - VI)
 Alternativa Educațională de Pedagogie Curativă

NUMELE ȘI PRENUMELE	INSTITUȚIA / UNITATEA ȘCOLARĂ
Mircea Vlad – prof. psihopedagog	Școala pentru Surzi nr 1, Bucuresti
Elisabeta Putere – consilier psiholog	Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare în Învățământul Preuniversitar
Letiția Trif – lector univ. dr.	Universitatea „1 Decembrie” Alba-Iulia
Lucian Mozer – director	Școala Specială Nr. 7, sector 1, București
Livia Vlad – prof. psihopedagog	Federația de Pedagogie Curativă din România
Anca Perța – prof. psihopedagog	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria
Iolanda Stănică – educator	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria
Camelia Voica – educator	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria

ANEXA _ la Ordinul ministrului educației și cercetării nr. /2008

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI EVALUARE ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ

„CITIRE - SCRIERE – COMUNICARE”

Nivelele IV – VI
(Cls. I – X)
Învățământ special

București, 2008

ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ DE PEDAGOGIE CURATIVĂ

NOTĂ DE PREZENTARE

Prin comunicare, omul se deosebește net de toate celelalte ființe. Ea este mijlocul cel mai important de înțelegere între noi și servește în școală la schimbul dintre cadre didactice și copiii/elevi. Însă este vorba de mult mai mult. În cazul cultivării ei corespunzătoare, devine un mijloc de formare determinant pentru evoluția copilului. În acest scop ea trebuie înțeleasă și modelată artistic.

Noul curriculum a dezvoltat un nou concept cu privire la disciplina *citire – scriere - comunicare*. Acesta a luat naștere din analiza modului în care interacționează două forțe polare, cu legități specifice: receptarea mesajului oral/scriș și formele convenționale de exprimare orală/scrișă. Din interacțiunea acestora ia naștere capacitatea de comunicare, ce se concretizează la nivelul individului în posibilitatea de exprimare a gândurilor, stărilor, sentimentelor și opiniilor proprii.

Astfel, obiectivul central al studiului disciplinei este dezvoltarea competențelor cheie de comunicare, orală și scrisă a copiilor/elevilor, precum și familiarizarea acestora cu unele texte literare și nonliterare, semnificative din punctul de vedere al vârstei. Copilul va deveni capabil să înțeleagă lumea din jurul său, să comunice și să interacționeze cu semenii, exprimându-și gânduri, stări, sentimente, opinii etc., să fie sensibil la frumosul din natură și la cel creat de om, să se integreze școlar și profesional, să-și utilizeze în mod eficient și creativ capacitățile proprii pentru rezolvarea unor probleme concrete în viața de zi cu zi.

Caracterul de interdisciplinaritate se reflectă în mod deosebit în predarea *citirii – scrierii - comunicării*, care devine un suport fundamental pentru dobândirea de cunoștințe și formarea deprinderilor. Conținuturile propuse spre abordare cuprind elemente specifice educației plastice, muzicale, istoriei, geografiei, științelor naturii, iar ea se regăsește pe rând în fiecare dintre acestea.

OBIECTIVE CADRU

- 1. Dezvoltarea capacității de receptare a mesajului oral**
- 2. Dezvoltarea capacității de exprimare orală**
- 3. Dezvoltarea capacității de receptare a mesajului scris (citirea / lectura)**
- 4. Dezvoltarea capacității de exprimare scrisă**

NIVELUL IV

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Dezvoltarea capacității de receptare a mesajului oral

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. distingerea semnalelor sonore, din mediul apropiat	- exerciții de recunoaștere a semnalelor sonore produse de diferite surse; - exerciții de recunoaștere a direcției sunetului sau zgomotului produs de diferite surse sonore; - jocuri de identificare a vocilor colegilor din clasă; - exerciții de recunoaștere a onomatopeelor.
1.2. sesizarea înțelesului unor mesaje scurte în legătură cu viața cotidiană și în mediul apropiat	- exerciții de ascultare a unor mesaje; - jocuri de rol utilizând dialogul.
1.3. utilizarea elementelor de comunicare nonverbală (mimico-gestuală) pentru a denumi obiecte, acțiuni	- exerciții de pantomimă; - jocuri cu marionete; - jocuri de rol.
1.4. orientarea atenției pentru a asculta mesaje formulate de diferite persoane	- exerciții de ascultare a unui dialog; - jocuri de rol.

2. Dezvoltarea capacității de exprimare orală

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. dezvoltarea capacității fono – articulatorii	- exerciții pentru dezvoltarea aparatului fono – articulator; - exerciții – jocuri cu onomatopee; - jocuri cu silabe duble (ga-ga, ta-ta, ma-ma etc.); - jocuri didactice.
2.2. pronunțarea corectă și clară a sunetelor, silabelor și a cuvintelor	- exerciții de pronunțare corectă a sunetelor și silabelor; - exerciții de pronunțare corectă a cuvintelor; - jocuri didactice.
2.3. denumirea unor acțiuni, obiecte, ființe	- exerciții de verbalizare a unor acțiuni proprii sau ale altcuiva; - exerciții de denumire a unor obiecte, ființe din mediul familiar; - exerciții de denumire a obiectelor din imagini; - jocuri didactice.
2.4. utilizarea corectă a cuvintelor în comunicare prin enunțuri simple	- exerciții de construire a unor enunțuri proprii, cu ajutor; - jocuri didactice.
2.5. adaptarea vorbirii în funcție de partenerul de dialog	- exerciții de comunicare orală; - exerciții de utilizare a unor formule de adresare, de inițiere, de menținere și de închidere a unui dialog; - jocuri de rol.

3. Dezvoltarea capacității de receptare a mesajului scris (citirea / lectura)

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. recunoașterea elementelor grafice	- exerciții de asociere a sunetului cu litera, prin desenul din povești; - exerciții de recunoaștere a vocalelor apoi a consoanelor, în ordinea învățării lor; - exerciții de citire a elementelor grafice (literele mari și mici de tipar).
3.2. asocierea formei grafice a cuvântului cu sensul acestuia	- exerciții de exprimare a înțelesului unor cuvinte; - exerciții de construire a unor enunțuri cu anumite cuvinte date.
3.3. sesizarea legăturii dintre cuvinte și imaginile care îl însoțesc	- exerciții de realizare a corespondenței dintre cuvânt și imagine; - exerciții de sesizare a semnificației textului cu ajutorul imaginilor.
3.4. citirea unor silabe, cuvinte, propoziții simple	- exerciții de citire a silabelor; - exerciții de citire a cuvintelor; - exerciții de citire a unor propoziții simple.
3.5. citirea unui text simplu	- exerciții de citire a unui text simplu.

4. Dezvoltarea capacității de exprimare scrisă

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
4.1. adoptarea unei poziții corecte la scris	- exerciții – joc pentru însușirea poziției corecte în bancă.
4.2. mânuirea corectă a instrumentelor de lucru	- exerciții de mânuire corectă a instrumentelor de lucru (creioane cerate, caiete cu foi veline etc.).
4.3. redarea prin desen a unor forme elementare, după model dat	- exerciții de folosire a pensulei și a creioanelor colorate pentru realizarea, prin imitare, a unei linii verticale, orizontale etc.
4.4. asocierea sunetului cu forma grafică a literei	- povești și desen pentru introducerea vocalelor și a consoanelor.
4.5. scrierea corectă a literelor mari și mici de tipar	- exerciții pregătitoare scrisului; - exerciții de scriere corectă a literelor mari și mici de tipar.
4.6. scrierea corectă a unor silabe, cuvinte și propoziții simple	- exerciții de scriere a unor silabe, cuvinte și propoziții simple; - exerciții de copiere și de transcriere a unor silabe, cuvinte și propoziții simple; - dictări.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

1. Formarea capacității de citire / lectură

- Caietul elevului. Desene. Organizarea paginii
- Literele mari și mici de tipar
- Alfabetul – vocale și consoane
- Citirea silabelor, cuvintelor, propozițiilor simple

2. Formarea capacității de comunicare

Comunicarea orală

- Poezii având ca temă anotimpurile, sărbătorile anului, natura și fenomenele sale, părțile corpului etc.
- Cuvântul. Propoziția. Dialogul
- Basmе și fabule din literatura română și universală (Petre Ispirescu – „Basmе”, Frații Grimm – „Basmе”, Grigore Alexandrescu – „Fabule”, Jean de la Fontaine – „Fabule” etc.)
- Povești create de către cadrul didactic pentru introducerea literelor

Comunicarea scrisă

- Literele mari și mici de tipar
- Silabe. Cuvinte. Propoziții simple. Așezarea corectă în pagină (respectarea spațiului dintre cuvinte)

3. Elemente de construcție a comunicării

- Sunetele limbii române. Articulația vocalelor și consoanelor
- Silaba. Cuvântul. Propoziția

NIVELUL V

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Dezvoltarea capacității de receptare a mesajului oral

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. sesizarea succesiunii logice a secvențelor dintr-un mesaj oral	- formulări de întrebări și răspunsuri; - jocuri didactice.
1.2. dezvoltarea capacității de a opera corect cu cuvintele în diferite situații	- exerciții pentru stimularea comunicării dialogate; - exerciții de structurare a vocabularului prin jocuri; - jocuri de rol; - jocuri cu marionete.
1.3. sesizarea cuvintelor necunoscute dintr-un context dat	- exerciții de identificare a cuvintelor cunoscute și a celor necunoscute dintr-un context dat; - exerciții de determinare a sensului unor cuvinte într-un context dat; - exerciții de alcătuire de enunțuri cu noile cuvinte.
1.4. manifestarea atenției și interesului față de partenerul de dialog	- activități de grup pe teme diferite; - exerciții de dialog; - jocuri de rol.
1.5. receptarea conștientă a unor mesaje simple	- formulări de răspunsuri corecte la întrebări.

2. Dezvoltarea capacității de exprimare orală

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. redarea orală a aspectelor semnificative dintr-un mesaj	- exerciții de identificare a elementelor semnificative dintr-un mesaj; - exerciții de diferențiere a unor elemente esențiale sau de detaliu; - exerciții de povestire după imagini.
2.2. pronunțarea clară și corectă a unui mesaj	- exerciții de dicție; - exerciții de pronunțare clară și articulare corectă a unor cuvinte; - exerciții de corectare a pronunției regionale; - exerciții de reglare a volumului și a vitezei proprii de a vorbi.
2.3. utilizarea corectă a cuvintelor în comunicare	- exerciții de formulare a unor enunțuri, cu sau fără ajutor intuitiv; - exerciții de construire a unor enunțuri dezvoltate, pe baza unor cuvinte date; - exerciții de ordonare a cuvintelor în propoziții.
2.4. manifestarea independenței în comunicare	- exerciții de exprimare a propriilor trăiri; - jocuri de rol.

3. Dezvoltarea capacității de receptare a mesajului scris (citirea / lectura)

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. citirea corectă a literelor mari și mici de tipar și de mână	- exerciții de recunoaștere a literelor mari și mici de tipar și de mână dintr-un cuvânt; - exerciții de citire.
3.2. citirea corectă a silabelor, cuvintelor și a propozițiilor simple	- exerciții de citire corectă a silabelor, cuvintelor, propozițiilor simple.
3.3. sesizarea semnificației cuvintelor în funcție de un context dat	- jocuri didactice de utilizare a categoriilor semantice: sinonime, omonime, antonime etc., fără menționarea terminologiei lexicale.
3.4. sesizarea semnificației comunicării, prin propoziții simple sau dezvoltate	- exerciții de sesizare a semnificației textului cu ajutorul imaginilor sau prin citirea acestuia; - exerciții de recunoaștere și de prezentare sumară a însușirilor fizice și sufletești ale personajelor dintr-un text.

4. Dezvoltarea capacității de exprimare scrisă

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
4.1. formarea deprinderii de scriere corectă a semnelor grafice	- exerciții de scriere a elementelor grafice (literele mari și mici de tipar și de mână); - exerciții de desenare, colorare, hașurare a acestora.
4.2. scrierea corectă a silabelor, cuvintelor, propozițiilor simple și dezvoltate, a unor texte scurte	- exerciții de scriere corectă (copiere sau transcriere); - dictări; - exerciții de îmbinare a cuvintelor în propoziții.
4.3. formularea, în scris, de propoziții cu ajutorul cuvintelor date și a expresiilor de sprijin	- exerciții de formulare a unor enunțuri, în scris; - exerciții de descriere a unor obiecte, ființe, fenomene, acțiuni, stări sufletești.
4.4. valorificarea în texte proprii a unui vocabular adecvat	- exerciții de înlocuire a unor cuvinte și expresii cu echivalentele cerute de context.
4.5. respectarea ortografiei și punctuației	- exerciții de folosire corectă a majusculei; - exerciții de utilizare corectă a semnelor de punctuație; - exerciții de citire și scriere a literelor care conduc la distorsiuni de nediferențiere: „p-b”, „t-d”, „c-g”, „f-v”, „s-z”, „s-j”; - exerciții care conduc la nediscriminare vizuală: „p-b”, „m-n”, „u-n”; - exerciții de scriere și pronunțare corectă a cuvintelor care conțin „m” înaintea lui „b” și „p”; - exerciții de scriere cu consoana dublă „nn”, „cc”; - exerciții de scriere a cuvintelor care conțin „ii” sau „iii”; - exerciții de despărțire a cuvintelor în silabe.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

1. Formarea capacității de citire / lectură

- Caietul elevului. Desene. Organizarea paginii
- Literele mari și mici de tipar și de mână
- Alfabetul – vocale și consoane
- Citirea silabelor, cuvintelor, propozițiilor simple și dezvoltate, textelor scurte

2. Formarea capacității de comunicare

Comunicarea orală

- Poezii având ca temă anotimpurile, sărbătorile anului, natura și fenomenele sale, părțile corpului etc.
- Cuvântul. Propoziția. Dialogul
- Povestiri biblice, legende, povestiri istorice etc. (Alexandru Odobescu – „Povestiri istorice”, „Legende populare” etc.)

Comunicarea scrisă

- Literele mari și mici de tipar și de mână
- Silabe, cuvinte, propoziții simple și dezvoltate. Așezarea corectă în pagină (respectarea spațiului dintre cuvinte)
- Ortografia. Scrierea corectă a cuvintelor
- Punctuația. Semnele de punctuație

3. Elemente de construcție a comunicării

- Sunetele limbii române. Articulația vocalelor și consoanelor
- Despărțirea cuvintelor în silabe
- Silaba. Cuvântul. Propoziția
- Cuvântul – sinonime, antonime, omonime etc.
- Substantivul. Adjectivul. Pronumele. Numeralul. Verbul (exemple, identificare)

NIVELUL VI

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Dezvoltarea capacității de receptare a mesajului oral

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. creșterea volumului și structurarea sistemului lexical, formarea unei constelații semantice	- exerciții pentru: acțiunea și agentul ei, acțiunea și instrumentul ei, acțiunea și rezultatul ei, acțiunea și utilitatea ei, locul acțiunii, obiectul și materialul din care este făcut întregul și părțile sale componente și invers etc.; - exerciții de structurare a vocabularului prin jocuri; - exerciții pentru stimularea comunicării dialogate.
1.2. înțelegerea semnificației globale a mesajului ascultat, și stabilirea legăturii între informațiile receptate și cele cunoscute anterior	- exerciții de sesizare a aspectului esențial dintr-un mesaj ascultat; - exerciții de identificare a unor informații noi și de stabilire a legăturilor acestora cu cele achiziționate anterior.
1.3. sesizarea modificărilor de sens ale unui cuvânt, în contexte diferite	- exerciții de identificare a cuvintelor cunoscute și a celor necunoscute dintr-un context dat; - exerciții de determinare a sensului unor cuvinte într-un context dat; - exerciții de înlocuire a cuvântului nou prin sinonime.
1.4. manifestarea atenției și a toleranței față de partenerul de dialog	- formulări de răspunsuri corecte la întrebări; - activități de grup pe teme diferite; - exerciții de dialog.

2. Dezvoltarea capacității de exprimare orală

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. redarea orală a aspectelor semnificative dintr-un mesaj audiat sau citit	- exerciții de identificare a elementelor semnificative dintr-un mesaj; - exerciții de discriminare a unor elemente esențiale sau de detaliu.
2.2. repovestirea clară, corectă, a conținuturilor auzite, citite	- exerciții de povestire cu ajutorul imaginilor; - exerciții de construire a unui text pe baza unui șir de întrebări..
2.3. exprimarea corectă și logică folosind un vocabularul însușit	- exerciții de reglare a intonației, a tonului și a vitezei proprii de a vorbi; - exerciții de formulare de întrebări și răspunsuri; - exerciții de repovestire a unor texte audiate sau citite; - exerciții de povestire a unor fapte, întâmplări personale; - exerciții de recitare a unor poezii.

2.4. memorarea unor poezii, proverbe, zicători etc.	- exerciții de memorare a unor poezii, proverbe, zicători etc.
2.5. utilizarea corectă a formelor flexionare ale părților de vorbire	- exerciții de utilizare a genitivului și a dativului; - exerciții de identificare și de utilizare a părților de vorbire și de propoziție învățate; - exerciții de construire de propoziții simple și propoziții dezvoltate; - exerciții de stabilire a acordurilor gramaticale.
2.6. adaptarea vorbirii la diferitele situații de comunicare dialogată	- exerciții de dialog pe teme cunoscute; - exerciții de simulare a unor situații de comunicare.

3. Dezvoltarea capacității de receptare a mesajului scris (citirea / lectura)

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. citirea corectă de cuvinte, propoziții, texte	- exerciții de citire corectă a cuvintelor, propozițiilor, a textelor.
3.2. desprinderea unor informații de detaliu dintr-un text citit	- exerciții de citire la prima vedere, în gând și cu voce tare; - exerciții de citire explicativă și selectivă; - exerciții de înțelegere a mesajului scris; - exerciții de identificare a personajelor, principale și secundare, dintr-un text citit.
3.3. identificarea secvențelor descriptive și a celor dialogate dintr-un text narativ	- exerciții de identificare a dialogului prezent într-un text narativ; - exerciții de identificare a elementelor descrise într-un text narativ; - exerciții de redare, în scris, a elementelor identificate într-un text; - exerciții de discutare a textelor citite în funcție de următorii parametri: „cine?”, „când?”, „unde?”, „cum?”.
3.4. identificarea caracteristicilor fizice și morale ale personajelor din textele citite	- exerciții de caracterizare a personajelor; - dramatizări.
3.5. citirea corectă și expresivă prin respectarea semnelor de punctuație a pauzelor logice, a intonațiilor într-un text	- exerciții de citire, în ritm propriu, a textului, adaptarea intonației impuse de semnele de punctuație.
3.6. sesizarea corectitudinii gramaticale a unui enunț oral	- exerciții de sesizare intuitivă a structurilor gramaticale corecte sau incorecte, în fluxul enunțului; - exerciții de stabilire a acordului gramatical corect a cuvintelor dintr-o propoziție.

4. Dezvoltarea capacității de exprimare scrisă

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
4.1. așezarea corectă în pagină a cuvintelor, propozițiilor, textelor scrise	- exerciții de transcriere corectă a unor cuvinte, propoziții, texte; - exerciții de așezare corectă a textului în pagină; - exerciții de plasare corectă a alineatelor; - exerciții de apreciere corectă a spațiului dintre cuvinte.

4.2. respectarea ortografiei cuvintelor și punctuației în scrierea enunțurilor, textelor	- exerciții de copiere a unor cuvinte, propoziții, texte, cu utilizarea semnelor de punctuație, - exerciții de folosire corectă a majusculei; - exerciții de percepție fonică a intonației propoziției enunțiative, a propoziției interogative și a propoziției exclamative; - dictări.
4.3. formularea în scris a unor propoziții pe baza unui suport concret sau cu cuvinte date	- exerciții de alcătuire de enunțuri plecând de la acțiuni, obiecte, imagini; - exerciții de ordonare corectă a cuvintelor într-o propoziție; - exerciții de stabilire a acordurilor gramaticale dintr-o propoziție.
4.4. redactarea de texte proprii	- exerciții de redactare a unor mici compuneri cu temă dată sau cu temă la alegere.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

1. Formarea capacității de citire / lectură

- Caietul elevului. Desene. Organizarea paginii
- Cartea – volum (coperta, foaia, pagina, numerotarea paginilor). Așezarea textului în pagină
- Citirea cuvintelor, propozițiilor simple și dezvoltate și a textelor
- Textul narativ (personaje, povestire orală, caracterizarea personajelor etc.). Textul liric (poezii cu tematică diversă). Textul nonliterar (afișul, invitația etc.)

2. Formarea capacității de comunicare

Comunicarea orală

- Cuvântul. Propoziția. Dialogul
- Componentele comunicării dialogate. Mediul prin care este transmisă informația
- Formularea mesajului
- Planul simplu de idei. Rezumatul oral

Comunicarea scrisă

- Procesul scrierii
- Organizarea textului scris
- Ortografia. Scrierea corectă a cuvintelor
- Punctuația. Semnele de punctuație
- Scrierea funcțională (scrisoarea, jurnalul)
- Scrierea imaginativă (compuneri libere sau cu temă dată)

3. Elemente de construcție a comunicării

- Despărțirea în silabe a cuvintelor
- Cuvântul – sinonime, antonime, omonime etc.
- Propoziția (afirmativă, negativă, exclamativă, interogativă, enunțiativă)
- Substantivul. Genul. Numărul. Funcția sintactică
- Adjectivul. Acordul adjectivului în gen și număr cu substantivul pe care îl determină
- Pronumele. Pronumele personal și de politețe. Genul. Funcția sintactică
- Numeralul. Numeralul ordinal și cardinal. Funcția sintactică
- Verbul. Timpul. Modul. Persoana. Funcția sintactică
- Predicatul. Predicatul verbal și predicatul nominal
- Subiectul. Subiectul simplu și subiectul multiplu
- Atributul
- Complementul. Complementul de loc, de timp, de mod

SUGESTII METODICE

(niv. IV-VI)

Limba este un proces viu, în permanentă transformare, însă la baza ei stau legități general valabile – forme și structuri stabile – care își au originea în vremuri îndepărtate. De aici s-a născut necesitatea expunerii de către cadrul didactic a acelor texte care au valoare artistică și care stau la baza creației literare actuale.

Astfel, povestirea zilnică a cadrului didactic, în partea de final a orei principale ocupă un spațiu larg în desfășurarea activităților didactice din cadrul alternativei educaționale de pedagogie curativă: basme în clasa I, fabule și legende în clasa a II-a, texte biblice din Vechiul Testament în clasa a III-a, mitologie în clasa a IV-a. Textele povestite sunt apoi repovestite de copii/elevi, care preiau cu ușurință elemente de limbaj specifice, astfel încât se realizează atingerea unui obiectiv esențial – dezvoltarea capacității de receptare a mesajului oral.

De o deosebită importanță este modul specific în care aceasta așează înaintea capacității de receptare a mesajului scris (citirea), capacitatea de exprimare scrisă. Printr-o asemenea răsturnare de situație se urmărește, în clasa I, respectarea criteriului după care achizițiile cognitive devin mai solide dacă sunt susținute de activitatea proprie a copilului. Se înțelege prin activitate efortul concret pe care individul îl face cu mâinile sale.

În clasa I copiii/elevii sunt conduși întâi către scriere și apoi către citire. Ei citesc la început numai ceea ce au scris ei înșiși, după modelul cadrului didactic. Citirea vine de la sine pentru fiecare copil, în ritm propriu. Copiii/elevii sunt activați mai ușor în ceea ce privește scrisul, care solicită mai puternic motricitatea.

În predarea literelor, se propune o cale accesibilă vârstei copilului de 6-7 ani. Astfel, cadrul didactic pornește de la o poveste pe care o expune copiilor/elevilor și pe care apoi o reia în ziua următoare realizând și un desen sugestiv pentru copii/elevi. În același timp, copiii/elevii desenează în caietele proprii imaginea din poveste. Din desenul realizat pe tablă și în caiete se desprinde forma literei, fie din conturul elementelor imaginate, fie din atitudinea personajelor. Accentul se pune în acest fel pe calitatea scrierii și nu pe cantitate, întrucât copii/elevii sunt îndrumați să perceapă formele în relație cu simțurile proprii. Cunoștințele dobândite în acest mod devin mai solide și au ca bază memoria afectivă.

În clasele I și a II-a se învață literele mari și mici de tipar, iar în clasele a III-a și a IV-a se învață literele mari și mici de mână. Cu acestea copilul trebuie să învețe treptat să scrie ceea ce i se povestește și, mai târziu, să redea în mici descrieri ceea ce a învățat el despre animale, plante, câmpie, pădure etc.

Folosirea instrumentelor de scris, de la creioane groase de ceară la creioane colorate și la stilou, reprezintă o cale firească și necesară de a răspunde cerințelor de vârstă ale copiilor/elevilor, cărora li se dezvoltă treptat motricitatea mușchilor fini ai mâinii. În același timp se are în vedere dezvoltarea simțului estetic. Scrierea caligrafică este exersată în aceeași măsură ca și scrierea ortografică, realizându-se astfel dezvoltarea capacității de exprimare scrisă.

LISTA CU MEMBRII COMISIEI
care au definitivat forma revizuită a curriculum-ului la disciplina
Citire - scriere - comunicare
Nivelele IV - VI
(Cls. I - X)
 Alternativa Educațională de Pedagogie Curativă

NUMELE ȘI PRENUMELE	INSTITUȚIA / UNITATEA ȘCOLARĂ
Mircea Vlad - prof. psihopedagog	Școala pentru Surzi nr 1, Bucuresti
Elisabeta Putere - consilier psiholog	Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare în Învățământul Preuniversitar
Letiția Trif - lector univ. dr.	Universitatea „1 Decembrie” Alba-Iulia
Lucian Mozer - director	Școala Specială Nr. 7, sector 1, București
Livia Vlad - prof. psihopedagog	Federația de Pedagogie Curativă din România
Anca Perța - prof. psihopedagog	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria
Iolanda Stănică - educator	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria
Camelia Voica - educator	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria

ANEXA _ la Ordinul ministrului educației și cercetării nr. /2008

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI EVALUARE ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ

„DESENUL FORMELOR”

Nivelele IV – V
(Cls. I – IV)
Învățământ special

București, 2008

ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ DE PEDAGOGIE CURATIVĂ

NOTĂ DE PREZENTARE

Desenul formelor, ca limbaj artistico-plastic își propune să realizeze o incursiune în desenarea neobiectuală. Linia nu este un contur, adică nu exprimă limitarea, mai mult sau mai puțin gândită, a unui fenomen din lumea exterioară, ea este o expresie a unui joc interior de forțe, care trezește la viață. Cu fantezie, cadrul didactic poate varia la nesfârșit motivele și îndemnurile, astfel încât desenul formelor va deveni o ocupație mult îndrăgită de copii.

Prin formele desenate copiii vor trăi calitățile mișcării, formându-se astfel înțelegerea gesturilor oprite în formele exterioare, aflate în lucrurile și ființele naturale, cât și în obiectele create.

Prin raportarea la linie se educă sentimentul pentru forme și se dezvoltă îndemânarea manuală, reușindu-se pregătirea scrisului.

Programa de *Desenul formelor* răspunde nevoilor elevilor cu deficiențe grave, profunde sau asociate prin faptul că ea constituie un punct de plecare în însușirea scrisului, dezvoltând, prin teme și activitățile propuse, coordonarea oculo-motorie, percepția vizuală, orientarea spațială, capacitatea de concentrare, perfecționând simetria, echilibrul și armonia.

OBIECTIVE CADRU

- 1. Dezvoltarea structurilor și conduitelor perceptiv-motrice de organizare și orientare spațială**
- 2. Cunoașterea și aplicarea formelor plastice specifice**
- 3. Dezvoltarea capacității de a comunica utilizând limbajul specific**
- 4. Dezvoltarea interesului și a motivației pentru studiul și aplicarea desenului de forme, în contexte variate**

NIVELUL IV

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Dezvoltarea structurilor și conduitelor perceptiv-motrice de organizare și orientare spațială

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. coordonarea mișcărilor corpului și ale membrilor	- exerciții de urmărire din mers a unor trasee.
1.2. dezvoltarea și perfecționarea funcționalității mușchilor mici ai mâinii	- exerciții de gimnastică generală pentru cunoașterea și respectarea poziției corecte a corpului; - exerciții de echilibrare a decalajului, privind utilizarea ambelor mâini; - exerciții grafice libere cu degetul pe bancă, pe tablă, pe nisip, în aer.
1.3. sesizarea direcției și a distanței obiectelor	- exerciții de orientare spațială .
1.4. familiarizarea cu poziția corectă în bancă în timpul activităților	- exerciții de poziționare corectă în bancă în timpul activității.

2. Cunoașterea și aplicarea formelor plastice specifice

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. realizarea formelor plastice prin mișcare corporală	- exerciții de exprimare corporală individuală și de grup: mers de-a lungul unei forme, desenarea ei în aer etc.
2.2. realizarea prin desen, cu mâna liberă, a unor forme plane simple	- exerciții de reprezentare după model dat, a unor linii drepte verticale, orizontale, oblice, curbe, frânte.
2.3. realizarea prin desen, cu mâna liberă, a unor forme plane complexe	- exerciții de reprezentare după model dat, a unor unghiuri, forme stelare, triunghiuri, pătrate și alte forme geometrice regulate; - exerciții de reprezentare a unor curbe concave sau convexe, cercuri, elipse, spirale, lemniscate etc.
2.4. completarea unui desen de simetrie stânga-dreapta / sus-jos	- exerciții de completare a formelor date, prin simetrie verticală, cu axă desenată.
2.5. reprezentarea prin desen, cu mâna liberă, forme legate, de desen dinamic	- exerciții de realizare a unor forme dinamice, de linii continue sau întrerupte, ca pregătire pentru activitatea de scriere.

3. Dezvoltarea capacității de a comunica utilizând limbajul specific

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. folosirea termenilor potriviți pentru a descrie formele realizate	- exerciții de descriere a formelor realizate, după model dat, prin limbaj obișnuit.
3.2. sesizarea asemănărilor și a deosebirilor dintre diverse forme studiate	- exerciții de comparare a diferitelor forme; - jocuri didactice.

4. Dezvoltarea interesului și a motivației pentru studiul și aplicarea desenului de forme, în contexte variate

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
4.1. educarea atenției prin realizarea formelor propuse	- exerciții de utilizare a culorilor și combinațiilor de culori.
4.2. aplicarea în alte lucrări a formelor studiate sau combinații ale lor	- exerciții de utilizare în caietele altor discipline a formelor studiate.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

- Linii drepte verticale, orizontale, oblice, curbe, frânte
- Unghiuri, forme stelare, triunghiuri, pătrate și alte forme geometrice regulate
- Linii curbe concave, convexe, cercuri, elipse, spirale, lemniscate
- Forme reflectate față de o axă centrală verticală, constând din linii drepte, curbe, frânte
- Forme reflectate față de o axă orizontală, constând din linii drepte, curbe, frânte
- Transformarea desenului propus prin inversarea formelor rotunde în forme colțuroase și invers
- Forme dinamice de linii continue sau întrerupte, ca pregătire pentru activitatea de scriere

SUGESTII METODICE

Dezvoltarea structurilor și conduitelor perceptiv-motrice de organizare și orientare spațială fac obiectul primelor activități din cadrul disciplinei *desenul formelor*, având în vedere specificul deficienței elevilor.

Se continuă, apoi cu liniile drepte și curbe care constituie punctul de pornire în realizarea desenelor ulterioare. Lucrul la aceste forme începe prin descoperirea lor prin activități ca: mersul de-a lungul unei linii, desenarea în aer, pe bancă etc. Observarea diferențelor caracteristice dintre liniile drepte și cele curbe va fi realizată cu întreg trupul mai întâi, apoi prin desen.

Realizarea de forme simple, apoi mai complexe, cum ar fi: forme stelare, elipse, spirale, lemniscate etc., exercițiile de simetrie și de transformare a desenelor vor însemna parcursul de studiu în ciclul primar (nivelul IV).

De asemenea, formele dinamice de linii continue sau întrerupte constituie o etapă pregătitoare pentru activitatea de scriere a literelor.

În cadrul orelor de *desenul formelor* se va avea în vedere întotdeauna elementul de culoare, care subliniază caracteristica modelului ales, dar va fi, în același timp, un mijloc de lucru al cadrului didactic cu personalitatea copilului.

NIVELUL V

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Dezvoltarea structurilor și conduitelor perceptiv-motrice de organizare și orientare spațială

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. aprecierea mărimii, formei și culorii obiectelor	- exerciții de discriminare vizuală și tactilă, cu verbalizarea însușirilor obiectelor; - exerciții de asociere a formelor din spațiul natural cu spații plastice.
1.2. aprecierea direcției, poziției și a distanței dintre obiecte	- activități grafice de trasare liberă a liniilor în diferite poziții și direcții; - exerciții de orientare spațială – cu verbalizarea poziției, distanței obiectelor.
1.3. orientarea în spațiul grafic	- exerciții de orientare în spațiul grafic .

2. Cunoașterea și aplicarea formelor plastice specifice

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. completarea unui desen de simetrie față de axă orizontală sau verticală	- exerciții de completare a formelor date, prin simetrie verticală sau orizontală.
2.2. reprezentarea prin desen a unor forme care conduc în interior sau în exterior	- exerciții de reprezentare, după model dat, a unor forme care conduc în interior sau în exterior.
2.3. realizarea de forme complexe pe baza elementelor de simetrie studiate	- exerciții de desenare a unor forme simetrice complexe și modele ritmice (simetrie centrală).
2.4. reprezentarea prin desen a unor noduri simple	- exerciții de reprezentare prin desen a unor noduri simple.

3. Dezvoltarea capacității de a comunica utilizând limbajul specific

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. descrierea formelor realizate, prin termeni specifici	- exerciții de descriere a formelor realizate.
3.2. compararea formelor studiate	- exerciții de comparare a diferitelor forme; - jocuri didactice.

4. Dezvoltarea interesului și a motivației pentru studiul și aplicarea desenului de forme, în contexte variate

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
4.1. educarea atenției prin realizarea formelor propuse	- exerciții de utilizare a diferitelor culori și combinații de culori.

4.2. aplicarea în alte lucrări a formelor studiate sau combinații ale lor	- exerciții de aplicare, în caietele altor discipline, a ilustrațiilor sau a ornamentelor folosind elemente sau forme studiate.
4.3. descoperirea în ornamentele obiectelor sau ale clădirilor a modelelor din benzi împletite	- exerciții de observare a obiectelor și a clădirilor pentru descoperirea de ornamente din benzi împletite; - exerciții de desenare a formelor observate.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

- Forme reflectate față de o axă centrală verticală sau orizontală
- Simetria centrală față de două axe
- Exerciții de completare pentru echilibrarea formei
- Forme care conduc în interior sau în exterior
- Forme complexe realizate pe baza elementelor de simetrie studiate
- Spirala formată din linie curbă și linie dreaptă
- Desenarea unor noduri simple

SUGESTII METODICE

Desenul formelor realizat la ciclul secundar (nivelul V, cls. III-IV) va aprofunda temele de la ciclul primar. Formele vor fi realizate într-un mod mai complex, continuând cu mărirea numărului de axe, pentru a se aprofunda capacitatea de percepere și de concentrare.

Exercițiile de completare pentru echilibrarea formei, formele care conduc în interior sau în exterior sunt potrivite pentru cultivarea capacității de imaginare a interiorului/exteriorului unei forme, precum și pentru concepția echilibrului și coerenței formelor.

Un element nou introdus va fi nodul simplu. Desenarea lui va fi făcută cu multă atenție, fiind un element cu un grad mai mare de complexitate.

Modelele dezvoltate în cadrul orelor de *desenul formelor* vor putea fi utilizate atât pentru ilustrarea diferitelor caiete sau lucrări, cât și pentru aplicarea la orele de abilitare manuală și nu numai.

De asemenea, se va avea în vedere întotdeauna elementul de culoare, care subliniază caracteristica modelului ales, dar va fi, în același timp, un mijloc de lucru al cadrului didactic cu personalitatea copilului. Culoarea și forma se vor putea astfel completa reciproc, acordându-se, în același timp, cu armonizarea interioară.

LISTA CU MEMBRII COMISIEI
care au definitivat forma revizuită a curriculum-ului la disciplina
Desenul formelor
Nivelele IV - V
(Cls. I - IV)
 Alternativa Educațională de Pedagogie Curativă

NUMELE ȘI PRENUMELE	INSTITUȚIA / UNITATEA ȘCOLARĂ
Mircea Vlad – prof. psihopedagog	Școala pentru Surzi nr 1, Bucuresti
Elisabeta Putere – consilier psiholog	Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare în Învățământul Preuniversitar
Letiția Trif – lector univ. dr.	Universitatea „1 Decembrie” Alba-Iulia
Lucian Mozer – director	Școala Specială Nr. 7, sector 1, București
Livia Vlad – prof. psihopedagog	Federația de Pedagogie Curativă din România
Anca Perța – prof. psihopedagog	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria
Georgeta Simion – educator	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI EVALUARE ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ

**“EDUCAȚIE SENZORIALĂ,
MOTORIE ȘI PSIHOMOTORIE”**

**Nivelele IV – V
(Cls. I – V)
Învățământ special**

NOTĂ DE PREZENTARE

Programa propusă a fost concepută ținându-se cont de particularitățile elevilor cu deficiențe grave, profunde sau asociate.

Psihomotricitatea este considerată ca o funcție complexă, o aptitudine care integrează atât aspecte ale activității motorii, cât și manifestări ale funcțiilor perceptivă.

Activitatea motorie a elevilor cu deficiență gravă, profundă sau asociată se constituie în raport de nivelul de maturizare și structurare a sistemului nervos și de nivelul de dezvoltare fizică.

Conduitele psihomotorii ale fiecărui individ evoluează în funcție de înzestrarea sa aptitudinală, de gradul de dezvoltare fizică și intelectuală și de influențele educative.

Educația senzorială, motorie și psihomotorie, integrată în procesul educațional, constituie un mijloc de valorizare personală, ameliorând comportamentul și activitatea de învățare.

Considerăm că în programa propusă au fost introduse teme și activități accesibile care să ofere posibilitatea cadrului didactic de a respecta ritmul copilului cu deficiențe grave, profunde sau asociate și de a alege activitățile în funcție de potențialul acestuia.

OBIECTIVE CADRU

- 1. Formarea și dezvoltarea motricității generale și a coordonării mișcărilor**
- 2. Formarea și dezvoltarea capacității de organizare a schemei corporale**
- 3. Formarea și dezvoltarea structurii perceptiv-motrice de culoare, mărime și formă**
- 4. Formarea și dezvoltarea structurii perceptiv-motrice spațiale**
- 5. Formarea și dezvoltarea structurii perceptiv-motrice temporale**

NIVELUL IV

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Formarea și dezvoltarea motricității generale și a coordonării mișcărilor

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. formarea și dezvoltarea mișcărilor fundamentale	Exerciții pentru: - formarea gestului rectiliniu („Fierăstrăul și rindeaua”, „Drumul șoricelului”); - formarea gestului rotativ („Mosorelul, ghemul și șurubul”); - formarea gestului polimorf (gimnastică, dans).
1.2. formarea și dezvoltarea capacităților fizice	- exerciții pentru educarea echilibrului static („Jocul statuilor”, „Soldații”); - exerciții pentru educarea echilibrului dinamic; - exerciții de mers pe vârfuri, pe călcâie; - exerciții de trecere peste obstacole, sărituri; - exerciții de urcare și coborâre a scărilor; - exerciții de alergare, jocuri cu mingea; - exerciții de manipulare a obiectelor (pe bază de imitație sau comandă verbală).
1.3. dezvoltarea respirației nonverbale și verbale	- exerciții pentru dezvoltarea capacității respiratorii (suflarea în instrumente muzicale, suflarea lumânării etc); - exerciții de inspir-expir; - exerciții pentru formarea unei respirații corecte costo-diafragmale.
1.4. formarea și dezvoltarea motricității fine manuale	- exerciții de prehensiune; - exerciții de îndoire, rupere, decupare; - exerciții de trasare a unor linii curbe, frânte, trasarea unor linii de la un punct la altul etc.

2. Formarea și dezvoltarea capacității de organizare a schemei corporale

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. identificarea și însușirea elementelor corpului uman	Exerciții pentru: - recunoașterea segmentelor propriului corp; - identificarea părților propriului corp, cât și a altei persoane; - asamblarea părților unei păpuși; - identificarea obiectelor de îmbrăcăminte proprii fiecărui segment corporal; - reprezentarea grafică, în formă simplă, a corpului uman.

2.2. dezvoltarea lateralității	- exerciții specifice pentru stabilirea mâinii dominante; - exerciții de executare a unor acțiuni diverse cu mâna dominantă (a bate toba, a arunca zarurile, a cânta la xilofon etc.); - exerciții pentru diferențierea părții drepte-stângi.

3. Formarea și dezvoltarea structurii perceptiv-motrice de culoare, mărime și formă

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. recunoașterea și denumirea culorilor	- exerciții de recunoaștere a culorilor primare și secundare prin discriminarea jetoanelor colorate; - exerciții de asociere a culorii cu un anumit obiect (măr-roșu, iarbă-verde, soare-galben etc.).
3.2. diferențierea și denumirea obiectelor mari și mici	- exerciții de comparare a figurilor mari-mici, din lumea reală sau de pe suport imagistic.
3.3. cunoașterea și diferențierea formelor geometrice	- exerciții de explorare a obiectelor naturale; - exerciții de recunoaștere și denumire a formelor geometrice simple (pătrat, cerc, triunghi, dreptunghi); - exerciții de identificare a figurilor geometrice prin pipăit sau folosind incastrelle.

4. Formarea și dezvoltarea structurii perceptiv-motrice spațiale

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
4.1. recunoașterea diferitelor poziții spațiale ale obiectelor	- exerciții pentru conștientizarea relațiilor spațiale dintre copil și obiecte și dintre obiecte între ele (în față-în spate, la dreapta-la stânga, sus-jos etc.); - exerciții pentru aprecierea direcțiilor și pozițiilor spațiale într-un câmp perceptiv (stânga-dreapta, înainte-înapoi, înăuntru-în afară, sus-jos etc.); - exerciții de manipulare și grupare de obiecte, cu localizare spațială.
4.2. diferențierea pozițiilor spațiale ale obiectelor	- exerciții de sesizare a pozițiilor simetrice; - jocuri de orientare; - jocuri didactice.

5. Formarea și dezvoltarea structurii perceptiv-motrice temporale

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
5.1. aprecierea duratei intervalelor și a pauzei	- exerciții pentru identificarea duratei unui sunet produs de diferite instrumente muzicale.
5.2. sesizarea ordinii și succesiunii unor acțiuni cotidiene	- exerciții pentru anticiparea efectului unei acțiuni cunoscute (ex. înțelege că va ieși la plimbare dacă e îmbrăcat); - exerciții pentru recunoașterea în imagini a succesiunii activităților zilnice.
5.3. însușirea noțiunilor: azi, ieri, mâine	- exerciții zilnice de stabilire a datei, a zilei prezente prin raportare la ziua precedentă și cea următoare.
5.4. însușirea în ordine a zilelor săptămânii	- jocuri didactice.
5.5. însușirea în succesiune cronologică a anotimpurilor	- exerciții de observare a anotimpului prezent; - exerciții de recunoaștere pe suport imagistic a succesiunii anotimpurilor; - exerciții de asociere a anotimpurilor cu evenimentele existente în cadrul acestora.

NIVELUL V

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Formarea și dezvoltarea motricității generale și a coordonării mișcărilor

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. formarea și dezvoltarea mișcărilor fundamentale	Exerciții pentru: - exersarea mersului cu ținuta corectă; - exersarea ținutei corporale corecte în repaos, șezând; - exersarea ținutei corporale corecte în actul scriscitului.
1.2. dezvoltarea respirației nonverbale și verbale	- exerciții pentru dezvoltarea capacității respiratorii; - diferențierea respirației orale și nazale; - exersarea respirației corecte costo-diafragmale.
1.3. formarea și dezvoltarea motricității fine manuale	- incastre de obiecte; - exerciții de rulare a șervețelului; - exerciții de înșirare a mărgelilor etc.; - exerciții de prindere a unui obiect aruncat cu o singură mână etc.

2. Formarea și dezvoltarea capacității de organizare a schemei corporale

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. cunoașterea schemei corporale, complet și funcțional	- exerciții specifice; - exerciții pentru consolidarea însușirii segmentelor corpului uman; - exerciții pentru diferențierea corectă a părții dreapta-stânga a corpului uman; - exerciții pentru sesizarea corectă a poziției obiectelor în spațiu, în raport cu propriul corp; - activități practice pentru formarea reprezentării mentale a imaginii corporale, a acțiunii fiecărei părți a corpului.

3. Formarea și dezvoltarea structurii perceptiv-motrice de culoare, mărime și formă

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. identificarea și denumirea culorilor	- jocuri de culori; - exerciții de reactualizare a culorilor; - exerciții de operare cu conceptul de culoare, folosind culoarea drept criteriu de clasificare.
3.2. diferențierea și denumirea obiectelor după criteriul mărimii	- exerciții pentru diferențierea obiectelor după mărimea lor: mare-mic, lung-scurt, înalt-scund etc.; - exerciții pentru observarea și interpretarea mărimii obiectelor din mediul înconjurător (casă, bloc etc.); - exerciții pentru compararea mărimii unor imagini ale obiectelor (așezare a imaginilor în ordinea mărimii).
3.3. diferențierea și denumirea formelor geometrice	- exerciții de asociere simbolică a formelor cu obiectele naturale (minge-rotund, tabla-dreptunghi etc.); - exerciții pentru stabilirea corespondenței între forme, folosind incastrele; - exerciții pentru constituirea formelor din părțile componente.

4. Formarea și dezvoltarea structurii perceptiv-motrice spațiale

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
4.1. denumirea pozițiilor, distanțelor și orientarea obiectelor, prin recunoașterea lor	- exerciții de recunoaștere dreapta-stânga, pe șiruri de obiecte; - exerciții de parcurgere a unui traseu dat prin sala de gimnastică, urmând același drum ca și cadrul didactic.
4.2. însușirea terminologiei care desemnează noțiunile spațiale	- exerciții pentru stabilirea asociațiilor între comenzile verbale și cele de execuție sau manipulare a obiectelor; - exerciții pentru identificarea și operarea cu noțiunile spațiale dreapta-stânga, sus-jos, înainte-înapoi, în față-în spate, departe-aproape etc.
4.3. identificarea și discriminarea poziției și a distanței proprii persoane față de obiectele din mediul ambiant	- exerciții de recunoaștere a poziției și a distanței obiectelor din clasă față de propria persoană.

5. Formarea și dezvoltarea structurii perceptiv-motrice temporale

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
5.1. dezvoltarea abilităților de percepere a ordinii și a succesiunii evenimentelor	- exerciții pentru exersarea ordinii activității cotidiene; - jocuri de imitare a gesturilor cotidiene (ordinea îmbrăcatului, a așezării la masă etc.); - exersarea termenilor: întâi, prima dată, a doua oară, apoi, după aceea etc.; - exerciții de redare a unor povestiri, asociată cu ordonarea imaginilor; - exerciții de relatare a unor evenimente din experiența personală și situarea lor în timp; - exerciții de sesizare a succesiunii lunilor anului și a anotimpurilor.
5.2. dezvoltarea abilităților de percepere a duratei intervalului	- exerciții de sesizare a duratei unei acțiuni; - exerciții de percepție a unui interval scurt/lung; - exerciții de cunoaștere a ceasului; - exerciții de cunoaștere a duratei anotimpurilor prin asocierea cu denumirea lunilor și a principalelor activități din sezonul respectiv; - exerciții de cunoaștere a datei de naștere.
5.3. însușirea terminologiei și operarea cu noțiunile temporale	- exerciții pentru însușirea succesivă a terminologiei temporale în corelație cu desfășurarea acțiunilor; - exerciții de utilizare a noțiunilor temporale în limbajul oral și scris.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII (niv. IV-V)

1. Deprinderi motrice de bază

- Mers cu ținută corectă
- Mers asociat cu respectarea comenzilor de ritm
- Aruncare și prindere de obiecte
- Alergare cu ritmuri diferite
- Respirație corectă costo-diafragmală
- Postura corporală corectă în diferite activități
- Motricitate și dexteritate manuală

2. Schema corporală

- Părți componente
- Diferențierea dreapta-stânga a corpului uman
- Poziția spațială a obiectelor în raport cu propriul corp

3. Percepția culorii, mărimii și formei

- Culorile
- Figurile geometrice simple
- Discriminarea mărimii și formei obiectelor
- Identificarea caracteristicilor obiectelor

4. Orientarea spațială

- Poziția spațială a obiectelor
- Direcția
- Dimensiunea
- Poziția spațială a obiectelor în raport cu propriul corp și invers
- Terminologia specifică

5. Orientarea temporală

- Ordinea și succesiunea evenimentelor curente
- Durata intervalelor
- Terminologia noțiunilor temporale
- Anotimpurile (caracteristici, succesiune)
- Ceasul
- Calendarul (lunile anului)
- Ziua de naștere

LISTA CU MEMBRII COMISIEI
care au definitivat forma revizuită a curriculum-ului la disciplina
Educație senzorială, motorie și psihomotorie
Nivelele IV - V
(Cls. I - V)
 Alternativa Educațională de Pedagogie Curativă

NUMELE ȘI PRENUMELE	INSTITUȚIA / UNITATEA ȘCOLARĂ
Mircea Vlad – prof. psihopedagog	Școala pentru Surzi nr 1, Bucuresti
Elisabeta Putere – consilier psiholog	Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare în Învățământul Preuniversitar
Letiția Trif – lector univ. dr.	Universitatea „1 Decembrie” Alba-Iulia
Lucian Mozer – director	Școala Specială Nr. 7, sector 1, București
Livia Vlad – prof. psihopedagog	Federația de Pedagogie Curativă din România
Anca Perța – prof. psihopedagog	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI EVALUARE ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ

“ELEMENTE DE MATEMATICĂ
APLICATĂ”

Nivelele IV – VI
(Cls. I – X)
Învățământ special

București, 2008

NOTĂ DE PREZENTARE

Studiul *Elementelor de matematică aplicată* își propune să contribuie la perfecționarea percepției senzoriale, la dobândirea unei reprezentări corecte asupra realității fizice și la formarea competențelor de bază, vizând calculul aritmetic, noțiuni intuitive de geometrie și măsurarea.

Raportându-se la nivelul de dezvoltare a copilului, *elementele de matematică aplicată* apare ca o disciplină dinamică, intim legată de domeniul volitiv-acțional al copilului, de unde este treptat extinsă și consolidată. Se acordă o deosebită importanță modului în care se formează primele noțiuni de calcul aritmetic, urmărindu-se evoluția acestora în ontogeneză. Inițial geometria, aritmetica și practica nu sunt distincte. Treptat se diferențiază o noțiune fundamentală: numărul natural. Acesta devine o obișnuință adânc înrădăcinată în procesul de gândire, punct de sprijin pentru extinderi succesive ale numerelor.

Pornind de la considerarea calitativ - concretă a numerelor și de la procesele de mișcare ce însoțesc numărarea și calculul, se poate dezvolta în copil o formă de inteligență ce îi permite orientarea în spațiul numeric interior. Structurarea și educarea memoriei se realizează și prin învățarea ritmică însoțită de mișcare a tablei înmulțirii. Introducerea aritmeticii urmează principiul „de la întreg la parte”. Astfel, se urmărește stabilirea unui raport echilibrat între gândirea analitică și cea sintetică.

OBIECTIVE CADRU

- 1. Cunoașterea și utilizarea conceptelor specifice matematicii**
- 2. Dezvoltarea capacităților de explorare/ investigare și rezolvare de probleme**
- 3. Formarea și dezvoltarea capacității de a comunica utilizând limbajul matematic**
- 4. Dezvoltarea interesului și a motivației pentru studiul și aplicarea matematicii în contexte variate**

NIVELUL IV

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Cunoașterea și utilizarea conceptelor specifice matematicii

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. valorificarea matematică a mulțimilor de obiecte din mediul ambiant	- exerciții de identificare și denumire a obiectelor prezente în câmpul perceptiv, izolat sau în grupe, prin modalitate acțională, ludică, asociere obiect-cuvânt; - exerciții de comparare și grupare a obiectelor.
1.2. identificarea unor obiecte din mediul ambiant după proprietate comună (culoare, formă, dimensiune)	- exerciții de identificare și denumire a culorilor fundamentale; - exerciții de grupare după criteriul culoare („Am aceeași culoare”); - exerciții de identificare și denumire a formelor geometrice (dreptunghi, pătrat, triunghi etc.); - exerciții de grupare după criteriul formei („Am aceeași formă”); - exemple de comparare a dimensiunilor cu achiziția termenilor (mare, mijlociu, mic).
1.3. realizarea grafică a elementelor pregătitoare scrierii cifrelor	- exerciții grafice pregătitoare pentru scriere - liniuța verticală, orizontală, oblică spre dreapta, oblică spre stânga, ovalul.

2. Dezvoltarea capacităților de explorare / investigare și rezolvare de probleme

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. estimarea numărului de obiecte dintr-o mulțime și verificarea, prin numărare, a estimării făcute	- exerciții - joc de estimare a distanțelor cu ajutorul pasului; - jocuri de estimare a numărului de obiecte din mediul înconjurător; - exerciții cu degetele, poezii și cântece folosite pentru învățarea numărului.
2.2. citirea și scrierea cifrelor romane I-X, respectând proporția și forma elementelor grafice	- exerciții de scriere a cifrelor romane I-X.
2.3. citirea și scrierea corectă a cifrelor 0-24 izolat, într-un șir descrescător sau crescător, respectând proporția, forma elementelor grafice, spațializarea, așezarea corectă în pagina caietului	- exerciții de recunoaștere a grupului de obiecte formate din „n” obiecte; - exerciții de corespondență element cu element (obiect cu obiect) între două mulțimi de obiecte de aceeași natură („Pune tot atât”, „Desenează tot atât”); - exerciții de numărare din 1 în 1 cu și fără, sprijinul unor obiecte sau desene .
2.4. explorarea modalităților de a compune și a descompune numere în centrul 0-24	- exerciții - joc de grupare a obiectelor mulțimii în două submulțimi și invers.
2.5. adunarea și scăderea numerelor naturale până la 24	- exerciții de adunare și scădere a numerelor naturale până la 24.

3. Formarea și dezvoltarea capacității de a comunica utilizând limbajul matematic

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. verbalizarea, în mod constant, a operațiilor efectuate cu mulțimile (grupele) de obiecte	- jocuri didactice cu expresii matematice.

4. Dezvoltarea interesului și a motivației pentru studiul și aplicarea matematicii în contexte variate

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
4.1. manifestarea disponibilității și a plăcerii de a utiliza grupe (mulțimi) de obiecte și numere	- jocuri cu numere – traducerea prin ritmuri a unor configurații numerice. - jocuri didactice.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

- **Elemente pregătitoare pentru înțelegerea conceptului de număr natural** (exemple practice pentru formarea ideii de corespondență între grupe, mulțimi de obiecte, pentru clasificarea unor obiecte după formă, culoare și dimensiune, aprecierea și compararea globală a elementelor unor grupe, scrierea semnelor grafice necesare începerii activității de scriere)
- **Scrierea și citirea cifrelor romane (I-X)**
- **Scrierea și citirea numerelor naturale (0-24)**
- **Adunarea și scăderea numerelor naturale până la 24**

SUGESTII METODICE

Matematica implică ritm, de aceea învățarea acesteia începe cu stimularea ritmului prin diferite exerciții de mers și bătăi din palme. Exerciții ale degetelor, poezii, cântece sunt folosite pentru învățarea numerelor naturale de la 0 la 24.

Activitatea cu numere naturale determină o structurare de un anume tip a gândirii umane. Având în vedere importanța noțiunii, se recomandă abordarea acesteia sub mai multe aspecte, atât calitative cât și cantitative. Numerele naturale apar într-un proces de „frângere” a unității. Aspectul individual-calitativ este pus în evidență prin orientarea atenției copilului asupra însușirilor obiectelor observate care pot contribui la sesizarea caracterului arhetipal al numerelor. Această prezență activă în realitate a numerelor conduce apoi, prin scrierea lor, la noțiunea de cifră - ca imagine a calității numerelor; imaginea este legată așadar de esența numărului, și nu de forma exterioară a cifrei.

Aspectul ordinal - ritmic apare în cadrul procesului de numărare, accentul căzând acum pe cantitate. Aspectul cardinal este prezentat inițial prin calculul cu obiecte concrete; ulterior apare calculul ritmic cu numere pure. Aspectul de cifră (mod de scriere) este ultima etapă în prezentarea numerelor naturale.

Copilul învață să scrie numerele (0-24), să recunoască cantitățile, să cunoască succesiunea numerelor prin diferite jocuri și bătăi ale palmelor.

Sunt introduse, în cadrul acestui nivel și operațiile de adunare și de scădere, însă pornind de la întreg, cu sesizarea calităților diferite ale celor două operații (de ex: $5 = 1+4$ sau $5 = 2+3$ sau $5 = 4+1$).

NIVELUL V

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Cunoașterea și utilizarea conceptelor specifice matematicii

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. cunoașterea și utilizarea semnificației poziției cifrelor în formarea unui număr natural mai mic decât 100	- exerciții de reprezentare a numerelor punând în evidență sistemul pozițional de scriere a cifrelor; trecerea de la o formă de reprezentare la alta; - exerciții de numărare cu start și pași dați crescător și descrescător, cu și fără sprijin în obiecte și desene; - exerciții de grupare și regroupare a obiectelor în funcție de pasul numărării; - jocuri de numărare cu obiecte în care grupuri de câte 10 numere se înlocuiesc cu un alt obiect.
1.2. scrierea, citirea, compararea, ordonarea numerelor naturale în concentrul 0-100	- exerciții de reprezentare, prin obiecte sau desene sugestive, a numerelor învățate; - exerciții de ordonare a numerelor utilizând modele semnificative (figuri geometrice, de poziționare, numărătoare pozițională etc.).
1.3. efectuarea de adunări și scăderi cu numere mai mici decât 100, în scris și oral	- exerciții de adunare și scădere, fără și cu trecere peste ordin în concentrul 1-100; - exerciții de sesizare a legăturilor între adunarea și scăderea numerelor naturale; - exerciții de efectuare a probei; - efectuarea de succesiuni de calcule mentale cu numere din concentrul 0-10 pe principiul „preluării ștafetei”, implicând majoritatea elevilor clasei.
1.4. învățarea înmulțirii și a împărțirii în concentrul 1-100	- exerciții de adunare și scădere repetată, în concentrul 1-100; - jocuri didactice.
1.5. efectuarea de înmulțiri și împărțiri în concentrul 1-100	- efectuarea de numărări având startul și pasul numărării (din 2 în 2, din 3 în 3 etc.), ajungându-se la efectuarea de operații de înmulțire; - exerciții de înmulțire prin adunări repetate, în concentrul 1-100.
1.6. recunoașterea formelor plane, identificarea și descrierea proprietăților simple ale unor figuri geometrice	- exerciții de decupare a unor figuri desenate; - exerciții de recunoaștere a formelor desenate la obiectele din mediul înconjurător; - exerciții de desenare a formelor plane cu șablon sau/și cu mâna liberă; - exerciții de sortare a obiectelor după forma lor.
1.7. cunoașterea unităților de măsură standard pentru lungime, capacitate, masă, timp și unitățile monetare	- jocuri de măsurare cu palma, creionul, paharul; - exerciții de ordonare a unor obiecte date, în funcție de lungimea, grosimea, întinderea sau forma lor; - exerciții de plasare în timp a unor evenimente; - exerciții de ordonare a unor imagini în funcție de succesiunea derulării lor în timp; - exerciții de citire a ceasului;

	- exerciții de reprezentare, pe un ceas model, a orelor; - exerciții de înregistrare a activităților desfășurate într-un interval de timp; - exerciții de scriere a datei zilnice; - exerciții de manipulare a monedelor și a bancnotelor.

2. Dezvoltarea capacităților de explorare / investigare și rezolvare de probleme

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. explorarea modalităților de descompunere a numerelor naturale mai mici decât 100	- exerciții de descompunere a numerelor naturale pe baza operației de adunare (cu sprijin concret); - exerciții de identificare și de aplicare a unor reguli pentru efectuarea adunărilor și scăderilor.
2.2. descoperirea și utilizarea de corespondențe simple și succesiuni de obiecte sau numere asociate după reguli date	- exerciții de completare a unor șiruri de numere ordonate după o anumită regulă; - exerciții de adunare cu același număr.
2.3. rezolvarea problemelor de tipul $a+b=?$, $a-b=?$	- exerciții de recunoaștere a situațiilor concrete sau a expresiilor care presupun efectuarea operațiilor aritmetice elementare; - exerciții de identificare a cuvintelor care sugerează operații matematice.

3. Formarea și dezvoltarea capacității de a comunica utilizând limbajul matematic

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. exprimarea clară și concisă a semnificației calculelor făcute în rezolvarea unei probleme	- exerciții de transpunere a unor enunțuri simple din limbaj cotidian în limbaj matematic.

4. Dezvoltarea interesului și a motivației pentru studiul și aplicarea matematicii în contexte variate

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
4.1. manifestarea interesului pentru rezolvarea unor probleme practice prin metode matematice	- exerciții de găsim soluțiilor la anumite probleme; - rezolvări de probleme cu una/două operații.
4.2. manifestarea disponibilității pentru a învăța de la alții și a-i ajuta pe ceilalți în rezolvarea problemelor	- jocuri în grup; - competiții de grup.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

- **Numere naturale în centrul 1-100:** formare, scriere, citire, comparare, ordonare
- **Operații cu numere naturale în centrul 1-100**
 - adunarea și scăderea numerelor naturale fără și cu trecere peste ordin;
 - terminologia specifică: termen, sumă, „cu atât mai mult”, „cu atât mai puțin”;
 - înmulțirea numerelor naturale folosind adunarea repetată de termeni egali;
 - terminologia specifică: factor, produs, „de atâtea ori mai mare”;
 - împărțirea numerelor folosind scăderea repetată și relația cu înmulțirea;
 - terminologia specifică: deîmpărțit, împărțitor, cât, „de atâtea ori mai mic”;
 - evidențierea unor proprietăți ale adunării și înmulțirii cu ajutorul obiectelor și al reprezentărilor, fără a folosi terminologia
- **Probleme care se rezolvă cu ajutorul unei operații**
- **Elemente intuitive de geometrie, figuri geometrice:** dreptunghi, pătrat, cerc, triunghi
- **Măsurări folosind etaloane neconvenționale** (palma, cotul, pasul, prăjina etc.)
- **Unități de măsură:**
 - unități pentru lungime – metrul;
 - unități pentru capacitate – litrul;
 - unități pentru masă – kilogramul;
 - unități pentru timp - ora, ziua, săptămâna, luna, anul;
 - monede și bancnote

SUGESTII METODICE

În cadrul acestui nivel, prin exercițiile de adunare și scădere repetată este învățată tabla înmulțirii și a împărțirii, precum și toate metodele de calcul, începând de la întreg.

Predarea este însoțită de jocuri și întărită de demonstrație cu material intuitiv. Tot acum, se exersează și calculul mental.

Se introduc unitățile de măsură, la început cele non-standard, apoi cele standard, pentru lungime, capacitate, masă, timp și bani, precum și elementele de geometrie.

Mai întâi copiii se familiarizează cu echipamentul folosit în geometrie: liniare, compase, apoi desenează triunghiuri, pătrate, cercuri, folosind echipamentul geometric și învață despre conceptele acestea.

NIVELUL VI
OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Cunoașterea și utilizarea conceptelor specifice matematicii

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. cunoașterea și utilizarea semnificației poziției cifrelor în formarea unui număr natural până la ordinul milioane	- exerciții de reprezentare a numerelor, punând în evidență sistemul pozițional de scriere a cifrelor; - exerciții de numărare, cu start și pași dați, crescător și descrescător, cu sau fără obiecte sau desene; - exerciții de scriere a unui număr ca sumă de produse în care unul din factori este 10, 100, 1000; - jocuri de numărare cu obiecte în care grupurile de câte 10, 100, 1000 se înlocuiesc un alt obiect.
1.2. compararea, ordonarea numerelor naturale, în concentrul 0-100	- exerciții de comparare a numerelor naturale, în concentrul 0-100; - exerciții de ordonare a numerelor utilizând modele semnificative (figuri geometrice, de poziționare, numărare pozițională etc.).
1.3. utilizarea fracțiilor pentru a exprima subdiviziuni ale întregului	- exerciții de desenare, decupare, hașurare, colorare sau modelare pentru introducerea noțiunii de fracție; - exerciții de scriere și de citire a unei fracții; - exerciții de comparare și de ordonare a fracțiilor, utilizând cât mai multe metode.
1.4. înțelegerea semnificației operațiilor aritmetice și utilizarea algoritmilor de calcul pentru adunare, scădere, înmulțire și împărțire	- exerciții de calcul cu numere naturale urmărind respectarea ordinii efectuării operațiilor; - exerciții de observare a legăturilor dintre operațiile cu numere naturale; - efectuarea probei.
1.5. înțelegerea semnificației adunării și scăderii fracțiilor ordinare, efectuarea de operații cu acestea	- exerciții de calculare a sumei și a diferenței a două fracții cu același numitor; - exerciții de scriere a unei fracții ca sumă de două fracții cu același numitor; - rezolvări de probleme cu fracții.
1.6. recunoașterea formelor plane și spațiale, identificarea și descrierea proprietăților simple ale unor figuri geometrice	- exerciții de identificare a interiorului și exteriorului unei figuri; - exerciții de identificare și de numire a elementelor constitutive ale figurilor geometrice plane; - exerciții de reprezentare a figurilor geometrice plane prin desen și notarea lor; - exerciții de realizare a corpurilor geometrice (din carton).
1.7. cunoașterea unităților de măsură standard pentru lungime, capacitate, masă, timp și unitățile monetare	- activități practice de măsurare și comparare; - exerciții de utilizare a instrumentelor și a unităților de măsură potrivite pentru efectuarea unor măsurători; - exerciții de recunoaștere a conturului și a suprafeței pentru o figură geometrică dată; - exerciții de determinare a perimetrelor poligoanelor prin măsurare și calcul; - exerciții de plasare în timp a unor evenimente; - schimburi echivalente cu monede și bancnote; - exerciții de comparare a sumelor de bani.

2. Dezvoltarea capacităților de explorare / investigare și rezolvare de probleme

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. explorarea modalităților de descompunere a numerelor naturale utilizând oricare dintre operațiile învățate sau combinații ale acestora	- exerciții de descompunere a numerelor naturale pe baza operațiilor de adunare, scădere, înmulțire, împărțire (cu sau fără sprijin concret); - exerciții de aplicare a unor reguli și scheme pentru efectuarea adunărilor, scăderilor, înmulțirilor și împărțirilor.
2.2. identificarea și recunoașterea de corespondențe simple și succesiuni de numere sau acțiuni, după reguli date	- exerciții de completare a unor șiruri numerice ordonate după o regulă anume.
2.3. utilizarea practică a corespondențelor și a succesiunilor de numere sau acțiuni	- exerciții ritmice de adunare și înmulțire cu același număr.
2.4. folosirea simbolului „?” pentru a pune în evidență numere necunoscute în rezolvarea de probleme	- rezolvări de exerciții variate care solicită aflarea unui număr necunoscut.
2.5. rezolvarea de probleme	- exerciții de recunoaștere a situațiilor concrete sau a expresiilor care presupun efectuarea uneia dintre operațiile învățate („cu atât mai mult”, „cu atât mai puțin”, „de atâtea ori mai mult”, „de atâtea ori mai puțin”); - exerciții de transpunere a unei situații – problemă în limbaj matematic; - exerciții de analiză a unor probleme; identificarea datelor și a necunoscutelor; identificarea operațiilor prin care se ajunge la rezolvare; - exerciții de identificare a cuvintelor care sugerează operații aritmetice.

3. Formarea și dezvoltarea capacității de a comunica utilizând limbajul matematic

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. exprimarea orală a demersului parcurs în rezolvarea unei probleme	- exerciții de utilizare a unor metode simple pentru a figura pe scurt datele și pașii de rezolvare a unei probleme.

4. Dezvoltarea interesului și a motivației pentru studiul și aplicarea matematicii în contexte variate

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
4.1. manifestarea interesului pentru analizarea și rezolvarea unor probleme practice prin metode matematice	- rezolvări de probleme.
4.2. manifestarea disponibilității pentru a învăța de la alții și a-i ajuta pe ceilalți în rezolvarea problemelor	- jocuri în grup; - competiții de grup.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

- **Numere naturale:** formare, clase (unități, mii, milioane), ordine, scriere, citire, comparare, ordonare
- **Operații cu numere naturale**
 - adunarea și scăderea numerelor naturale fără și cu trecere peste ordin;
 - terminologia specifică: termen, sumă, „cu atât mai mult”, „cu atât mai puțin”;
 - înmulțirea numerelor naturale folosind adunarea repetată de termeni egali;
 - terminologia specifică: factor, produs, „de atâtea ori mai mare”;
 - înmulțirea unui număr cu 10, 100 și 1000;
 - înmulțirea când unul dintre factori este o sumă (distributivitatea înmulțirii față de adunare, fără a folosi terminologia);
 - înmulțirea numerelor naturale când un factor are cel mult două cifre;
 - împărțirea la un număr de o cifră, diferit de zero;
 - împărțirea la 10, 100, 1000;
 - ordinea efectuării operațiilor;
 - probleme care se rezolvă prin cel mult două operații
- **Fracții**
 - noțiunea de fracție, fracții egale, reprezentări prin desene;
 - fracții echiunitare, subunitare, supraunitare;
 - compararea fracțiilor;
 - adunarea și scăderea fracțiilor cu același numitor
- **Elemente intuitive de geometrie**
 - figuri geometrice: punct, segment, poligon, unghi, drepte paralele, drepte perpendiculare;
 - patrulater speciale: dreptunghi, romb, pătrat, paralelogram, trapez;
 - perimetrul, perimetrul dreptunghiului și al pătratului;
 - aria, aria dreptunghiului și a pătratului;
 - exerciții de observare a unor obiecte cu formă de: cub, sferă, prisma, piramida, cilindru, con
- **Unități de măsură**
 - unități pentru lungime: metrul, multiplii și submultiplii;
 - unități pentru capacitate: litrul, multiplii și submultiplii;
 - unități pentru masă: kilogramul, multiplii și submultiplii;
 - unități pentru timp: ora, minutul, ziua, săptămâna, luna, anul, deceniul, secolul, mileniul;
 - monede și bancnote

SUGESTII METODICE

Se reiau conținuturile de la nivelul anterior și se adaugă o serie de alte noutăți.

Se studiază formele geometrice solide, ca și concepte. Copiii le desenează și le confecționează din carton, după măsurători.

Un element deosebit de important este introducerea fracțiilor ca subdiviziuni ale întregului, intuitiv, prin desene, decupare, hașurare, colorare, apoi realizarea scrierii, citirii, comparării, adunării și scăderii lor.

LISTA CU MEMBRII COMISIEI
care au definitivat forma revizuită a curriculum-ului la disciplina
Elemente de matematică aplicată
Nivelele IV - VI
(Cls. I - X)
 Alternativa Educațională de Pedagogie Curativă

NUMELE ȘI PRENUMELE	INSTITUȚIA / UNITATEA ȘCOLARĂ
Mircea Vlad – prof. psihopedagog	Școala pentru Surzi nr 1, Bucuresti
Elisabeta Putere – consilier psiholog	Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare în Învățământul Preuniversitar
Letiția Trif – lector univ. dr.	Universitatea „1 Decembrie” Alba-Iulia
Lucian Mozer – director	Școala Specială Nr. 7, sector 1, București
Livia Vlad – prof. psihopedagog	Federația de Pedagogie Curativă din România
Anca Perța – prof. psihopedagog	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria
Adina Ghiorghe – prof. psihopedagogie specială	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria
Emilia Muntean – prof. psihopedagogie specială	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI EVALUARE ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ

“CUNOȘTINȚE DESPRE OM ȘI MEDIU”

Nivelele V – VI
(Cls. III – X)
Învățământ special

București, 2008

NOTĂ DE PREZENTARE

Curriculum-ul de *Cunoștințe despre om și mediu* a fost realizat pornind de la înțelegerea unor fapte, realități și fenomene din mediul imediat, familiar copiilor, precum și trezirea curiozității copiilor cu deficiență severă, profundă sau asociată.

Programa are în vedere posibilitățile de înțelegere, conștientizare și asimilare a cunoștințelor referitoare la om și mediul înconjurător de către copiii care fac parte din această categorie de deficiență.

Temele au fost selectate în așa fel încât să asigure copiilor o informare corectă despre lumea înconjurătoare privind organizarea generală a plantelor și animalelor, procesele cele mai importante care au loc în orizontul natural, sistemele de organe din corpul uman etc.

Exemplele de activități de învățare permit formarea la elevi a unor capacități de observare, identificare, localizare a unor fenomene naturale și geografice de recunoaștere a plantelor, animalelor, de stabilire a unor corelații dintre organism și mediu, cât și a unor deprinderi de a folosi metode și tehnici de lucru specifice în activitatea de cunoaștere. Astfel, elevii vor deveni capabili să recunoască organe și sisteme de organe din corpul uman, să respecte reguli de igienă personală, să execute lucrări simple de întreținere a unor plante de cultură, să participe activ la acțiuni de ocrotire și conservare a mediului înconjurător, să demonstreze prin fapte sentimentele de dragoste și grijă față de frumusețile naturale.

Cadrul didactic are libertatea de a căuta și de a aplica metode adecvate, ținând cont de particularitățile psihice și individuale ale copiilor.

OBIECTIVE CADRU

- 1. Cunoașterea și utilizarea în comunicare a unor termeni și concepte specifice științelor despre om și mediu**
- 2. Dezvoltarea capacităților / abilităților de explorare / investigare și experimentare a realității, folosind instrumente și procedee adecvate**
- 3. Dezvoltarea interesului și formarea unei atitudini corecte față de mediul înconjurător**

NIVELUL V

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Cunoașterea și utilizarea în comunicare a unor termeni și concepte specifice științelor despre om și mediu

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. cunoașterea principalelor meșteșuguri (păstoritul, vânatul, pescuitul, tăiatul lemnului etc.)	- descrieri (verbale, în scris, prin desene) a principalelor meșteșuguri; - prezentări de imagini și diafilme.
1.2. recunoașterea și denumirea tipurilor de locuințe folosite din cele mai vechi timpuri și până astăzi	- exerciții de descriere a tipurilor de locuințe folosind imagini reprezentative și machete (grotă, colibă de lut, cort, casă); - exerciții de realizare a unor desene reprezentative.
1.3. observarea transformărilor prin care trece sămânța de grâu, de la semănare până la prepararea pâinii	- realizări de experimente privind germinația semințelor, obținerea și îngrijirea culturilor de cereale; - excursii și vizite cu caracter didactic (vizită la brutărie); - activități practice desfășurate pentru obținerea pâinii.
1.4. descrierea aspectelor generale ale naturii în cele patru anotimpuri	- exerciții de observare a naturii în cele patru anotimpuri; - prezentări de imagini și desene; - exerciții de realizare a unor desene reprezentative pentru fiecare anotimp; - drumeții, excursii.
1.5. recunoașterea și denumirea părților componente ale unei plante	- exerciții de observare a părților componente ale unor plante; - desene după natură.
1.6. sesizarea influenței factorilor de mediu asupra creșterii și dezvoltării plantelor	- colecții de frunze, semințe, flori etc.; - descrieri empirice pe suport concret; - experiențe simple care să reliefeze influența factorilor de mediu asupra creșterii și dezvoltării plantelor.
1.7. recunoașterea și denumirea părților corpului animalelor și păsărilor	- exerciții de observare a părților corpului unor animale sau păsări, atât în mediul lor natural, cât și de pe suport imagistic; - desene ale unor animale sau păsări; - exerciții de completare a părților corpului ale unor animale, păsări, într-un desen dat.
1.8. observarea faptului că fiecare plantă, animal, crește într-un anumit mediu	- exerciții de observare; - prezentări de imagini, diafilme; - desene reprezentative.
1.9. diferențierea și caracterizarea animalelor	- vizite la ferme de animale; - excursii; - prezentări de imagini și desene; - desene și completări de desene; - descrieri empirice pe suport concret; - colecții de insecte.
1.10. deosebirea rocilor care alcătuiesc munții (magmatice, metamorfice, sedimentare), pietrele prețioase și semiprețioase	- exerciții de observare a diferitelor roci; - desene reprezentative; - colecții de roci; - excursii și drumeții.

2. Dezvoltarea capacităților / abilităților de explorare / investigare și experimentare a realității, folosind instrumente și procedee adecvate

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. realizarea experimentelor dirijate pe teme date	- experiențe simple pe diferite teme: germinația semințelor, relații între vreme și comportamentele unor plante și animale; - activități practice de îngrijire a plantelor; - machete ale locuinței; - construcția unui zid de casă.
2.2. executarea operațiilor experimentale care să conducă la evidențierea mirosurilor și gusturilor unor plante; absorbția apei de către plante	- experiențe simple care să conducă la evidențierea mirosului și gustului unor plante; - jocuri didactice de identificare și comparare a mirosurilor și a gusturilor; - exerciții de observare și de experimentare a absorbției apei de către diferite plante.
2.3. observarea modului de creștere și de dezvoltare a viețuitoarelor	- observații directe privind creșterea și dezvoltarea unor animale; - imagini reprezentative.
2.4. mânuirea instrumentelor simple (termometru, pahar, riglă) pentru a realiza experimente simple	- exerciții de mânuire a instrumentelor în activități practice simple; - exerciții de măsurare a temperaturii aerului, a apei.
2.5. observarea și recunoașterea transformărilor din mediul înconjurător în urma intervenției omului	- activități practice de curățire și întreținere a spațiilor verzi; - activități pe lotul școlar; - excursii și drumeții.

3. Dezvoltarea interesului și formarea unei atitudini corecte față de mediul înconjurător

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. manifestarea curiozității față de fenomenele întâlnite	- povestiri despre viața plantelor și animalelor.
3.2. participarea activă la acțiunea de semănare a grâului, construcția unui zid de casă, de curățire a spațiilor verzi, de îngrijire a plantelor și a animalelor	- dramatizări ale relațiilor dintre viețuitoare; - acțiuni de semănare a grâului, de construcție a unui zid de casă etc.; - acțiuni practice de îngrijire a plantelor și a animalelor.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

- 1. Meșteșuguri primordiale (păstoritul, vânatul, pescuitul, tăiatul lemnului etc.)**
- 2. Tipuri de locuințe (grotă, colibă de lut, cort, casă)**
- 3. Tipuri de cereale și activități agricole de cultivare și recoltare a acestora**
- 4. Bobul de grâu și pâinea**
- 5. Caracteristicile plantelor și condițiile lor naturale de existență**
 - Factori și condiții necesare germinării semințelor și creșterii plantelor
 - Relația „sol – plantă”
 - Răspândirea plantelor în raport cu zona de climat și relief
- 6. Părțile componente ale plantelor: rădăcina, tulpina, frunza, floarea, fructul**
- 7. Regnul vegetal**
 - Talofite: bacterii, alge, ciuperci, licheni, mușchi
 - Cormofite: feriga, coada calului
- 8. Familii reprezentative de plante**
 - Leguminoase: fasolea, trifoiul
 - Rosacee: căpșunul, trandafirul
 - Crucifere: rapița, traista ciobanului
 - Composite: floarea-soarelui, mușețelul, păpădia
 - Plante textile: inul, bumbacul
 - Solanacee – alcătuire: cartoful - tulpina subterană - tuberculul
 - Liliacee: ghiocelul, laleaua, crinul, ceapa
 - Cerealele: grâul, porumbul
- 9. Animale - abordarea evolutivă a zoologiei**
 - Protozoare: euglena, amibe
 - Metazoare: celenterate
 - Nevertebrate: spongieri, viermi, moluște, artropode
 - Vertebrate: pești, amfibieni, reptile, păsări, mamifere
- 10. Legătura floră-faună**
- 11. Roci**
 - Roci ce alcătuiesc formațiuni muntoase caracteristice
 - Tipuri de roci: magmatice, sedimentare, metamorfice
 - Pietre prețioase și semiprețioase

SUGESTII METODICE

În clasa a III-a, disciplina *Cunoștințe despre om și mediu* începe prin a aduce copiii în legătură directă cu reprezentanții meseriilor „primordiale” (păstoritul, vânatul, pescuitul, tăiatul lemnului etc.). Acest lucru constituie o adevărată învățătură de viață pentru copii.

Din acestea ei vor dobândi înțelegerea rădăcinilor culturii noastre occidentale, iar înrădăcinarea propriu-zisă, individuală, o vor simți prin modulul de **construcție a casei**.

Aici este bine să se înceapă cu locuințele popoarelor primitive (grotă, colibă de lut, cort etc.), înainte de a trata actuala casă de locuit. Se vorbește despre arhitecți, zidari, dulgheri, tâmplari etc., totul culminând cu construcția propriu-zisă a unui zid de casă, pe cât posibil.

În clasa a IV-a **bobul de grâu și pâinea** trebuie să preceadă istoriei Genezei, până în punctul în care omul trebuie să devină el însuși activ cu Pământul. Se face cunoștință copiilor cu cele patru tipuri de cereale mai importante și îi lăsăm, pe cât posibil, să îndeplinească toate activitățile pe care le împlinește un țăran de-a lungul anului. În final, copiii vor putea frământa aluatul și coace pâinea.

Mai departe, copiii vor descoperi caracteristicile diferitelor **specii de plante**, apoi de **animale** descoperind că omul are parte în sine de tot ceea ce găsim în aceste regnuri, însă ajutat de gândire se înalță deasupra tuturor și gândurile sale se ridică deasupra instințelor și performanțelor animale.

Prin **studiul rocilor** (mineralogia) din clasa a VI-a copiii vor putea descoperi faptul că acestea sunt compuse din diferite elemente: cuarț – întunecat, granular; mică – luminoasă sau întunecată, strălucitoare etc. Modul deosebit de formare a rocilor trebuie abordat și el.

Astfel, fiecare copil poate trăi și simți intens legătura puternică a omului cu mineralul, vegetalul și animalul.

NIVELUL VI

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Cunoașterea și utilizarea în comunicare a unor termeni și concepte specifice științelor despre om și mediu

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. recunoașterea și denumirea părților corpului uman	- exerciții de recunoaștere și de denumire a părților corpului; - desene ale corpului uman; - completări de desene.
1.2. stabilirea asemănarilor și deosebirilor dintre om și alte mamifere	- exerciții de observare a părților componente ale unui mamifer (iepure, urs etc.) în paralel cu părțile componente ale organismului uman; - desene.
1.3. observarea organelor și sistemelor de organe ale corpului uman	- exerciții de observare și de recunoaștere, pe planșe, mulate a componentelor de organe și sisteme de organe din corpul uman (sistemul digestiv, respirator, circulator, locomotor); - desene.
1.4. recunoașterea organelor și a sistemelor de organe ale corpului uman și a funcțiilor acestora	- exerciții de stabilire a topografiei organelor în cavitatea generală a corpului; - exerciții de recunoaștere a principalelor funcții ale organelor și a sistemelor de organe.
1.5. stabilirea relațiilor dintre funcțiile organelor, sistemele de organe din corp și influențele factorilor de mediu	- exerciții de comparare a stării de sănătate și a stării de boală; - exerciții de analiză a formei, compoziției oaselor și a mușchilor; - măsurători ale circumferinței toracice pentru observarea modificărilor în timpul respirației; - exerciții de stabilire a cauzelor unor îmbolnăviri; - exerciții de recunoaștere a influenței unor factori de mediu (tutun, alcool, droguri) asupra funcționalității unor sisteme de organe (respirator, circulator etc.).
1.6. cunoașterea importanței organelor de simț și a regulilor de igienă pentru păstrarea sănătății individuale și colective	- exerciții de determinare a sensibilității termice, tactile, gustative, olfactive și auditive; - exerciții de identificare și de comparare a simțurilor; - activități de exersare a regulilor de igienă personală și colectivă în scopul prevenirii unor boli; - imagini.
1.7. cunoașterea rolului alimentelor și a regulilor de alimentație corectă	- exerciții de descriere a unor boli cauzate de tulburările de alimentație.
1.8. cunoașterea noțiunilor de biosferă și de ecosistem	- exerciții de caracterizare a noțiunilor de biosferă și de ecosistem natural și artificial; - exemplificări (ecosisteme naturale și artificiale); - studii de natură.
1.9. descrierea fermei biodinamice	- exerciții de descriere a lucrărilor solului, a îngrășării organice corecte și a rotației culturilor; - acțiuni practice la fermă.

2. Dezvoltarea capacităților / abilităților de explorare / investigare și experimentare a realității, folosind instrumente și procedee adecvate

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. identificarea pe propriul corp a diferitelor părți și organe ale acestuia	- exerciții de observare dirijată; - exerciții de identificare a părților și organelor corpului omenesc.
2.2. executarea de operații experimentale	- experiențe simple pentru a evidenția funcțiile de digestie, respirație, circulația sângelui, acuitatea simțurilor; - exerciții de punere în evidență a reflexelor, ritmului cardiac și a forței musculare.
2.3. observarea și recunoașterea transformărilor care au loc în organismul uman	- măsurători ale lungimii oaselor, a înălțimii corporale, a circumferinței toracice.
2.4. reprezentarea grafică a componentelor structurale ale organismului uman	- desen al caracteristicilor unor organe din organismul uman.
2.5. realizarea de activități practice în ferma biodinamică	- lucrări ale solului.

3. Dezvoltarea interesului și formarea unei atitudini corecte față de mediul înconjurător

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. interpretarea relației dintre propriul comportament și starea de sănătate	- predicții despre starea de sănătate a organismului uman în condiții de suprasolicitare fizică, psihică, consum de alcool, tutun, droguri etc.;; - jocuri de rol despre necesitățile și interacțiunile organismului uman.
3.2. acordarea primului ajutor în cazul unor urgențe medicale simple	- exerciții practice de prim ajutor în caz de accidente ale sistemului locomotor, circulator, respirator etc.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

1. Corpul omenesc - structura corpului omenesc

2. Aparatul digestiv

- Părțile aparatului digestiv
- Boli ale aparatului digestiv
- Igiena alimentației. Probleme legate de proteine, hidrați de carbon
- Metabolismul
- Efectul drogurilor asupra corpului și psihicului uman
- Aspecte de mediu și aspecte sociale legate de problema drogurilor

3. Aparatul ritmic (aparatur respirator și aparatul circulator)

- Aparatur respirator și respirația
- Boli ale aparatului respirator
- Sistemul cardiovascular și circulația
- Boli ale aparatului circulator

5. Aparatur locomotor

- Mușchii - structura și funcția lor. Statutul special al mușchiului cardiac
- Mecanica musculară în legătură cu scheletul
- Membrele și craniul în structurile lor diferite
- Centura scapulară - coaste - centura pelviană ca sistem osos inserat între polaritățile membre-cranii ale sistemului osos
- Coloana vertebrală
- Considerații statice și mecanice ale scheletului brațului și piciorului
- Deosebirea dintre mișcarea conștientă, intenționată și cea reflexă

5. Organele de simț

- Funcția și structura ochiului uman ca „aparatur optic”, „camera foto”
- Funcția transducerii mecanice a sunetului în urechea umană

6. Îngrijirea corpului uman

- Importanța vestimentației. Diferența dintre lână, bumbac, fibre sintetice
- Plantele medicinale folosite de medicina populară și efectul lor asupra organismului uman (mușetelul, urzica, sunătoarea etc.)
- Reguli de igienă corporală

7. Biosfera – învelișul viu al Terrei

8. Ecosisteme naturale și ecosisteme artificiale

9. Ferma biodinamică

- Lucrările solului
- Îngrășarea organică corectă
- Rotația culturilor
- Reciclarea reziduurilor organice din fermă

SUGESTII METODICE

Începând cu clasa a VII-a se studiază **omul**, astfel încât trebuie să se expună ceea ce este clădit înăuntrul lui, din afară: mecanica sistemului osos, mecanica sistemului muscular etc. Acum se adună cunoștințe, se creează baze pentru elevi.

La studierea scheletului uman se face legătura cu ceea ce s-a discutat la mineralogie despre calcar. Copiii trebuie lăsați să observe oasele, să li se arate cum mușchii mențin articulațiile legate. Ei acum înțeleg cum legile elaborate la fizică sunt active și în om, mecanica și dinamica mișcărilor sale.

Urmează apoi cele trei domenii – hrănire, respirație și necesar de căldură – aici fiind stimulatorii indicațiile asupra animalelor. Problemele de sănătate și de hrănire pot fi apropiate copiilor de această vârstă prin expuneri intuitive și apropiate de viață.

Studiul *cunoștințelor despre om și mediu* se încheie, la acest ciclu, prin studiul biosferei, a ecosistemelor și a fermei biodinamice. Acum se vor trata problema solului, teoria îngrășământului, succesiunea culturilor și folosirea preparatelor biodinamice. O practică agricolă realizată acum extinde mult experiențele și cunoștințele copiilor.

**LISTA CU MEMBRII COMISIEI
care au definitivat forma revizuită a curriculum-ului la disciplina
Cunoștințe despre om și mediu
Nivelele V – VI
(Cls. III – X)**

Alternativa Educațională de Pedagogie Curativă

NUMELE ȘI PRENUMELE	INSTITUȚIA / UNITATEA ȘCOLARĂ
Mircea Vlad – prof. psihopedagog	Școala pentru Surzi nr 1, Bucuresti
Elisabeta Putere – consilier psiholog	Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare în Învățământul Preuniversitar
Letiția Trif – lector univ. dr.	Universitatea „1 Decembrie” Alba-Iulia
Lucian Mozer – director	Școala Specială Nr. 7, sector 1, București
Livia Vlad – prof. psihopedagog	Federația de Pedagogie Curativă din România
Anca Perța – prof. psihopedagog	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria
Adina Ghiorghe – prof. psihopedagogie specială	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria
Emilia Muntean – prof. psihopedagogie specială	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria

ANEXA _ la Ordinul ministrului educației și cercetării nr. /2008

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI EVALUARE ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ

“ELEMENTE DE FIZICĂ / CHIMIE”

Nivelele V – VI
(Cls. VI – X)
Învățământ special

București, 2008

ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ DE PEDAGOGIE CURATIVĂ

NOTĂ DE PREZENTARE

Fizica/chimia se înscrie printre disciplinele fundamentale care, alături de celelalte obiecte de învățământ, aduce o contribuție însemnată la dezvoltarea și pregătirea elevilor.

Predarea fizicii/chimiei trebuie să se clădească exclusiv pe fenomene, numai din ele vom deduce, prin descriere, legitățile fără a introduce formule abstracte. De aceea, vom căuta să legăm toate fenomenele de om și/sau de viața practică și de domeniul de experiență a elevilor.

Elementele de fizică/chimie pot folosi, pe de o parte pentru educarea activității organelor senzoriale, prin exersarea capacității de observare și pe de altă parte sunt foarte bune pentru a ascuți capacitatea de gândire prin descrierea exact formulată a experiențelor.

Cel mai important principiu metodic al orelor de predare este acela de a prelucra procesul învățării cu elevii în trei pași: observarea experiențelor; descrierea recapitulativă și rezumarea fenomenelor, precum și elaborarea legităților care se realizează în ziua următoare. Astfel, reușim să trezim în elevi sentimentul important al așteptării, al curiozității.

Considerăm că programa de *Fizică/chimie*, prin conținuturile sale, permite elevilor plăcerea multor experimente, reprezentând o cale de cunoaștere activă, prin acțiune directă, a lumii înconjurătoare.

OBIECTIVE CADRU

- 1. Cunoașterea și utilizarea unor termeni și noțiuni specifice fizicii și chimiei**
- 2. Dezvoltarea capacității de explorare – investigare a realității și de experimentare, prin folosirea unor instrumente și proceduri adecvate**
- 3. Dezvoltarea interesului pentru cunoașterea lumii înconjurătoare**

NIVELELE V, VI
(Cls. VI – X)

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Cunoașterea și utilizarea unor termeni și noțiuni specifice fizicii / chimiei

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. observarea și descrierea, în cerințe simple, a corpurilor din natură, discriminarea dintre materie, corp și substanță	- excursii, vizite cu caracter didactic în scopul identificării unor corpuri, materii; - exerciții de observare a unor corpuri în scopul stabilirii caracteristicilor acestora.
1.2. recunoașterea și denumirea unei serii de fenomene fizice din natură și din laborator (acustice, optice, termice, electrice, magnetice, mecanice)	- observări în cadrul experimentelor a unor transformări suferite de corpuri: fenomene fizice, deformarea corpurilor, schimbarea stării de mișcare a unui mobil, dizolvarea unor substanțe; fenomene chimice – arderea, ruginirea.
1.3. identificarea transformărilor de stare ale substanțelor	- observări în cadrul experimentelor a transformărilor de stare; - experimente în care se evidențiază rolul oxigenului în întreținerea arderii.
1.4. clasificarea amestecurilor după criterii simple	- exerciții de observare și de discriminare a amestecurilor de soluție.
1.5. perceperea și diferențierea existenței unor interacțiuni	- desene și experimente pentru a evidenția interacțiunea dintre diferite corpuri și efectele acesteia; - experimente privind fenomenele de propagare a luminii și a sunetului, magnetizarea, electrizarea.
1.6. identificarea elementelor unui circuit electric	- observări a unor circuite electrice simple realizate experimental.
1.7. identificarea materiilor prime importante, utilizarea lor și produsele chimice mai importante	- exerciții de observare a materiilor prime, a produselor chimice mai importante, - exerciții de stabilire a importanței și a utilizării produselor chimice.

2. Dezvoltarea capacității de explorare – investigare a realității și de experimentare, prin folosirea unor instrumente și proceduri adecvate

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. utilizarea adecvată a truselor și a instrumentelor din dotare	- exerciții practice de mânăuire a vaselor și a ustensilelor de laborator, precum și a instrumentelor de lucru.
2.2. efectuarea operațiilor experimentale simple și a observațiilor pentru a descoperi însușirile corpurilor, transformările fizice suferite de acestea, precum și interacțiunile dintre ele	- operații experimentale care să conducă la descoperirea însușirilor corpurilor, a apei, a oxigenului și a metalelor; la transformări de stare; la schimbarea stării de mișcare; la interacțiunile dintre corpuri.

2.3. efectuarea de experimente pentru a descoperi fenomenele de propagare a luminii și a sunetului, a magnetizării	- operații experimentale de punere în evidență a fenomenelor de propagare a luminii și a sunetului, a magnetizării și a electrizării.
2.4. realizarea circuitelor electrice simple	- exerciții de realizare a unor circuite electrice simple, legarea becurilor în serie și în paralel.
2.5. utilizarea mecanismelor simple, pârgii și scripeți	- exerciții de utilizare a pârgiilor și a scripeților în activități practice.
2.6. realizarea experimentelor pe teme date, selecționând materialele și ustensilele adecvate	- exerciții de selectare a materialelor și a ustensilelor necesare investigației, dintr-un set dat; - investigații pe teme diferite – folosind fișe de instrucțiuni sau desene: transformări fizice suferite de același corp, interacțiuni dintre corpuri, separarea unui fascicul de lumină, realizarea circuitelor electrice simple, stingerea varului, înlăturarea petelor etc.

3. Dezvoltarea interesului pentru cunoașterea lumii înconjurătoare

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. manifestarea și dezvoltarea imaginației și a curiozității	- jocuri de rol, povestiri, dramatizări vizând poluarea apei și a aerului, circuitul apei în natură, însușirile apei, metalelor, transformări fizice, fenomene optice, acustice și electrice; - vizite, excursii cu caracter didactic cu scopul dezvoltării curiozității științifice.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII - FIZICĂ (niv. V-VI)

1. Fenomene acustice

- Sunetul și zgomotul
- Calitățile sunetului, studiate la instrumentele muzicale (instrumente de percuție, cu coarde, de suflat)
- Figurile Chladni
- Viteza sunetului în aer și în alte medii

2. Fenomene optice

- Surse de lumină. Corpuri luminate. Corpuri transparente, translucide și corpuri opace
- Raza de lumină. Fasciculul de lumină
- Umbra și penumbra
- Culori. Culori complementare
- Propagarea luminii
- Oglinzi plane. Oglinzi sferice
- Lentila. Instrumente optice

3. Fenomene termice

- Încălzire – răcire
- Evaporare. Condensare. Fierbere. Topire. Solidificare
- Dilatare – Contractie
- Termometrul

4. Fenomene elementare de electrostatică

- Electrizarea corpurilor prin frecare, contact și influență
- Interacțiunea corpurilor electrizate
- Fenomene electrice în atmosferă

5. Fenomene elementare magnetice

- Exemple privind magnetizarea și demagnetizarea corpurilor
- Magneți naturali și magneți artificiali. Polii unui magnet
- Busola. Magnetismul terestru

6. Fenomene mecanice

- Mișcarea mecanică. Deplasarea
- Deformarea corpurilor. Greutatea corpurilor
- Mecanisme simple: foarfecele, ranga, balanța, roaba
- Pârghia, scripetele fix, scripetele mobil, planul înclinat

7. Fenomene electrice și magnetice

- Curentul electric
- Circuite electrice. Componentele unui circuit electric simplu
- Legarea becurilor în serie și în paralel
- Efectele curentului electric
- Câmp magnetic
- Pericolele curentului electric

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII - CHIMIE (niv. V-VI)

1. Stări de agregare ale substanței

- Materie. Corp. Substanță
- Stări de agregare ale substanțelor
- Transformări de stare: fierbere, evaporare, condensare, topire, solidificare

2. Arderea

- Arderea - fenomen prin care substanțele suferă o transformare
- Compușii rezultați în urma arderii
- Arderea lichidelor inflamabile

3. Aerul

- Compoziția, proprietăți fizico-chimice ale aerului
- Importanța aerului. Importanța biologică a oxigenului
- Poluarea aerului. Măsuri de prevenire a poluării aerului

4. Apa

- Proprietățile apei. Apa în natură (apa potabilă, apa minerală, apa distilată)
- Circuitul apei în natură. Importanța apei
- Poluarea apei. Măsuri pentru combaterea poluării apei

5. Soluții apoase

- Amestecuri omogene și neomogene
- Dizolvarea în apă a unor substanțe solide, lichide

6. Metale. Aliaje

- Metale mai importante. Proprietăți. Întrebuințări
- Aliaje mai importante
- Protecția împotriva coroziunii metalelor

7. Materii prime și importanța lor

- Sarea. Proprietăți. Întrebuințări
- Cărbuni naturali și artificiali
- Calcarul
- Varul
- Nisipul
- Petrolul
- Gazul metan

8. Produse chimice mai importante pentru industrie, agricultură și viață

- Vitaminele: A, D, E, K, B1, B12, C, P
- Zaharide, grăsimi, proteine
- Îngrășămintele chimice
- Săpunul și detergenții:
 - noțiuni de igienă
 - prepararea săpunului în gospodărie
- Scoaterea petelor:
 - reguli pentru înlăturarea petelor
 - recunoașterea naturii petelor
 - substanțe chimice utilizate la scoaterea petelor
- Amidonul. Celuloza

SUGESTII METODICE

Studiul *fizicii* începe cu acustica (lumea sunetelor), apoi urmează optica, teoria căldurii, electrostatica, magnetismul, mecanica și în final electricitatea, toate acestea urmând cursul firesc de dezvoltare a copiilor/elevilor.

În ceea ce privește studiul *chimiei*, aceasta se bazează pe studiul proceselor chimice. Foarte important este că procesele fundamentale din chimie sunt arderea și dizolvarea în apă.

Astfel, studiul chimiei se începe cu arderea diferitelor materiale, cum ar fi: lemnul, diferite părți ale plantelor, diferite materiale textile, diferite sortimente de cărbuni etc.

Copiii/elevii vor fi tot timpul antrenați în realizarea de experiențe pentru a descoperi diferitele fenomene fizice și procese chimice.

LISTA CU MEMBRII COMISIEI
care au definitivat forma revizuită a curriculum-ului la disciplina
Elemente de fizică / chimie
Nivelele V – VI
(Cls. VI – X)
 Alternativa Educațională de Pedagogie Curativă

NUMELE ȘI PRENUMELE	INSTITUȚIA / UNITATEA ȘCOLARĂ
Mircea Vlad – prof. psihopedagog	Școala pentru Surzi nr 1, Bucuresti
Elisabeta Putere – consilier psiholog	Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare în Învățământul Preuniversitar
Letiția Trif – lector univ. dr.	Universitatea „1 Decembrie” Alba-Iulia
Lucian Mozer – director	Școala Specială Nr. 7, sector 1, București
Livia Vlad – prof. psihopedagog	Federația de Pedagogie Curativă din România
Anca Perța – prof. psihopedagog	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria
Adina Ghiorghe – prof. psihopedagogie specială	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria
Emilia Muntean – prof. psihopedagogie specială	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria

ANEXA _ la Ordinul ministrului educației și cercetării nr. /2008

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI EVALUARE ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ

“RELIGIE

CULTUL ORTODOX”

Nivelele IV – VI
(Cls. I – X)
Învățământ special

București, 2008

ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ DE PEDAGOGIE CURATIVĂ

NOTĂ DE PREZENTARE

Programa pentru disciplina *Religie* a fost concepută ținându-se cont de particularitățile psihointelectuale ale elevilor cu deficiențe grave, profunde sau asociate.

Considerăm că în programa propusă au fost introduse teme și activități accesibile care să ofere posibilitatea cadrului didactic de a respecta ritmul copilului și de a alege activitățile în funcție de potențialul acestuia.

Dacă unele conținuturi pot părea ușor exagerate în raport cu vârsta elevilor, trebuie să ținem seama că prezenta programă este un document școlar destinat în primul rând profesorilor, la îndemâna cărora stau modalități variate de abordare a lecțiilor în vederea realizării obiectivelor propuse.

Fiecare domeniu din programă are importanța sa bine determinată astfel încât, la sfârșitul nivelului VI, elevul să poată avea un cumul de cunoștințe și deprinderi religioase bine formate.

Conținuturile prezentei programe au fost preluate din programa analitică pentru disciplina *Religie*, cultul ortodox, aprobat în ședința Sfântului Sinod din data de 16 iunie 1999.

OBIECTIVE CADRU

- 1. Cunoașterea și iubirea lui Dumnezeu**
- 2. Cunoașterea și folosirea adecvată a limbajului religios în viața cotidiană**
- 3. Formarea virtuților creștine și cultivarea comportamentului religios - moral**
- 4. Educarea atitudinilor de acceptare, înțelegere și respect față de alte credințe și convingeri**

NIVELUL IV

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Cunoașterea și iubirea lui Dumnezeu

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. aflarea despre existența lui Dumnezeu	- exerciții de observare și de contemplare a lumii înconjurătoare.
1.2. numirea câtorva din lucrările lui Dumnezeu	- exerciții de observare asupra naturii ocrotite de Dumnezeu; - povestiri cu conținut religios despre iubirea lui Dumnezeu față de lume.
1.3. descrierea domnului Iisus Hristos ca mare învățător al omenirii	- exerciții de observare și de discutare a faptelor Mântuitorului.

2. Cunoașterea și folosirea adecvată a limbajului religios în viața cotidiană

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. utilizarea corectă a termenilor religioși învățați	- exerciții de antrenare a elevilor în folosirea noțiunilor cu sens religios; - observări de imagini cu conținut religios.

3. Formarea virtuților creștine și cultivarea comportamentului religios – moral

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. identificarea principalelor calități ale unui bun creștin	- povestiri a unor fapte bune, proprii sau a altora.
3.2. recunoașterea în faptele sfinților, modele de comportament creștin	- povestiri a unor fapte bune din viața sfinților.
3.3. formarea deprinderii de a se ruga	- rugăciuni în comun; - exerciții în vederea învățării unor rugăciuni.

4. Educarea atitudinilor de acceptare, înțelegere și respect față de alte credințe și convingeri

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
4.1. implicarea în acțiuni comune cu colegii	- exerciții de rezolvare a unor sarcini în comun; - jocuri; - serbări; - concursuri.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

- Noțiuni de Catehism
- Vechiul Testament
- Noul Testament
- Noțiuni de Morală Creștină

NIVELUL V

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Cunoașterea și iubirea lui Dumnezeu

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. conștientizarea faptului că Dumnezeu poate fi cunoscut din împrejurările concrete ale vieții	- relatări și discuții referitoare la unele întâmplări, pe această temă; - lecturări de texte biblice.
1.2. înțelegerea semnificației Sfintei Treimi, ca model desăvârșit de iubire și trăire în comuniune	- exerciții de stabilire de analogii între Sfânta Treime și exemple din mentalitatea concretă.
1.3. înțelegerea semnificației și a importanței simbolului de credință	- exerciții de dialog și de observare a învățăturilor cuprinse în Crez.

2. Cunoașterea și folosirea adecvată a limbajului religios în viața cotidiană

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. desprinderea semnificației globale a unui text cu conținut religios	- exerciții de povestire a unor texte biblice; - exerciții de dialogare pe baza unui text religios.
2.2. stabilirea ideilor principale ale unui text religios	- exerciții de observare și de descriere a unor imagini cu conținut religios; - exerciții de selectare a elementelor esențiale dintr-un text religios.
2.3. formularea de opinii personale în aprecierea unor situații cu conținut religios	- dezbateri colective asupra unor situații concrete; - formulări de argumente pro și contra asupra unor situații concrete.
2.4. dezvoltarea vocabularului utilizând corect cuvintele și expresiile noi din temele studiate	- exerciții de integrare a expresiilor noi în contexte diverse.

3. Formarea virtuților creștine și cultivarea comportamentului religios - moral

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. integrarea în comportamentul propriu a învățăturilor desprinse din pildele studiate	- discuții referitoare la cazuri reale sau imaginare; - jocuri de rol; - dramatizarea unor pilde.
3.2. conștientizarea necesității împlinirii datoriilor creștine în familie, școală și societate	- discuții referitoare la unele reguli de comportament; - jocuri de rol.
3.3. recunoașterea importanței modelelor spirituale din istoria bisericii în formarea caracterului moral-religios	- exerciții de analiză comparativă a unor situații concrete; - exerciții de realizare a unor profiluri spirituale ale unor personalități din istoria bisericii.

3.4. conștientizarea faptului că păcatul reprezintă încălcarea voii lui Dumnezeu	- exerciții de comparare a comportamentelor unor personaje din textele biblice.

4. Educarea atitudinilor de acceptare, înțelegere și respect față de alte credințe și convingeri

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
4.1. acceptarea existenței unor valori religios-morale și în alte convingeri religioase	- exerciții de descriere și de comparare a tipurilor de atitudini religios-morale; - acțiuni de întraajutorare.
4.2. aplicarea exemplului samariteanului milostiv în relațiile cu cei din jur și din alte credințe	- acțiuni în comun cu scop caritabil.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

- Noțiuni de Catehism
- Noțiuni de Morală creștină
- Istoria Bisericii Universale
- Spiritualitate și misiune

NIVELUL VI

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Cunoașterea și iubirea lui Dumnezeu

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. înțelegerea faptului că din iubire Dumnezeu a creat lumea și îi poartă de grijă	- exerciții de comentare a teoriilor științifice privind apariția lumii și a omului.
1.2. evidențierea trăsăturilor persoanelor Sfintei Treimi manifestate în lucrările divine de mântuire, sfințire, judecată	- exerciții de dialog privind necesitatea îndeplinirii condițiilor mântuirii; - lecturări și comentarea textelor biblice privind judecata.

2. Cunoașterea și folosirea adecvată a limbajului religios în viața cotidiană

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. redarea prin cuvinte proprii a conținutului unui document istoric studiat	- exerciții de selectare a sensului corect al termenilor istorici.
2.2. utilizarea expresiilor și a noțiunilor religioase învățate	- exerciții de dialog pe teme stabilite; - exerciții de utilizare a dicționarilor.

3. Formarea virtuților creștine și cultivarea comportamentului religios - moral

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. analizarea mesajului moral-religios din pildele Mântuitorului	- lecturări și comentarea pildelor biblice.
3.2. participarea la viața comunității, manifestând interes față de semenii săi	- acțiuni de caritate; - participări la slujbele bisericii.

4. Educarea atitudinilor de acceptare, înțelegere și respect față de alte credințe și convingeri

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
4.1. manifestarea dragostei față de semenii prin acțiuni concrete	- întruniri cu tineri de diferite convingeri și credințe; - exerciții de rugăciune în comun.
4.2. înțelegerea faptului că scopul adevăratei vieți creștine este comuniunea deplină cu Dumnezeu și cu semenii	- dezbateri religioase cu tineri de diferite convingeri și credințe; - serbări comune.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

- Noțiuni de Catehism
- Noțiuni de Morală creștină
- Istoria Bisericii Ortodoxe Creștine
- Spiritualitate și misiune

**LISTA CU MEMBRII COMISIEI
care au definitivat forma revizuită a curriculum-ului la disciplina
Religie – cultul ortodox
Nivelele IV – VI
(Cls. I – X)**

Alternativa Educațională de Pedagogie Curativă

NUMELE ȘI PRENUMELE	INSTITUȚIA / UNITATEA ȘCOLARĂ
Mircea Vlad – prof. psihopedagog	Școala pentru Surzi nr 1, Bucuresti
Elisabeta Putere – consilier psiholog	Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare în Învățământul Preuniversitar
Letiția Trif – lector univ. dr.	Universitatea „1 Decembrie” Alba-Iulia
Lucian Mozer – director	Școala Specială Nr. 7, sector 1, București
Livia Vlad – prof. psihopedagog	Federația de Pedagogie Curativă din România
Anca Perța – prof. psihopedagog	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria
Constantin Cotelea – prof. psihopedagogie specială	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria

ANEXA _ la Ordinul ministrului educației și cercetării nr. /2008

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI EVALUARE ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ

„GEOGRAFIE ȘI ISTORIE LOCALĂ”

Nivelul V
(Cls. a IV-a)
Învățământ special

NOTĂ DE PREZENTARE

Disciplina de *Geografie și istorie locală* presupune studiul domeniului istoriei și al geografiei României, abordabile la vârsta de 10-11 ani, corespunzătoare clasei a IV-a de școlarizare. Această disciplină s-a născut din necesitatea de a corela interdisciplinar cele două domenii – istoria și geografia. Ele nu se pot încă diferenția prea bine ca discipline la această clasă, întrucât obiectivul general este acela de a dobândi noțiuni, cunoștințe și capacități elementare referitoare la cadrul geografic și socio-istoric în care trăiește copilul.

Astfel, se pornește în mod treptat de la mediul apropiat, concret, cunoscut din proprie experiență pentru ca, în clasele următoare, să se poată extinde privirea către spațiul geografic, respectiv timpul istoric al omenirii.

Programa de *Geografie și istorie locală* orientează activitatea de învățare înspre formarea capacităților de înțelegere a faptelor și fenomenelor caracteristice mediului geografic înconjurător, în procesul dezvoltării sale istorice, din cele mai vechi timpuri și până în prezent. Accentul cade pe formarea deprinderilor de investigare și orientare, prin activități de învățare, care au ca punct de pornire contactul direct cu faptul studiat – descoperirea.

Conținuturile programei sunt structurate într-un mod care permite delimitarea clară a elementelor specifice istoriei de cele ale geografiei, dar în același timp oferă libertate cadrului didactic în decizia sa de a alege modul în care le parcurge.

Prin parcurgerea programei, alternativa educațională de Pedagogie Curativă urmărește stabilirea unui echilibru între studiul elementelor istoriei și geografiei locale și celei naționale, astfel încât să răspundă în mod concret cerințelor de vârstă ale elevilor, pentru crearea unui mod de raportare optim la acestea în studiul ulterior al acestor materii.

OBIECTIVE CADRU

- 1. Perceperea și reprezentarea spațiului geografic și a timpului istoric**
- 2. Relaționarea elementelor de mediu geografic și istoric pe baza observării și descrierii diverselor surse geografice și istorice**
- 3. Cunoașterea și utilizarea unor elemente de limbaj specifice geografiei și istoriei**
- 4. Interpretarea faptelor și a proceselor istorice**
- 5. Dezvoltarea interesului și a responsabilității pentru mediul înconjurător**

NIVELUL V
(cls. a IV-a)

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Perceperea și reprezentarea spațiului geografic și a timpului istoric

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. localizarea corectă a elementelor spațiului geografic și istoric	- activități cu harta; - exerciții de identificare în teren a punctelor cardinale; - exerciții de identificare în teren a construcțiilor reprezentative și a locurilor cu rezonanță istorică; - exerciții de ordonare a unor obiecte aparținând familiei sau localității (fotografii, documente, monede etc.), folosind criteriul „vechi-nou” sau „mai vechi-mai nou”.
1.2. orientarea în spațiul geografic	- exerciții de orientare după repere naturale; - exerciții de orientare folosind instrumente și metode neconvenționale; - trasee turistice; - vizite, excursii.
1.3. reprezentarea în plan a elementelor ținutului natal	- exerciții de utilizare a simbolurilor; - desen de simboluri proprii; - exerciții de elaborare a unor planuri ale clasei, camerei personale, școlii, cartierului și localității, folosind culori adecvate; - construcții de machete, din lut ale împrejurimilor imediate, ale formelor de relief, precum și ale unor obiective istorice relevante.
1.4. exprimarea, în cuvinte proprii, a aspectelor legăturilor dintre mediul istorico-geografic și viața oamenilor	- exerciții de identificare a diferitelor ocupații ale oamenilor, tipuri de construcții, așezări omenești și îmbrăcăminte.

2. Relaționarea elementelor de mediu geografic și istoric pe baza observării și descrierii diverselor surse geografice și istorice

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. observarea elementelor comune mediului geografic și istoric	- activități de observare în natură; - exerciții de observare a unor obiective istorice, a unor imagini.
2.2. înregistrarea datelor observate	- calendarul naturii; - desene/schițe ilustrative pentru elementele observate direct.
2.3. descrierea caracteristicilor elementelor comune geografiei și istoriei	- descrieri a formelor de relief, a unui oraș, sat, a unor obiective istorice, culturale, industriale, turistice etc.

3. Cunoașterea și utilizarea unor elemente de limbaj specifice geografiei și istoriei

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. utilizarea termenilor comuni geografiei și istoriei	- povestiri a unor legende despre ținutul natal; - relatări, cu cuvinte simple.
3.2. manifestarea curiozității pentru cunoașterea și folosirea termenilor comuni geografiei și istoriei	- dialoguri cu privire la fenomenele studiate; - jocuri de rol; - dramatizări; - excursii, drumeții, vizite.

4. Interpretarea faptelor și a proceselor istorice

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
4.1. descrierea, după posibilități, a unui eveniment istoric	- povestiri pentru a prezenta un fapt istoric; - desene ilustrative a faptelor istorice studiate; - jocuri de rol; - dramatizări.
4.2. observarea faptelor istorice, punând în evidență schimbările survenite	- jocuri de rol.

5. Dezvoltarea interesului și a responsabilității pentru mediul înconjurător

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
5.1. manifestarea griji față de mediul înconjurător	- acțiuni de plantare a unor pomi; - acțiuni de întreținere a zonei în care se află școala; - activități de sortare a materialelor refolosibile.
5.2. sesizarea unor legături vizibile între realitățile lumii înconjurătoare	- excursii, drumeții, vizite.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

1. Orientarea în orizontul apropiat

- Locul geografic, linia orizontului
- Poziția soarelui în momentele principale ale zilei
- Punctele cardinale
- Orientarea în teren, metode de orientare
- Drumul de acasă la școală (reprezentare prin desen)

2. Reprezentarea suprafeței terestre

- Planul clasei, al camerei, al școlii
- Planul localității (sau al cartierului)
- Dezvoltarea în timp a localității
- Harta județului sau a regiunii
- Harta României

3. Observarea cerului

- Mișcarea unor corpuri cerești în timpul zilei sau al nopții
- Elemente de meteorologie (temperatură, mișcarea aerului, precipitații, nori etc.)

4. Elemente ale cadrului natural

- Forme de relief: munți, dealuri, câmpii
- Apele de suprafață: ape curgătoare (râuri locale și râuri importante ale țării), ape stătătoare

5. Elemente de geografie umană

- Populația regiunii și ocupații tradiționale (agricultură, meșteșuguri, comerț și industrie)
- Dezvoltarea turismului local și regional, obiective turistice importante
- Protecția și conservarea mediului înconjurător

6. Elemente de istorie locală

- Din istoria familiei
- Din istoria localității
- Legende, povestiri, întâmplări istorice semnificative
- Personalități din istoria localității
- Ocupații ale locuitorilor regiunii natale
- Manifestări culturale și spirituale locale

7. Elemente de istoria națională

- Personalități și evenimente reprezentative (legende)

LISTA CU MEMBRII COMISIEI
care au definitivat forma revizuită a curriculum-ului la disciplina
Geografie și istorie locală
Nivelul V
(Cls. a IV-a)
 Alternativa Educațională de Pedagogie Curativă

NUMELE ȘI PRENUMELE	INSTITUȚIA / UNITATEA ȘCOLARĂ
Mircea Vlad – prof. psihopedagog	Școala pentru Surzi nr 1, Bucuresti
Elisabeta Putere – consilier psiholog	Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare în Învățământul Preuniversitar
Letiția Trif – lector univ. dr.	Universitatea „1 Decembrie” Alba-Iulia
Lucian Mozer – director	Școala Specială Nr. 7, sector 1, București
Livia Vlad – prof. psihopedagog	Federația de Pedagogie Curativă din România
Anca Perța – prof. psihopedagog	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI EVALUARE ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ

“GEOGRAFIE”

Nivelele V – VI
(Cls. V – X)
Învățământ special

București, 2008

NOTĂ DE PREZENTARE

O sarcină esențială a predării *geografiei* este aceea de a trezi în copil interesul față de lume.

Prin considerarea elementului spațial, o predare intuitivă a geografiei ajută copiilor în vederea unei anumite consolidări în sine. Ea are efect asupra formării morale și trezește sentimente sociale, dirijând conștiința asupra faptului că împărțim spațiul terestru cu alți oameni.

Prezenta programă de *Geografie* urmărește trezirea interesului de a cunoaște direct, de a investiga și de a înțelege faptul geografic, precum și importanța prezervării unui mediu ambiant favorabil unei vieți sănătoase și echilibrate.

Curriculum-ul de față este conceput astfel încât să nu îngrădească stilul cadrului didactic, să ofere acestuia libertate de alegere și de organizare a unor activități de învățare, considerate a fi cele mai adecvate potențialului intelectual și ritmului copilului cu deficiență severă, profundă sau asociată.

OBIECTIVE CADRU

- 1. Perceperea și reprezentarea spațiului geografic**
- 2. Relaționarea elementelor de mediu geografic pe baza observării și descrierii diverselor surse geografice**
- 3. Cunoașterea și utilizarea unor elemente de limbaj specific geografiei**
- 4. Dezvoltarea interesului și a responsabilității pentru mediul înconjurător**

NIVELUL V

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Perceperea și reprezentarea spațiului geografic

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. dezvoltarea capacității de precizare pe hartă și în natură a punctelor cardinale	- exerciții de utilizare a semnelor de pe hartă; - desenul unei hărți, după realitatea observată.
1.2. localizarea corectă a elementelor spațiului geografic	- lucrul cu harta și cu atlasul geografic.
1.3. reprezentarea în plan a elementelor din mediul înconjurător	- exerciții de utilizare a simbolurilor; - reconstituiri a unor schițe de hartă.

2. Relaționarea elementelor de mediu geografic pe baza observării și descrierii diverselor surse geografice

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. observarea elementelor mediului geografic	- activități de observare în natură.
2.2. descrierea caracteristicilor elementelor geografice observate	- calendarul naturii; - exerciții de descriere a elementelor geografice observate.
2.3. identificarea de relații între componentele naturale și cele socio-economice	- exerciții de stabilire a relațiilor de tipul: condiții naturale-densitatea populației, resurse-activități economice.
2.4. compararea aspectelor din diferite regiuni ale lumii	- prezentări de imagini, filme etc.

3. Cunoașterea și utilizarea unor elemente de limbaj specific geografiei

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. definirea noțiunilor de bază	- exerciții de utilizare a noțiunilor: forme de relief, ape curgătoare, altitudine, adâncime etc.
3.2. utilizarea corectă a terminologiei minime pentru descrieri geografice	- relatări, cu cuvinte simple, a conținuturilor prezentate; - exerciții de identificare a denumirilor de ape, țări, continente etc. dintr-un text, precum și de pe hartă.
3.3. sesizarea unor legături vizibile între realitățile lumii înconjurătoare	- excursii, drumeții, vizite.

4. Dezvoltarea interesului și a responsabilității pentru mediul înconjurător

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
4.1. participarea la acțiuni de protecție și conservare a mediului înconjurător	- acțiuni de întreținere a zonei în care se află școala; - excursii, drumeții.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

1. Elemente de geografie fizică

- Forma și dimensiunile pământului
- Sistemul solar. Constelații
- Globul geografic. Polii, paralelele, meridianele, emisferele
- Harta și atlasul geografic
- Forme de relief ale uscatului
- Ape continentale: izvoare, râuri, lacuri, bălți, mlaștini
- Clima caldă, temperată și rece. Tipuri de climă în Europa

2. Europa

- Localitatea natală. Județul. Țara
- Europa - așezare geografică, vecini, suprafață, țărături
- Polarități între Nord-Vest și Sud-Est, Vest și Est, Nord și Sud

3. Geografia continentelor

4. Continentele lumii

NIVELUL VI

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Perceperea și reprezentarea spațiului geografic

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. localizarea pe hartă a elementelor geografice studiate	- lucrul cu harta de mărimi diferite; - exerciții de localizare la hartă a elementelor geografice studiate.
1.2. identificarea elementelor principale ale unei reprezentări cartografice	- descrieri de imagini cartografice; - exerciții de utilizare a semnelor convenționale.
1.3. redarea de imagini cartografice	- hărți prin desen, din hârtie etc.

2. Relaționarea elementelor de mediu geografic pe baza observării și descrierii diverselor surse geografice

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. identificarea de relații între elementele mediului geografic și fenomenele observate	- exerciții de observare a elementelor și fenomenelor geografice; - exerciții de stabilire a unor relații între acestea.
2.2. utilizarea corectă a sistemelor referențiale, tip coordonate geografice	- exerciții de utilizare a coordonatelor geografice.
2.3. compararea de regiuni, țări, elemente antropografice și etnografice	- prezentări de imagini, filme.

3. Cunoașterea și utilizarea unor elemente de limbaj specific geografiei

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. descrierea corectă a elementelor și a fenomenelor geografice observate, prin definirea noțiunilor	- relatări ale conținuturilor prezentate; - exerciții practice de denumire de ape, țări, continente, forme de relief etc. dintr-un text, precum și de pe hartă; - exerciții de definire a noțiunilor: litosferă, atmosferă, hidrosferă, biosferă etc.
3.2. realizarea de investigații independente, pe teme date	- lucrul cu harta și cu atlasul geografic.

4. Dezvoltarea interesului și a responsabilității pentru mediul înconjurător

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
4.1. evidențierea relației dintre om și spațiul geografic, în plan local și național	- exerciții de observare a mediului înconjurător și a relației acestuia cu omul; - exerciții de apreciere a frumuseților lumii (imagini, filme, diapozitive etc.); - prezentări de acțiuni ale omului, dăunătoare mediului înconjurător.
4.2. participarea la acțiuni de protecție și conservare a mediului înconjurător	- acțiuni de întreținere a zonei în care se află școala și nu numai; - excursii, drumeții.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

1. Elemente de geografie fizică

- Orientarea geografică. Coordonatele geografice
- Învelișurile geografice: litosferă, atmosferă, hidrosferă, biosferă

2. Geografia continentelor

- Populația și așezările umane
- Elemente de etnografie și antropografie comparată
- Mari mișcări de populație
- Economia mondială
- Organizarea pe criterii geografice și administrativ-teritoriale

3. Geografia României

- Așezare geografică
- Cadru natural
- Populația și așezările
- Economia
- Probleme ecologice pe plan mondial și național

SUGESTII METODICE

(niv. V-VI)

În clasa a V-a, pentru a da copiilor/elevilor o imagine a întregului pământ, se vor aborda părțile pământului cu principalele masive muntoase și cu oceanele, se vor discuta diversele zone climatice, curenții marini și mările.

Predarea *geografiei* este strâns legată de desen: hărți, clădiri, peisaje, oameni, plante etc. Unele pot fi chiar și modelate, ceea ce duce la solicitarea de a se raporta și mai concret și mai plin de viață de configurarea obiectului ales.

Atunci când se studiază o anumită țară, este important să se realizeze, împreună cu copiii/elevii, ceva caracteristic pentru țara respectivă: un lucru de mână simplu, ceva artistic sau de artă decorativă etc. Astfel, se creează o legătură între viața copilului și viața din lume.

LISTA CU MEMBRII COMISIEI
care au definitivat forma revizuită a curriculum-ului la disciplina
Geografie
Nivelele V – VI
(Cls. V – X)
 Alternativa Educațională de Pedagogie Curativă

NUMELE ȘI PRENUMELE	INSTITUȚIA / UNITATEA ȘCOLARĂ
Mircea Vlad – prof. psihopedagog	Școala pentru Surzi nr 1, Bucuresti
Elisabeta Putere – consilier psiholog	Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare în Învățământul Preuniversitar
Letiția Trif – lector univ. dr.	Universitatea „1 Decembrie” Alba-Iulia
Lucian Mozer – director	Școala Specială Nr. 7, sector 1, București
Livia Vlad – prof. psihopedagog	Federația de Pedagogie Curativă din România
Anca Perța – prof. psihopedagog	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria
Constantin Cotelea – prof. psihopedagogie specială	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI EVALUARE ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ

“ISTORIE”

Nivelele V – VI
(Cls. V – X)
Învățământ special

București, 2008

ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ DE PEDAGOGIE CURATIVĂ

NOTĂ DE PREZENTARE

Predarea *istoriei* în alternativa educațională de pedagogie curativă respectă treptele de maturizare psihică, de la gândirea concretă, cauzală, la gândirea creatoare, ajungându-se astfel la formarea unei imagini asupra evoluției biografiei umanității.

Atmosfera de înțelepciune și dreptate a culturilor antice, crearea ordinilor cavalești, cu principiile lor, marile descoperiri geografice, războaiele purtate de diverse popoare, sunt povestite copiilor. Acestea constituie adevărate exemple de curaj, moralitate și de ordine socială. Astfel, copilul simte fazele existenței umane foarte puternic în interiorul lui.

Secvențele instructiv-educative vor fi stabilite, de către fiecare cadru didactic, în funcție de nivelul de înțelegere al copiilor cu care lucrează, urmărind, pe cât posibil, înlăturarea barierelor de înțelegere a faptului istoric prin folosirea materialelor auxiliare ca: imagini, filme istorice, hărți etc.

Considerăm că în conceperea programei de *Istorie* s-a ținut cont de particularitățile copilului cu deficiență severă, profundă sau asociată și de ritmul de dezvoltare al acestuia.

OBIECTIVE CADRU

- 1. Formarea și dezvoltarea capacităților senzorio-perceptive pentru înțelegerea și reprezentarea timpului și spațiului istoric**
- 2. Cunoașterea modului de viață al oamenilor de-a lungul timpului, creațiile culturilor și civilizațiilor în diferite perioade de dezvoltare a comunităților umane**
- 3. Încadrarea istoriei poporului român în istoria universală**
- 4. Formarea priceperilor de a folosi harta istorică, reprezentarea spațiului istoric**

NIVELUL V

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Formarea și dezvoltarea capacităților senzorio-perceptive pentru înțelegerea și reprezentarea timpului și spațiului istoric

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. dezvoltarea abilităților de percepere a duratei, a succesiunii faptelor și a evenimentelor	- exerciții senzoriale, de percepere a duratei și succesiunii faptelor, evenimentelor.
1.2. recunoașterea principalelor instrumente de măsurare a timpului de-a lungul istoriei omenirii	- exerciții de măsurare a timpului în viața cotidiană; - descrieri sumare a celor mai importante instrumente de măsurare a timpului.
1.3. definirea noțiunii de calendar și cunoașterea principalelor calendare: grecesc, roman, dacic	- exerciții de stabilire a ordinii logice a unor evenimente.
1.4. manifestarea curiozității pentru înțelegerea timpului istoric	- jurnalul clasei, a evenimentelor importante.

2. Cunoașterea modului de viață al oamenilor de-a lungul timpului, creațiile culturilor și civilizațiilor în diferite perioade de dezvoltare a comunităților umane

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. descrierea evenimentelor principale din diferite perioade ale istoriei universale	- exerciții de observare și de descriere a uneltelor, armelor, podoabelor vechi; - exerciții de exprimare a evenimentelor cu ajutorul unor cuvinte specifice.
2.2. caracterizarea diferitelor epoci istorice, popoare, culturi	- prezentări ale vieții oamenilor și societăților primitive, a civilizațiilor și statelor din Orientul Antic, Grecia Antică, Roma Antică, marile migrații, Evul Mediu; - desene reprezentative (personaje istorice).
2.3. distingerea cauzelor unui eveniment istoric	- exerciții de ierarhizare a cauzelor unui eveniment sau proces istoric.
2.4. aprecierea rolului oamenilor în procesul schimbării istoriei	- biografii și portrete ale personalităților istorice.

3. Încadrarea istoriei poporului român în istoria universală

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. integrarea în cadrul marilor epoci istorice a principalelor evenimente din istoria României	- prezentări cronologice a evenimentelor istoriei din cadrul istoriei poporului român, în paralel cu ordonarea epocilor istorice pe o axă a timpului.
3.2. manifestarea interesului pentru compararea personalităților istorice din istoria națională cu personalitățile din istoria universală	- exerciții de construire de „portrete” a unor mari domnitori români care au contribuit la mersul evenimentelor istorice în plan european.
3.3. distingerea cauzelor comune ale unui eveniment istoric produs pe plan universal și pe plan național	- exerciții de comparare a cauzelor unui eveniment istoric comun pentru mai multe țări.

4. Formarea priceperilor de a folosi harta istorică, reprezentarea spațiului istoric

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
4.1. achiziționarea noțiunilor și relațiilor spațiale	- exerciții de recunoaștere a pozițiilor spațiale pe suprafață plană a foii de hârtie și pe hartă.
4.2. citirea hărții istorice (legendă, colorit, contur)	- exerciții de citire a hărților istorice.
4.3. realizarea de hărți istorice și integrarea pe conturul lor a unor date	- exerciții de amplasare pe o hartă „albă” a unor evenimente studiate.
4.4. descrierea relației dintre om și spațiul istoric și geografic în epocile studiate	- observări a relației om/mediu în plan local și național.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

- Viața oamenilor și societățile primitive – epoca pietrei și a metalelor
- Civilizații și state în Orientul Antic: Mesopotamia, Babilon, Egipt, India, Persia
- Grecia Antică: culturi, războaie
- Roma Antică: expansiunea romană, societatea romană, Imperiul Roman, cultura romană, războaiele cu Dacia
- Marile migrații: celții, germanii și tracii
- State feudale centralizate, din Europa Medievală

NIVELUL VI

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Formarea și dezvoltarea capacităților senzorio-perceptive pentru înțelegerea și reprezentarea timpului și spațiului istoric

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. operarea cu noțiuni și relații temporale	- exerciții senzoriale.
1.2. perceperea ordinii unor fenomene observate sau prezentate	- exerciții de prezentare a unor succesiuni reale; - exerciții de precizare corectă a timpului istoric; - exerciții de apreciere a unor intervale de timp.
1.3. aprecierea empirică a duratelor diferite de timp	- exerciții de apreciere corectă a duratei unor fenomene observate; - exerciții de apreciere a unor intervale mari de timp; - exerciții de ordonare de diverse obiecte folosind criteriul „mai vechi”, „mai nou”.
1.4. manifestarea curiozității pentru înțelegerea timpului istoric	- jurnalul clasei.

2. Cunoașterea modului de viață al oamenilor de-a lungul timpului, creațiile culturilor și civilizațiilor în diferite perioade de dezvoltare a comunităților umane

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. caracterizarea principalelor evenimente istorice și relevarea consecințelor lor	- exerciții de descriere a uneltelor, armelor, podoabelor din diferite perioade ale istoriei; - exerciții de exprimare a evenimentelor cu ajutorul unor cuvinte specifice.
2.2. distingerea cauzelor unui eveniment istoric	- exerciții de ierarhizare a cauzelor unui eveniment sau proces istoric.
2.3. identificarea aspectelor pozitive de cele negative ale unor evenimente istorice	- exerciții de stabilire a aspectelor pozitive sau negative ale unor evenimente istorice.
2.4. analizarea unui eveniment, personaj sau fapt istoric, pornind de la diferite surse de informare	- exerciții de analizare a unor surse variate de informație.
2.5. manifestarea interesului pentru căutarea și păstrarea izvoarelor istoriei	- vizite la muzee pentru observarea materialului arheologic și de arhivă.

3. Încadrarea istoriei poporului român în istoria universală

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. descrierea relației dintre un eveniment istoric universal și comunitatea umană din spațiul geografic românesc	- exerciții de definiție și folosire a termenilor istorici; - exerciții practice de utilizare a izvoarelor istorice.
3.2. redarea prin cuvinte proprii a conținutului unor evenimente istorice comune pentru istoria universală și cea națională	- exerciții de exprimare, cu cuvinte proprii, a unor evenimente istorice; - desene prin care să se construiască evenimentul istoric respectiv.
3.3. compararea personalităților istorice din istoria națională cu personalități din istoria universală	- „portrete” a unor mari domnitori români care au contribuit la mersul evenimentelor istorice pe plan european.

4. Formarea priceperilor de a folosi harta istorică, reprezentarea spațiului istoric

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
4.1. plasarea corectă a evenimentelor istorice în spațiul geografic	- exerciții de plasare a evenimentelor istorice în spațiul geografic.
4.2. citirea hărții istorice (legendă, colorit, contur)	- exerciții de citire a hărților istorice.
4.3. realizarea de hărți istorice și integrarea pe conturul lor a unor date	- exerciții de amplasare pe o hartă „albă” a unor evenimente studiate.
4.4. utilizarea hărții istorice pentru identificarea formațiunilor statale din epocile studiate	- exerciții de localizare pe harta istorică a evenimentelor desfășurate în același timp.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

- Marile descoperiri geografice și urmările lor
- Reforme și contrareforme - reforma în Germania, Franța, Anglia
- Monarhiile absolutiste în Franța, Imperiul Habsburgic, Prusia, Rusia
- Marea revoluție franceză – primul Imperiu Francez, Napoleon Bonaparte
- Anul revoluționar 1848 în Europa
- România – dacii și romanii, marii domnitori români
- Războiul de Independență a României
- Cele două conflagrații mondiale și urmările lor
- Democrațiile occidentale și statele totalitare comuniste
- Cultura universală în epoca contemporană – învățământul, artele, revoluția tehnico-științifică

SUGESTII METODICE

(niv. V-VI)

În clasa a V-a, pentru predarea vechilor popoare orientale, cadrul didactic trebuie să trăiască intens în dispoziția și atmosfera vechilor culturi, astfel încât să poată îmbrăca în descrieri cât mai imaginative relațiile existente. La rândul lor, copiii/elevii trebuie să înțeleagă faptul că oamenii vechilor culturi au trăit și au gândit la fel ca noi.

Toate descrierile pentru această vârstă vor fi pătrunse de fantezii, pentru ca sentimentul și puterile sensibile ale copiilor să poată participa activ.

Începând cu clasa a VII-a, predarea *istoriei* trebuie pătrunsă de raporturile de cauzalitate. Populațiile și conducătorii lor vor fi descrise în așa fel încât elevii să resimtă specificul diferit al fiecărui popor.

LISTA CU MEMBRII COMISIEI care au definitivat forma revizuită a curriculum-ului la disciplina

Istorie

Nivelele V – VI

(Cls. V – X)

Alternativa Educațională de Pedagogie Curativă

NUMELE ȘI PRENUMELE	INSTITUȚIA / UNITATEA ȘCOLARĂ
Mircea Vlad – prof. psihopedagog	Școala pentru Surzi nr 1, Bucuresti
Elisabeta Putere – consilier psiholog	Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare în Învățământul Preuniversitar
Letiția Trif – lector univ. dr.	Universitatea „1 Decembrie” Alba-Iulia
Lucian Mozer – director	Școala Specială Nr. 7, sector 1, București
Livia Vlad – prof. psihopedagog	Federația de Pedagogie Curativă din România
Anca Perța – prof. psihopedagog	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria
Constantin Cotelea – prof. psihopedagogie specială	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria

ANEXA _ la Ordinul ministrului educației și cercetării nr. /2008

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI EVALUARE ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ

„EDUCAȚIE PLASTICĂ”

Nivelele IV – VI
(Cls. I – X)
Învățământ special

București, 2008

ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ DE PEDAGOGIE CURATIVĂ

NOTĂ DE PREZENTARE

Educația plastică are un rol important în dezvoltarea armonioasă a copilului. Ea reprezintă, pe tot parcursul școlarității, una dintre căile de conducere a copilului către cunoașterea lumii și cunoașterea de sine.

Astfel, această activitate are în vedere cultivarea gustului pentru frumos, capacitatea de exprimare liberă, prin compoziții plastice, a propriilor gânduri și sentimente în legătură cu spațiul perceput sau cu cel imaginar.

Educația plastică, alături de abilitarea manuală și de disciplinele tehnologice, contribuie la obținerea motricității fine, exprimând o bună coordonare și, prin aceasta, poate fi considerată un factor armonizator al ființei copilului pe mai multe planuri.

Conținuturile, obiectivele de referință și activitățile de învățare propuse în programă pot fi adaptate la particularitățile intelectuale și fizice ale fiecărui elev în parte. Predarea acestei discipline necesită din partea cadrului didactic o documentare minimă obligatorie, cum ar fi: cunoașterea limbajului plastic, cercul culorilor, reproduceri după opere de artă etc.

OBIECTIVE CADRU

- 1. Dezvoltarea structurilor și conduitelor perceptiv-motrice de organizare și orientare spațială**
- 2. Cunoașterea materialelor, a instrumentelor de lucru și a unor tehnici specifice artelor plastice**
- 3. Recunoașterea tipurilor de culori și nonculori – obținerea amestecurilor**
- 4. Utilizarea materialelor și a elementelor de limbaj plastic**

NIVELUL IV

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Dezvoltarea structurilor și conduitelor perceptiv-motrice de organizare și orientare spațială

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. coordonarea mișcărilor corpului și ale membrelor	- exerciții pregătitoare de gimnastică generală.
1.2. dezvoltarea și perfecționarea funcționalității mușchilor mici ai mâinii	- exerciții de gimnastică a mâinii dominante; - exerciții grafice libere, cu degetul pe bancă, pe tablă, pe nisip, în aer etc.; - exerciții grafice libere de trasare a unor linii neregulate.
1.3. sesizarea direcției, poziției și a distanței dintre obiecte	- exerciții de orientare spațială.

2. Cunoașterea materialelor, a instrumentelor de lucru și a unor tehnici specifice artelor plastice

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. identificarea instrumentelor și materialelor folosite în cadrul activităților	- exerciții de identificare și de pregătire a materialelor și a instrumentelor de lucru (pensule, hârtie, culori, borcane cu apă, planșete).
2.2. dezvoltarea capacității de manipulare a instrumentelor și a materialelor	- exerciții de manipulare corectă a pensulei, a hârtiei, a planșetei și a culorilor; - exerciții de fluidizare a culorilor pigment.
2.3. familiarizarea cu tehnica de pictură pe suprafață umedă	- exerciții de udare a planșetei și a colii de hârtie, cu ajutorul buretelui; - exerciții de așternere a colii ude pe planșetă; - exerciții de așternere a culorii pe hârtie.

3. Recunoașterea tipurilor de culori și nonculori – obținerea amestecurilor

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. recunoașterea și discriminarea culorilor primare	- exerciții-joc de recunoaștere a culorilor primare în obiecte naturale; - exerciții-joc de asociere a culorilor cu obiectul căruia îi aparțin (măr roșu, soare galben etc.).
3.2. sesizarea, pe cale intuitivă, a gestului și a calităților culorilor primare	Exerciții de utilizare a culorilor primare: • pata albastră înconjurată de galben; • pata galbenă înconjurată de roșu; • pata roșie înconjurată de galben; • pata roșie înconjurată de albastru;

	• pata albastră înconjurată de roșu.
3.3. obținerea diferitelor tonuri ale culorilor primare	Exerciții de obținere a tonurilor culorilor primare: • albastru intens luminat spre centru; • galben intens degradat spre exterior până la alb; • roșu degradat spre interior și apoi spre exterior.
3.4. obținerea culorilor secundare din întâlnirea două câte două a culorilor primare	Exerciții de obținere a culorilor secundare: • roșu și galben = orange; • roșu și albastru = violet; • galben și albastru=verde.
3.5. recunoașterea culorilor calde și reci și calitățile acestora	- exerciții de observare a culorilor primare și secundare; - exerciții de asociere a acestora cu calitatea de cald, rece.
3.6. obținerea fuzionării culorilor primare cu cele secundare	Exerciții de fuzionare: • galben întâlnind portocaliu strălucitor; • albastru transparent întâlnind violet; • galben strălucitor întâlnind verde strălucitor; • albastru intens întâlnind violet intens; • roșu intens radiind în albastru intens; • roșu transparent radiind în albastru transparent; • galben transparent în albastru delicat.

4. Utilizarea materialelor și a elementelor de limbaj plastic

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
4.1. utilizarea corectă a instrumentelor și a materialelor	- activități practice de utilizare corectă a instrumentelor și a materialelor specifice activităților.
4.2. familiarizarea cu elementele de limbaj plastic (culoare, pată de culoare, culori calde, culori reci)	- exerciții plastice cu pată de culoare; - exerciții de denumire a culorilor calde și a culorilor reci.
4.3. interpretarea pe plan afectiv a semnificației culorilor calde, reci	- exerciții plastice folosind culorile calde și culorile reci.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

- **Materialele de lucru și folosirea lor**
- **Spațiul natural și reprezentarea lui plastică**
- **Grupele de culori**
 - culori primare
 - culori secundare, obținerea lor prin amestecul celor primare
 - tonuri ale culorilor primare
 - culori calde, culori reci, calitatea acestora
- **Forme elaborate**
 - suprafețe realizate prin tehnica sugestivă a caracteristicilor de culoare aleasă
 - povestiri prin personificări ale culorilor
 - ilustrarea unor momente din povestirile orei de bază
- **Noțiuni elementare de compunere a spațiului plastic**

SUGESTII METODICE

Activitățile de *educație plastică* din clasele I și a II-a contribuie la educarea simțurilor și astfel la hrănirea percepțiilor afective.

Povestirile despre culori introduc exercițiile și personifică culorile în caracterul și interacțiunile lor. Se poate însoți povestirea cu pictarea simultană pe foaia cadrului didactic, udă, lipită de tablă. Este o cale de a le furniza copiilor o îndrumare tehnică, în același timp cu povestirea propriu-zisă. Folosirea corectă a pensulei poate fi astfel vizualizată și imitată de toți copiii.

Pe măsură ce au fost introduse o serie de elemente de culoare și de combinații de culori primare și secundare, se poate trece la picturi care ilustrează conținutul narativ al basmelor sau fabulelor.

Întotdeauna strădania este de a realiza figura din culoarea însăși și nu de a o identifica prin liniaritate sau prin folosirea stilului de grafică pictată.

Culorile de apă folosite tind să accentueze această tehnică, deci nu va fi foarte greu să o inducem și ne vor sluji în evitarea formelor naturaliste. Perceperea calității culorilor trebuie să fie întotdeauna linia directoare a picturii.

NIVELUL V

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Dezvoltarea structurilor și conduitelor perceptiv-motrice de organizare și orientare spațială

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. identificarea, discriminarea formelor prin descriere și suprapunere	- exerciții de discriminare vizuală a formelor, mărimilor, prin descriere și suprapunere.
1.2. aprecierea relativă a mărimii, formei și culorii obiectelor	- exerciții de discriminare vizuală și tactilă, cu verbalizarea însușirilor obiectelor.
1.3. aprecierea corectă a relației dintre direcție, poziție și distanța obiectelor	- activități grafice de trasare liberă a liniilor, în diferite poziții.

2. Cunoașterea materialelor, a instrumentelor de lucru și a unor tehnici specifice artelor plastice

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. utilizarea materialelor de pictură și tehnicile adecvate	- exerciții cu diferite materiale de pictură – pensulă, hârtie, culori fluide și tehnicile de lucru adecvate.
2.2. utilizarea tehnicii de pictură pe suprafață umedă	- exerciții de așternere a culorilor pigment pe suport umed, cu diferite consistențe ale pigmentului; - compoziții plastice cu un centru de interes: scene biblice, cele patru elemente (apă, aer, foc, pământ), diferite peisaje.

3. Recunoașterea tipurilor de culori și nonculori – obținerea amestecurilor

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
3.1. recunoașterea și discriminarea culorilor primare și secundare, precum și a nuanțelor acestora	- exerciții de recunoaștere și discriminare a culorilor primare și secundare; Exerciții de obținere a nuanțelor culorilor primare și secundare: - galben strălucitor și nuanțarea lui cu albastru, obținând diferite nuanțe de verde; - albastru transparent și nuanțarea lui cu roșu, obținând diferite nuanțe de violet; - dialog între albastru, verde închis și galben orange; - albastru strălucitor întâlnind verde-gălbui; - liniștea unui roșu cărămiziu într-un verde palid.
3.2. obținerea tonurilor culorilor secundare din amestecul lor cu alb și negru	- exerciții de deschidere și de închidere a tonurilor culorilor, utilizând alb și negru.
3.3. obținerea unei dominante de culoare prin folosirea unei culori în cantitate mai mare, atât în amestec, cât și ca întindere pe suport	- exerciții de obținere a amestecurilor; - compoziții figurative și nonfigurative folosind amestecurile și dominantă de culoare.

3.4. realizarea contrastului de cantitate	- exerciții de realizare a contrastului de cantitate - strălucirea rece a lunii în lumina transparentă a nopții etc.
3.5. obținerea armoniei din amestecul fizic a două culori în apropiere de o a treia	- exerciții de obținere a amestecurilor dintre culorile calde și culorile reci, realizând armonii cromatice - dialog între roșu și portocaliu înconjurat de albastru transparent, verde rece în violet cu roșu etc.
3.6. recunoașterea și utilizarea culorilor complementare	- exerciții de observare a culorilor complementare; - exerciții de asociere plastică a culorilor complementare.

4. Utilizarea materialelor și a elementelor de limbaj plastic

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
4.1. utilizarea elementelor de limbaj plastic (tonuri, nuanțe, culori complementare, dominantă cromatică, armonie cromatică)	- exerciții de obținere a tonurilor, a nuanțelor; - exerciții de asociere a culorilor complementare.
4.2. intuirea punctului și a liniei, ca elemente de limbaj plastic	- compoziții figurative în care să folosească linia și punctul, ca elemente de expresie plastică.
4.3. realizarea de compoziții plastice folosind elemente de limbaj plastic	- compoziții figurative și nonfigurative folosind elementele de limbaj plastic.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

- **Materialele de lucru și folosirea lor**
- **Spațiul natural și reprezentarea lui plastică**
- **Grupele de culori**
 - tonuri ale culorilor secundare
 - nuanțe ale culorilor primare și secundare
 - culori complementare
- **Dominanta de culoare. Contrast de cantitate. Armonii cromatice**
- **Forme elaborate**
 - suprafețe realizate prin tehnica sugestivă a caracteristicilor de culoare aleasă
 - ilustrarea unor momente din povestirile orei de bază
- **Compoziția echilibrată a spațiului plastic**

SUGESTII METODICE

Începând cu clasa a III-a povestirile despre culori sunt transformate în exerciții de nuanțare a posibilităților de expresie a culorilor.

Crearea impresiei de lumină sau de întuneric în aplicarea culorilor, crearea diferitelor nuanțări și intensități de culoare, precum și formarea pe hârtie a culorilor complementare din suprapunerea culorilor primare, sunt teme de studiat aparte cu elevii.

Pe măsură ce au fost prelucrate o serie de elemente de culoare și de combinații de culori primare și secundare, se pot realiza picturi care ilustrează conținutul narativ al lecțiilor, povestiri, legende și mituri.

Tehnicile deprinse în anii precedenți vor sprijini cu folos strădania actuală de a ilustra, de a da imagine subiectelor studiate la științe sau personajelor din povestirile și legendele audiate. Exercițiile de acum conduc culorile spre forme care ilustrează figurat esența subiectului. Forma trebuie găsită prin culoare, iar culoarea dedusă din tema zilei.

Astfel, un urs poate să se nască din fundalul realizat cu grijă, nu prea ud, în care culorile pădurii se îngemănează și contribuie la nașterea din ele a formei caracteristice. În alt sens, ursul polar poate lua naștere din păstrarea foii albe intacte și înconjurarea albului cu albastrul pal al gheții, până ce rămâne sub forma animalului.

Suprafețe întinse de peisaj, păduri, diferiți copaci, vor susține aplicarea tehnicii studiate până acum. O variantă de lucru ar putea fi și pictura pe foi colorate, care creează ele însele o atmosferă specifică și cer o atenție mărită în aplicarea nuanțelor potrivite.

La început se caută mai mult reflectarea atmosferei povestirii, dar rând pe rând picturile pot deveni mai figurative, arătând forme de plante, animale sau figuri omenești.

NIVELUL VI

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Dezvoltarea structurilor și conduitelor perceptiv-motrice de organizare și orientare spațială

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. dezvoltarea capacității de apreciere a mărimii, formei, culorii, distanței, poziției, direcției obiectelor	- exerciții de apreciere a mărimii, formei, culorii, distanței, poziției, direcției diferitelor obiecte .
1.2. dezvoltarea deprinderii de orientare în spațiu, prin organizarea spațiului plastic	- activități de organizare a spațiului plastic.

2. Cunoașterea materialelor, a instrumentelor de lucru și a unor tehnici specifice artelor plastice

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. consolidarea utilizării tehnicii de pictură pe suprafață umedă	- compoziții figurative și nonfigurative.

3. Recunoașterea tipurilor de culori și nonculori – obținerea amestecurilor

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. realizarea unui amestec cromatic obținându-se cenușul (negrul)	- exerciții de amestec pentru obținerea cenușului (negrului).
3.2. recompunerea unei imagini alb-negru în culoare și din culoare în alb-negru	- exerciții de recompunere a imaginilor alb-negru în culoare și din culoare în alb-negru.
3.3. realizarea perspectivei cu ajutorul elementelor de perspectivă	- suprafețe plastice utilizând culorile calde, culorile reci, proporția mare-mic etc.
3.4. utilizarea dominantei de culoare și a armoniei cromatice	- compoziții cu diferite teme: formarea mugurilor pe copaci, diferite forme de copaci, flori, încolțirea plantelor, curcubeu; - hărți cu câmpii, munți, dealuri.

4. Utilizarea materialelor și a elementelor de limbaj plastic

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
4.1. realizarea de compoziții plastice folosind elemente de limbaj plastic însușite	- compoziții figurative și nonfigurative folosind elementele de limbaj plastic însușite.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

- **Materialele de lucru și folosirea lor**
- **Spațiul natural și reprezentarea lui plastică**
- **Grupele de culori și nonculori. Dominanta de culoare. Contrast de cantitate. Armonii cromatice**
- **Punctul și linia și rolul lor de semne plastice**
- **Forme elaborate**
 - suprafețe realizate urmărind jocul luminos-întunecat, echilibrul, proporția, perspectiva, contrastul cald-rece
 - ilustrarea dispozițiilor din natură
 - ilustrarea unor momente din povestirile orei de bază sau unor compoziții libere
- **Compoziția echilibrată a spațiului plastic**

SUGESTII METODICE

Începând cu clasa a VII-a, disciplina *educație plastică* este legată mult de domeniul geografiei.

Din punct de vedere tematic, fenomenele din natură sunt punctul central, la fel ca și hărțile. Elementul sufletesc ce se poate viețui în elementul culorii se unește la configurarea atentă a unei hărți geografice cu o putere crescândă a rațiunii. Prin activitatea artistică, elevii însoțesc cu sentimentul cele învățate în privința diversității configurării lumii.

Pentru fenomenele din natură se preiau teme din domeniul atmosferei, procese ale vremii, cum ar fi de exemplu: o furtună, înghețul, căldura etc.

Dinamica ce se formează în natură, lupta dintre lumină și întuneric sunt experimentate la această vârstă și în propriul suflet. Ceea ce urcă și coboară ca val în suflet poate fi obiectivat prin teme picturale.

La acest nivel se utilizează toate tehnicile cu care copiii au fost familiarizați de-a lungul orelor de educație plastică.

LISTA CU MEMBRII COMISIEI
care au definitivat forma revizuită a curriculum-ului la disciplina
Educație plastică
Nivelele IV - VI
(Cls. I - X)
 Alternativa Educațională de Pedagogie Curativă

NUMELE ȘI PRENUMELE	INSTITUȚIA / UNITATEA ȘCOLARĂ
Mircea Vlad – prof. psihopedagog	Școala pentru Surzi nr 1, Bucuresti
Elisabeta Putere – consilier psiholog	Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare în Învățământul Preuniversitar
Letiția Trif – lector univ. dr.	Universitatea „1 Decembrie” Alba-Iulia
Lucian Mozer – director	Școala Specială Nr. 7, sector 1, București
Livia Vlad – prof. psihopedagog	Federația de Pedagogie Curativă din România
Anca Perța – prof. psihopedagog	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria
Iulia Raț – educator	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI EVALUARE ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ

“EDUCAȚIE MUZICALĂ”

Nivelele IV – VI
(Cls. I – X)
Învățământ special

București, 2008

ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ DE PEDAGOGIE CURATIVĂ

NOTĂ DE PREZENTARE

Educația muzicală, componentă de bază a educației artistice, dispune de valențe formative multiple, vizând toate resorturile personalității umane, atât pe cele afective, cât și pe cele psihomotrice și intelectuale.

Scopul educației muzicale constă în dezvoltarea sensibilității estetice a elevilor, a capacităților de receptare și exprimare muzicală, prin activități practice vocale și instrumentale.

Un element deosebit de important în cadrul acestei discipline de învățământ este armonia dintre gest și faptă, precum și dintre cuvânt și faptă, ceea ce implică participarea integrală a copilului/elevului la acest tip de activități.

Educația muzicală nu este privită doar ca o educație de specialitate, ci ca o educație care formează omul. Prin cântecele studiate vocal și instrumental copilul trăiește justa orientare a voinței în activitatea sa. În primii ani de școală cântecele se învață exclusiv după auz și îl vor ajuta pe copil să trăiască sunetele și spațiul sonor în mod liber, așa cum este posibil în cântecele pentatonice.

În clasele mai mari se face cunoștință cu sunete noi, intonând diferite cântece în tonalități majore, iar sunetele muzicale vor fi scrise și citite, acordându-se o atenție sporită duratelor muzicale.

Astfel, educația muzicală se desfășoară în două etape: **etapa oral intuitivă** (a prenotației), în care muzica se învață exclusiv după auz, prin ascultare și cântare, mișcare și acompaniament ritmic de jucării sonore sau instrumente de percuție și **etapa notației** (a scris-cititului muzical), în care cunoașterea și aplicarea elementelor de limbaj muzical se realizează în mod conștient.

Repertoriul clasei va conține cântece accesibile, potrivite cu vârsta copiilor, bogate în conținut, iar planificarea acestora va fi făcută în strânsă legătură cu tematica orei de bază.

Cântecele studiate vocal vor fi redată și instrumental.

OBIECTIVE CADRU

- 1. Receptarea elementelor de limbaj muzical în practica muzicală vocală și instrumentală**
- 2. Dezvoltarea capacității de exprimare prin muzică (vocală și instrumentală)**
- 3. Educarea și stimularea interesului și a dragostei pentru activitățile muzicale**

NIVELUL IV

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

4. Receptarea elementelor de limbaj muzical în practica muzicală vocală și instrumentală

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. diferențierea auditivă a sunetelor diverse din natură și din mediul înconjurător	- exerciții de exersare a acuității auditive; - jocuri de recunoaștere a diferitelor surse sonore, provenite din mediul ambiant.
1.2. diferențierea sunetelor muzicale de zgomote	- jocuri de diferențiere a sunetelor muzicale de zgomote; - ghicitori.
1.3. diferențierea sunetelor cântate de cele vorbite	- audiții; - jocuri de intuire, a sunetelor cântate și vorbite.
1.4. diferențierea sunetelor vocale de cele instrumentale	- jocuri pentru intuirea sunetelor emise vocal și instrumental (flaut, tamburină, triangu, clopoței etc.).
1.5. reproducerea unui repertoriu de cântece receptate după auz, prin imitație	- exerciții de redare fragmentară și integrală, în colectiv, a cântecelor din repertoriul propus; - exersări de a cânta colectiv.
1.6. evidențierea, prin mișcarea corpului, a conținutului de idei a textului	- jocuri de mișcare sugerate de ritmul și de textul melodiei.
1.7. diferențierea auditivă a calităților sunetului muzical (intensitate, durată, înălțime)	- audiții; - jocuri muzicale; - jocuri de diferențiere auditivă a calităților sunetului muzical (tare-încet, lung-scurt, înalt-jos); - reproduceri vocale, cu jucării muzicale și cu bătăi din palme a unor onomatopee recitative și formule ritmice.
1.8. recunoașterea auditivă, după structura ritmică, a cântecelor învățate	- exerciții de marcare a structurii ritmice a cântecului, prin bătăi din palme, mișcări corporale, jucării muzicale.

2. Dezvoltarea capacității de exprimare prin muzică (vocală și instrumentală)

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. interpretarea vocală, după auz, la unison, a cântecelor studiate	- exerciții sub formă de jocuri pentru emisie corectă, respirație corectă, poziție corectă; - intonări de cântece (în seria cvintă); - exerciții de urmărire a mersului melodiei prin gesturi; - serbări cu diferite ocazii.
2.2. obținerea emiterii de sunete la flaut interval	4. exerciții de mânuire corectă a instrumentului; 5. exerciții de digitație; 6. improvizații; 7. exerciții sub formă de jocuri.

2.3. dezvoltarea abilității de acompaniere liberă și spontană a cântecelor	8. exerciții de acompaniere cu materiale din natură (pietricele, nisip, bețe etc.); 9. exerciții de acompaniere a cântecelor cu propriul corp (bătăi din palme, pe genunchi, pe masă, cu talpa pe podea etc.); 10. exerciții de acompaniere cu jucării muzicale (tamburină, triangu, clopoței, xilofon, tobă mică etc.).

3. Educarea și stimularea interesului și a dragostei pentru activitățile muzicale

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. însușirea unui repertoriu de cântece, cu conținut specific vârstei	- jocuri cu cântece și mișcare; - serbări.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

- **Cântarea vocală** în colectiv (poziția corporală, emisia naturală, dicția, sincronizarea)
- **Cântarea instrumentală**
 - Jucării muzicale
 - Instrumente muzicale – flaut interval
 - Percuție corporală
 - Cântarea cu acompaniament (flaut, liră)
- **Elemente de limbaj muzical**
 1. **Timbrul**
 - Sunete din natură și din mediul înconjurător
 - Sunete vocale și instrumentale
 - Timbrul vocal (sunete calde, aspre, moi, stridente, liniștite, agitate)
 - Timbrul instrumental (flaut, tamburină, triangu, clopoței, xilofon, tobă mică)
 2. **Ritmul**
 - Sunete lungi și scurte
 - Pauzele (momente de tăcere în muzică)
 - Asocierea ritmului cu mișcarea
 - Acompaniament ritmic
 - Recunoașterea auditivă a structurilor ritmice din cântece
 - Improvizarea spontană colectivă
 3. **Melodia**
 - Sunete înalte și joase
 - Melodii pătrunse preponderent de trăirea cvintei
 - Asocierea mersului melodiei cu mișcări ale mâinilor

4. Interpretarea

- Sunete care se aud tare - încet
- Mișcarea pe muzică (liberă, ritmică)
- Nuanțe: tare, potrivit, încet
- Acompaniamentul ritmic cu jucării muzicale și cu instrument mînuit de cadrul didactic

5. Elemente de cultură muzicală

- Date despre cântece: titlul, autorul textului
- Povestiri și povești despre atmosfera cântecului
- Audiții muzicale (pe viu, fără înregistrări)

6. Sugestii pentru repertoriul de cântece

- Cântece cu teme din basme, fabule
- Cântece despre anotimpuri, cu teme din natură
- Cântece din folclorul copiilor
- Colinde

SUGESTII METODICE

Ora de *Educație muzicală* începe prin a se preciza schimbările din natură remarcate în ziua respectivă.

Ritmul plin de viață, încadrat în măsuri de doi și trei timpi va fi realizat în strânsă legătură cu textul cântecului pentru a nu frâna înainte de vreme capacitatea deosebită a copiilor de percepere a lumii. O deosebită importanță se va acorda pauzelor, pentru a realiza imaginile dorite.

Cântecele noi vor fi prezentate printr-o scurtă poveste. Învățarea acestora se face după auz, prin imitație și vor fi selectate ținându-se cont și de mesajul educativ al textului și de valoarea lor din punct de vedere artistic. Se va urmări formarea unui repertoriu de bază, tematica fiind legată de viața plantelor, a animalelor, de sărbători și de anotimpuri.

Se va exersa mai ales cântatul la unison pentru a se omogeniza colectivul nou format.

Alături de cântece sunt exersate și diferite jocuri pentru a-l face pe copil să înțeleagă sensul cunoștințelor. Apar diferite jocuri în cerc în care sunt exersate alergarea, diferiți pași și sărituri ca și orientarea pentru recunoașterea diferitelor părți ale corpului.

Cântecelor pe o voce li se vor alătura cântece însoțite de acompaniament la flaut, dar cu o armonie liberă în vederea dezvoltării auzului muzical.

Tot acum se introduce și studiul la flaut (flautul interval). Studiul acestui instrument va fi cu multă grijă condus, însă în cadrul acestui nivel copiii doar vor învăța cum se mînuiește acest instrument, vor face improvizații și simple exerciții de emitere a sunetelor.

NIVELUL V

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Receptarea elementelor de limbaj muzical în practica muzicală vocală și instrumentală

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. diferențierea sursei sonore și a direcției de propagare a sunetului	- exerciții de exersare a acuității auditive prin diferențierea timbrală și spațială a sunetelor.
1.2. diferențierea timbrului vocal de cel instrumental	- jocuri de audiere comparată și de intuire a sunetelor cântate și vorbite, emise vocal și instrumental; - exerciții de recunoaștere a acestor sunete.
1.3. diferențierea calităților sunetelor muzicale (intensitate, durată, înălțime)	- jocuri de audiere comparată a sunetelor de intensități diferite (tare, potrivit, încet); - jocuri de audiere comparată a unor sunete de durate diferite (pătrime, doime, șaisprezecime, notă întreagă); - exerciții de audiere comparată a unor sunete de înălțimi diferite (gama do major) și asocierea lor cu mișcări corporale; - exerciții de emiter vocală a unor sunete diferite ca intensitate, durată, înălțime.
1.4. reproducerea unui repertoriu de cântece receptate după auz, respectând intonația corectă	- exerciții de redare fragmentară și integrală, în colectiv sau în grupuri mici, a cântecelor din repertoriul propus; - exersări de a cânta colectiv, în grupuri, respectând poziția corectă a corpului, respectarea semnalului de început, emisia naturală, dicția, sincronizarea.
1.5. evidențierea, prin mișcare a elementelor de limbaj muzical întâlnite în melodia cântecului	- exersări ale mișcărilor sugerate de ritmul, metrul, textul și de mersul melodiei.
1.6. recunoașterea auditivă, după structura ritmică și după cea melodică a cântecelor învățate	- exerciții de marcare prin bătăi din palme, prin mișcări corporale, cu ajutorul jucăriilor muzicale, a structurii ritmice a cântecului (strofă-refren).
1.7. recunoașterea și scrierea corectă, pe portativ, a notelor muzicale	- exerciții de utilizare a noțiunilor de portativ și cheia sol; - exerciții de citire și de scriere a notelor muzicale; - exerciții de corelare a sunetului cu nota muzicală, în cadrul gamei do ¹ -do ² .

2. Dezvoltarea capacității de exprimare prin muzică (vocală și instrumentală)

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. interpretarea vocală a cântecelor studiate	- exerciții de intonare a cântecelor, la unison sau pe grupe; - exerciții de urmărire a mersului melodiei prin gesturi; - exersări a cântatului în canon, pe două voci; - exerciții de intonare a cântecelor populare românești.
2.2. intonarea corectă a sunetelor muzicale în cadrul gamei do ¹ -do ²	- exerciții de intonare corectă a sunetelor muzicale do ¹ -do ² .
2.3. acompanierea ritmică a cântecelor	11. exerciții de acompaniere a cântecelor cu propriul corp, cu jucării muzicale, cu flautul.
2.4. emiterea de sunete obținute la flautul pentatonic	12. improvizații; 13. exerciții sub formă de jocuri.

3. Educarea și stimularea interesului și a dragostei pentru activitățile muzicale

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. însușirea unui repertoriu de cântece	- exersări ale cântecelor învățate; - jocuri cu cântece și mișcare; - serbări cu diferite ocazii.
3.2. exprimarea preferinței pentru anumite cântece, pentru un anumit gen de muzică	- exerciții de comparare a cântecelor din repertoriu învățat; - exerciții de alegere a cântecelor adecvate pentru diferite evenimente din viața clasei sau a școlii; - exerciții de alegere a cântecelor preferate, precum și a genului de muzică preferat.
3.3. dezvoltarea capacității de a improviza scurte melodii	- exerciții de improvizație.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

- **Cântarea vocală** în colectiv (poziția corporală, emisia naturală, dicția, sincronizarea), pe grupe sau în canon
- **Cântarea instrumentală**
 - Jucării muzicale
 - Instrumente muzicale –flaut pentatonic
 - Percuție corporală
 - Cântarea cu acompaniament (flaut, liră)
- **Elemente de limbaj muzical**
 - 1. Timbrul**
 - Sunete vocale și instrumentale
 - Timbrul vocal
 - Timbrul instrumental (flaut, tamburină, triangu, clopoței, xilofon, tobă mică)
 - 2. Ritmul**
 - Asocierea ritmului cu mișcarea
 - Acompaniament ritmic
 - Recunoașterea auditivă a structurilor ritmice din cântece
 - Improvizația spontană
 - Duratele muzicale: pătrime, optime, doime, notă întreagă
 - Pauzele muzicale corespunzătoare duratelor studiate
 - Combinații ritmice în măsura de doi timpi, trei timpi, patru timpi
 - 3. Melodia**
 - Melodii pătrunse preponderent de trăirea terței, cvintei, cvartei, sextei
 - Portativul
 - Cheia sol
 - Formule melodice cu sunetele învățate
 - Sunetele și notele muzicale do¹ - do²
 - Legătura dintre text și melodie (strofa și refrenul)
 - 4. Interpretarea**
 - Mișcarea pe muzică (liberă, ritmică, pe timpii măsurii, inspirată de caracterul muzicii, mișcarea de dans)
 - Nuanțe: tare, potrivit, încet
 - Tempo: repede-lent
 - Acompaniamentul ritmic cu jucării muzicale sau cu instrument mînuit de cadrul didactic
 - 5. Elemente de cultură muzicală**
 - Date despre cântece: titlul, autorul textului, compozitorul, tematica
 - Audiții muzicale (pe viu, fără înregistrări)
 - 6. Sugestii pentru repertoriul de cântece**
 - Cântece cu teme din natură
 - Cântece despre anotimpuri, meserii, munca câmpului
 - Cântece religioase
 - Cântece populare
 - Colinde
 - Canon

SUGESTII METODICE

În predarea elementelor de bază ale scrierii notelor se vor folosi ca puncte de plecare cântecele învățate în clasele anterioare. Fiecare sunet trebuie descoperit auditiv, intonat corect și apoi transformat în culoare de către copil, ca primă formă de notare și, în cele din urmă, transformat în notă muzicală și scris pe portativ.

Un alt element important acum este notarea duratelor muzicale, care se face în strânsă legătură cu fracțiile învățate la matematică. Relația dintre duratele muzicale va fi studiată cu ajutorul exercițiilor ritmice. Exercițiile ritmice vor fi realizate cu instrumente de percuție din dotare care reprezintă cel mai bine caracterul fiecărei durate. Sunt posibile mici teme de compoziție ritmică, de exemplu, pe patru instrumente de percuție. Cântecul studiat poate fi acum acompaniat (bătăi din palme) cu ritmul lui complementar. Exercițiul trebuie să-i ajute pe elevi să facă legătura între melodie și ritmul ei. Este important să afle de fiecare dată ce efect are asupra cântecului, ritmul adăugat.

Tot acum se mai are în vedere perceperea auditivă și înțelegerea terței, cvintei, cvartei și sextei, continuându-se studiul instrumentelor muzicale în paralel cu interpretarea vocală.

În interpretarea vocală, ca punct de plecare rămâne cântatul pe o voce și canon la două voci, dacă se poate. Cântecele vor avea tematica legată de muncă, meserii, obiceiuri, sărbători, anotimpuri. Fiecare cântec este preluat printr-o scurtă povestire despre compozitor sau despre tematica cântecului. Elevul poate fi și dirijor, poate conduce cântând la un instrument.

Se va continua și studiul instrumentelor muzicale. Se vor exersa mai întâi cântece din două sunete, compuse de către cadrul didactic sau din folclorul copiilor. Apoi se va trece mai departe la cântece din trei sunete, din patru sunete ș.a.m.d.. La sfârșitul anului școlar se pot face mici exerciții în timpul cărora copiii să poată arată că degetele lor stăpânesc instrumentul. În cântarea alternativă, schimbul se va produce fluent, activitatea va începe în auz și apoi va fi transferată în cânt.

Elevii vor fi solicitați să compună cu ajutorul instrumentelor melodii scurte sub formă de întrebare-răspuns. Cântecele bine cunoscute vor fi cântate prin imitație la flautul pentatonic, dacă se poate.

Începând cu clasa a VI-a în centrul atenției va sta familiarizarea elevilor cu expresivitatea minorului și a majorului. Cu ajutorul jocului și al cântecului popular, elevii vor face adevărate excursii în țară, familiarizându-se cu expresivitatea majorului și minorului modal.

Pot fi abordate instrumentele muzicale, dansuri populare și cântece specifice zonei folclorice.

NIVELUL VI

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Receptarea elementelor de limbaj muzical în practica muzicală vocală și instrumentală

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. utilizarea de procedee armonico-polifonice (cântări în canon pe două sau pe trei voci)	- cântări în canon pe două sau pe trei voci; - cântări armonice pe două voci.
1.2. distingerea în lucrări sau fragmente muzicale a diverselor genuri și stiluri, a timbrurilor muzicale	- audiții muzicale; - concerte; - spectacole muzicale.
1.3. reprezentarea grafică a sunetelor cuprinse între do ¹ și sol ² , duratele și pauzele muzicale învățate	- exerciții de scriere a semnelor grafice, reprezentarea înălțimii sunetelor, a duratelor și a pauzelor muzicale învățate.
1.4. descifrarea de cântece simple	- exerciții ritmico-melodice; - exerciții de recunoaștere a notelor muzicale; - exerciții de dirijare în măsurile de 2/4, 3/4, 4/4.
1.5. cunoașterea aspectelor semnificative din viața și creația unor mari compozitori	- povestiri despre viața și opera unor mari compozitori; - exerciții de recunoaștere de lucrări sau fragmente muzicale din creația acestora.

2. Dezvoltarea capacității de exprimare prin muzică (vocală și instrumentală)

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. interpretarea vocală a unor cântece de diferite tipuri și genuri, controlând schimbările de dinamică, timbru și tempo	- exerciții de relaxare, respirație, articulație, intonație, dicție; - interpretări vocale, individuale sau în grup; - exersări ale cântatului în canon, pe două voci; - intonări de cântece populare românești.
2.2. intonarea corectă a sunetelor muzicale cuprinse între do ¹ și sol ²	- exerciții de percepere a sunetelor cuprinse între do ¹ și sol ² ; - exerciții de intonare corectă a sunetelor muzicale cuprinse între do ¹ și sol ² .
2.3. acompanierea ritmică a cântecelor	14. exerciții de acompaniere a cântecelor cu propriul corp, cu jucării muzicale, cu flautul, lira etc.
2.4. interpretarea instrumentală a melodiilor învățate vocal	15. exerciții de tehnică instrumentală; 16. exerciții de interpretare instrumentală (flaut pentatonic, flaut diatonic, liră).

3. Educarea și stimularea interesului și a dragostei pentru activitățile muzicale

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. interpretarea cu sensibilitate și expresivitate a pieselor muzicale studiate	- exerciții de interpretare a cântecelor studiate; - participări la diverse evenimente muzicale școlare și extrașcolare organizate.
3.2. asocierea de idei și impresii sugerate de lecturi și de imagini vizuale, cu muzica audiată	- exerciții de descriere a unui personaj muzical.
3.3. improvizarea spontană a unor melodii, vocale sau instrumentale	- improvizații melodice.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

- **Cântarea vocală** în colectiv, pe grupe, în canon pe două sau pe trei voci
- **Cântarea instrumentală**
 - Instrumente muzicale – flaut pentatonic, flaut diatonic
 - Cântarea cu acompaniament (flaut, liră etc.)
- **Elemente de limbaj muzical**
 - 1. Timbrul**
 - Timbrul vocal
 - Timbrul instrumental (flaut, chitară)
 - 2. Ritmul**
 - Acompaniament ritmic
 - Improvizația spontană
 - Duratele muzicale: pătrime, optime, doime, notă întreagă
 - Pauzele muzicale corespunzătoare duratelor studiate
 - Combinații ritmice în măsura de doi timpi, trei timpi, patru timpi
 - 3. Melodia**
 - Melodii pătrunse preponderent de trăirea septimei, octavei
 - Formule melodice cu sunetele învățate
 - Sunetele și notele muzicale do¹ - sol²
 - 4. Interpretarea**
 - Mișcarea pe muzică (liberă, ritmică, pe timpii măsurii, inspirată de caracterul muzicii, mișcarea de dans)
 - Nuanțe: tare, potrivit, încet
 - Tempo: repede-lent
 - Acompaniamentul ritmic cu instrument mînuit de cadrul didactic (chitară)
 - 5. Elemente de cultură muzicală**
 - Date despre cântece: titlul, autorul textului, compozitorul, tematica
 - Date din biografiile unor mari compozitori
 - Audiții muzicale (pe viu, fără înregistrări)
 - 6. Sugestii pentru repertoriul de cântece**
 - Cântece din creația românească și universală
 - Cântece religioase

- Cântece populare
- Colinde
- Canon, pe voci
- Menuet
- Balade

SUGESTII METODICE

La acest nivel copiii se concentrează asupra sextei și a octavei.

Ei trebuie să simtă bucuria pe care le-o produce muzica și să o savureze ca pe un scop în sine. Ca atare, vor lua contact direct cu opera „Flautul fermecat” de W. A. Mozart, ascultând fragmente din lucrare.

Contactul cu marile perioade din istoria muzicii și marii compozitori se va face prin intermediul lucrărilor muzicale. Vor fi selecționate lucrări ce pot fi audiate cu clasa pentru a se familiariza cu stilul compozitorului. Dacă este posibil, se va interpreta un fragment dintr-o lucrare muzicală reprezentativă.

Este momentul când elevii pot fi solicitați să cânte într-o formație de două instrumente, să interpreteze balade cu schimb de replici sau să fie soliști.

Astfel, copiii sunt îndrumați spre admirația frumuseții muzicii.

LISTA CU MEMBRII COMISIEI
care au definitivat forma revizuită a curriculum-ului la disciplina
Educație muzicală
Nivelele IV – VI
(Cls. I – X)
 Alternativa Educațională de Pedagogie Curativă

NUMELE ȘI PRENUMELE	INSTITUȚIA / UNITATEA ȘCOLARĂ
Mircea Vlad – prof. psihopedagog	Școala pentru Surzi nr 1, Bucuresti
Elisabeta Putere – consilier psiholog	Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare în Învățământul Preuniversitar
Letiția Trif – lector univ. dr.	Universitatea „1 Decembrie” Alba-Iulia
Lucian Mozer – director	Școala Specială Nr. 7, sector 1, București
Livia Vlad – prof. psihopedagog	Federația de Pedagogie Curativă din România
Anca Perța – prof. psihopedagog	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria

ANEXA _ la Ordinul ministrului educației și cercetării nr. /2008

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI EVALUARE ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ

“EURITMIE”

Nivelele IV – VI
(Cls. I – X)
Învățământ special

București, 2008

NOTĂ DE PREZENTARE

Euritmia este o artă a mișcării care exprimă prin gesturi și forme specifice, de mișcare ale membrilor și corpului, legitățile vorbirii și muzicii. Transpunând în domeniu vizibil, euritmia este vorbire vizibilă și muzică vizibilă.

Prin gesturi și mișcări ale membrilor superioare și corpului sunt redată în principal sunetele vorbirii, stări sufletești, tonuri, intervale și armonii muzicale. Prin formele coregrafice parcurse individual sau configurate în grup, apar elementele formale, conținuturile ideatice, sensurile și structurile ce stau la baza creațiilor poetice sau a compozițiilor muzicale.

Vorbirea și muzica impresionează nemijlocit omul. Atunci când legitățile lor sunt transpuse și se exprimă prin formele de mișcare ale corpului omenesc, ele acționează nemijlocit, formator și configurator asupra constituției omenești.

Prezentul curriculum de *Euritmie* cuprinde obiective care sunt centrate pe formarea de capacități și atitudini esențiale în formarea personalității.

Parcursurile de învățare oferite elevilor cu deficiențe grave, profunde sau asociate asigură continuitate în progresul copilului/elevului de la un nivel la altul.

Propunerile privind textele poetice și piesele muzicale sunt orientative. Repertoriul poate fi modificat și extins atâta vreme cât el pune în practică obiectivele cadru și obiectivele de referință specifice fiecărui nivel.

În predarea euritmiei este necesară prezența unui corepetitor.

OBIECTIVE CADRU

- 1. Dezvoltarea personalității prin euritmie poetică**
- 2. Dezvoltarea personalității prin euritmie muzicală**
- 3. Formarea unei imagini interioare coerente cu privire la propria dezvoltare**

NIVELUL IV

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Dezvoltarea personalității prin euritmie poetică

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. redarea prin imitație a gesturilor euritmice vocalice	- jocuri de mișcare pentru gesturi sufletești vocalice instinctive: „aaah”, „eeei”, „iiiată-mă”, „oooh”, „uuuh”.
1.2. redarea prin imitație a gesturilor euritmice consonantice	- jocuri pentru gesturi consonantice de redare a unor forme de mișcare din natură: „r” pentru rostogolire, „b” pentru boltă, „w” pentru mișcarea valurilor.
1.3. redarea ritmului simplu diferențiat între „scurt” și „lung” prin bătăi din palme și pășire	- jocuri: „Piticii și uriașii”, „Șoriceii și motanul încălțat” etc.
1.4. exprimarea prin mișcare susținută corporal a trăsăturilor dominante ale unor personaje din fabule	- fragmente semnificative din fabule.
1.5. exprimarea prin forme de mișcare a acțiunilor și a atmosferei dintr-un basm	- euritmizări; - basme parțial versificate; - dramatizări.

2. Dezvoltarea personalității prin euritmie muzicală

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. redarea prin formă de pășire a ritmului lent și a ritmului alert	- jocuri de pășire atentă și pășire precipitată.
2.2. realizarea formelor de mers „ușor” și „apăsător”	- jocuri de mișcare pentru „așteptare” și „acțiune”.
2.3. alternarea redării ritmului, prin bătăi din palme, cu cel redat prin pășire ritmică	- joc euritmice cu alternanțe între motive ritmice și „în tact”.
2.4. redarea, prin imitație, a gestului euritmice pentru intervalul muzical de cvintă	- jocuri euritmice realizate cu instrumente specifice: xilofon, liră, flaut.

3. Formarea unei imagini interioare coerente cu privire la propria dezvoltare

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. realizarea formației grupate „în cerc” și identificarea locului fiecăruia în cadrul acestuia	- jocuri de adunare: „Prietenii în căsuță”, „Puii în cuib” etc.; - jocuri de mișcare în formație de „horă”.
3.2. parcurgerea unui traseu cu formă geometrică simplă, de dreaptă și cerc, prin realizarea prin imitare a ținutei corporale cu accent pe „verticalitate”	- jocuri de „Plimbare la pădure”, cu „Trecere peste pod” și „Ocolirea lacului” etc.; - jocuri de prezentare: „Așa sunt eu!”, „Unde sunteți? – Iată-ne!” etc.
3.3. conștientizarea componentelor mari ale corpului: membre, trunchi și cap	- poezii cu imagini despre ființa umană.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

- Mișcări pentru redarea prin imitație a gesturilor euritmice vocalice și consonantice
- Mișcări corporale pentru realizarea unor ținute care redau „prezența”, „verticalitatea”, trăsăturile unor personaje din basme sau fabule
- Mișcări de redare a ritmurilor prin bătaie din palme sau pășire
- Basme, fabule, piese versificate tematizate ca subiecte pentru a fi exprimate euritmice
- Parcurgerea în mers a unor trasee în linie dreaptă, curbă, în cerc, în spirală, în linie șerpuită
- Intervalul muzical de cvintă
- Motive muzicale pentatonice

Propuneri pentru texte poetice:

- Otilia Cazimir – „Poezii”
- Vasile Alecsandri – „Pasteluri”
- Petre Ispirescu – „Basme”
- Frații Grimm – „Basme”
- Grigore Alexandrescu – „Fabule”
- Emil Gârleanu – „Povestiri despre animale”

Propuneri pentru piese muzicale:

- Improvizații muzicale reprezentative pentru diferitele tipuri de pășire
- Cântece pentru copii din folclorul românesc sau al altor popoare („Alunelu”, „Vine, vine primăvara!” etc.)
- Kunstler – „Ploaia”
- C. Runecke – „Lento”

SUGESTII METODICE

Lucrul cu copiii/elevii se desfășoară în cea mai mare parte a timpului în formația de cerc.

Gesturile și mișcările euritmice vor fi învățate de copii/elevi prin imitarea mișcărilor cadrului didactic.

Lecția se desfășoară, în principal, în atmosfera specifică a basmului, iar formele de mișcare și gesturile sunt adecvate caracterului imaginativ al acestuia.

În cadrul lecției se utilizează texte poetice despre anotimpuri, fabule și povestiri versificate despre animale.

Piese muzicale pentatonice vor fi integrate în contextul unitar al lecției, ca suport pentru părțile ritmice sau de sine stătătoare, în vederea redării mișcării euritmice a intervalului muzical de cvintă.

NIVELUL V

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Dezvoltarea personalității prin euritmie poetică

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. redarea vocalelor și consoanelor prin mișcări și gesturi euritmice corespunzătoare	- exerciții cu texte poetice, care au sonoritate preponderent vocalică sau consonantică.
1.2. redarea prin mișcare a ritmurilor poetice	- exerciții cu piese poetice care au ritm de iamb, troheu, anapest sau dactil.
1.3. redarea prin mișcare euritmică a aliterațiilor	- exerciții cu texte poetice create după modelul poeziei nordice sau germanice.
1.4. aplicarea mișcărilor euritmice în unele texte reprezentative din culturile antice	- euritmizări ale unor texte din diferite culturi vechi: India, Persia, Egipt, Grecia.
1.5. exprimarea prin mișcare a ritmurilor corespunzătoare poeziei din culturile antice	- fragmente din cosmogonia antică privind elementele: pământ, apă, aer, foc; - fragmente poetice antice scrise în hexametru.

2. Dezvoltarea personalității prin euritmie muzicală

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. redarea liniei melodice, prin mișcarea euritmică a brațelor	- exerciții de ascultare și de urmărire a liniei melodice.
2.2. redarea, în mers ritmic, a formelor corespunzătoare unor motive muzicale	- dansuri pe perechi.
2.3. redarea prin mișcarea euritmică, specifică intervalelor muzicale, măsurilor și variațiilor de ritm	- audiții muzicale; - exerciții de diferențiere a intervalelor muzicale și a măsurilor; - exerciții euritmice: „Dansul energic”, „Dansul păcii”.

3. Formarea unei imagini interioare coerente cu privire la propria dezvoltare

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. realizarea parcurgerii în mers a unor forme liniare și șerpuite, în spirală	- exerciții de parcurgere a unor forme liniare și șerpuite.
3.2. parcurgerea în mers a formei de spirală pe motivul „întrebare-răspuns”	- jocuri de mișcare cu grupa și individual, cu suport poetic tematizat „O fi melcul în căsuță?”.
3.3. conștientizarea formării unei ținute corporale cultivate, echilibrate	- exercițiu euritmice pentru verticalitate („i”), lateralitate („a”) și frontalitate („o”); - exerciții euritmice cu bagheta de cupru.
3.4. dezvoltarea amplitudinii și a siguranței mișcării membrelor	- exerciții de sărituri peste baghete de cupru.
3.5. construirea propriei imagini prin coordonarea mișcărilor capului, trunchiului, membrelor și controlul ținutei corporale	- exerciții de îndreptare a trunchiului, de stabilizare laterală a poziției picioarelor și de cuprindere frontală cu brațele.
3.6. dezvoltarea relațiilor interpersonale prin	- exercițiu euritmice de întâlnire, de despărțire, de

conștientizarea poziției spațiale	revenire.
3.7. redarea euritmică a calității imaginii elevului prin relația interiorizare-exterioarizare	- exerciții de „adunare – contracție” și „răspândire - extindere”.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

- Ritmurile: iamb, troheu, anapest și dactil
- Parcurgerea, în mers, în linie dreaptă sau frântă, în formă de spirală, de curbă dublă, de lemniscată
- Parcurgerea, în mers, a figurilor geometrice: cerc, triunghi, pătrat, pentagon stelat
- Mișcări euritmice pentru vocale, consoane, intervale muzicale
- Euritmizarea unor texte poetice aparținând culturilor românești și antice

Propuneri pentru textele poetice

Mihai Eminescu – „Poezii”
 Vasile Alecsandri – „Poezii”
 George Cosbuc – „Antologie sanscrită”
 George Agenor Crișan – „Drumul tăcerii”
 Eugeniu Speranția – „Poezii”
 Rudolf Steiner – „Sunetul clopotelor”

Propuneri pentru textele muzicale

B. Bartok – „Menuet”
 L. Mozart – „Poloneza”
 G. Handel – „Gavotă”
 J. Haydn – „Allegro”
 P.I. Ceaikovski – „Polka”
 D. Kabaleski – „Variațiuni”
 L. v Beethoven – „Bagatelle”

SUGESTII METODICE

La acest nivel, se va trece treptat de la lucrul în formație de cerc, la lucrul în formație frontală, în grupe mici, pe perechi și individual.

Se va lucra cu grupe mici, folosindu-se figurile geometrice simple triunghiul și pătratul.

Pentru lucrul cu grupe mari se vor folosi forme mari, circulare, șerpuitoare și cu intersecție (lemniscata).

În ceea ce privește euritmizarea tonurilor și intervalelor muzicale, aceasta se face în poziția „stând”. Exercițiile euritmice cu bagheta de cupru se vor exersa cu atenție, cât mai exact.

NIVELUL VI

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Dezvoltarea personalității prin euritmie poetică

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. exprimarea prin mișcare euritmă a diferitelor dispoziții sufletești	- exersări ale gesturilor sufletești de afirmație, negație, tristețe, bucurie, seriozitate, simpatie, antipatie.
1.2. realizarea parcursului euritm specific redării diferitelor elemente gramaticale	- exersări ale formelor euritmice apolinice pentru substantiv, verb, adjectiv și pronume; - exersări ale formelor euritmice dionisiace pentru gândire, simțire și voință.
1.3. redarea euritmă a unor roluri poetice	- euritmizări ale unor poezii umoristice; - euritmizări ale unor fragmente din balade.

2. Dezvoltarea personalității prin euritmie muzicală

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. redarea euritmă a intervalelor muzicale: cvinta, terța, octava	- exerciții de ascultare; - exerciții pentru formarea gesturilor euritmice pentru intervale.
2.2. redarea prin forma de mișcare în spațiu a dinamicii din muzică	- audiții muzicale; - exersări ale polarităților muzicale: forte - piano, allegro – largo.
2.3. redarea euritmă a dispoziției muzicale minore și majore	- fragmente muzicale caracterizate de modul minor și major.

3. Formarea unei imagini interioare coerente cu privire la propria dezvoltare

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. formarea capacității de orientare într-un câmp perceptiv în care direcțiile și pozițiile spațiale ale elementelor componente se află în mișcare	- exerciții, în grupe de câte patru, pentru parcurgerea elementelor formei de pătrat – latura, diagonala, cu schimbarea rapidă a direcției; - exercițiul euritm „noi vrem să căutăm”; - exerciții de parcurgere a formelor „Curbele lui Cassini” și a metamorfozelor traseelor circulare: elipsă, lemniscată, cerc.
3.2. conștientizarea stabilității poziției proprii	- exerciții de simetrie cu șapte și douăsprezece mișcări, cu bagheta de cupru; - exercițiu euritm: „privește în tine însuși, privește în jurul tău” sub formă de spirală înfășurată și desfășurată.
3.3. conștientizarea mișcării de verticalizare a ținutei corporale, ca o consecință a echilibrului	- exercițiu euritm terapeutic „i – a - o”, repetiții executate într-un tempo crescător; - exerciții euritmice, pe perechi, cu baghetele de cupru.

	rulări, aruncări, prinderi.
3.4. recunoașterea, prin experiența practică, a posibilităților maxime de mișcare în cele trei planuri: orizontal, vertical și lateral	- exerciții euritmice cu bagheta cu șapte și douăsprezece mișcări, cu deplasare în spațiu.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

- Euritmizarea unor texte poetice umoristice
- Euritmizarea unor fragmente din balade
- Euritmizarea intervalelor muzicale: cvinta, terța, octava

Propuneri pentru textele poetice

Vasile Voiculescu – „Poezii”

Ștefan Augustin Doinaș – „Atlas de sunete fundamentale”

Agenor Crișan – „Drumul tăcerii”

Rudolf Steiner – „Texte pentru euritmie”

Propuneri pentru piese muzicale

P. I. Ceaikovski – „Micul călăreț”

R. Schumann – „Călărețul sălbatic”, „Cântec de vânătoare”

G. Ph. Telemann – „Fantezie”

L.v Beethoven – „Rondo”

M. Reger – „Vânătoarea”

W. A. Mozart – „Marș turcesc”

SUGESTII METODICE

Începând cu clasa a VII-a se va acorda o atenție deosebită în ceea ce privește exactitatea parcurgerii formelor spațiale simetrice și a executării exercițiilor cu bagheta de cupru.

Astfel, se va urmări realizarea unei participări angajate și plină de expresie prin accentuarea caracterelor și dispozițiilor sufletești ce se regăsesc în textele poetice prelucrate.

Piese muzicale se vor alege, cu preponderență, din perioada clasică.

LISTA CU MEMBRII COMISIEI
care au definitivat forma revizuită a curriculum-ului la disciplina
Euritmie
Nivelele IV - VI
(Cls. I - X)
 Alternativa Educațională de Pedagogie Curativă

NUMELE ȘI PRENUMELE	INSTITUȚIA / UNITATEA ȘCOLARĂ
Mircea Vlad - prof. psihopedagog	Școala pentru Surzi nr 1, Bucuresti
Elisabeta Putere - consilier psiholog	Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare în Învățământul Preuniversitar
Letiția Trif - lector univ. dr.	Universitatea „1 Decembrie” Alba-Iulia
Lucian Mozer - director	Școala Specială Nr. 7, sector 1, București
Livia Vlad - prof. psihopedagog	Federația de Pedagogie Curativă din România
Anca Perța - prof. psihopedagog	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria
Dumitra Carapalea - prof. psihopedagog	Centrul de Pedagogie Curativă și Terapie Socială Corabia, București
Sabina Dumitru - educator	Centrul de Pedagogie Curativă și Terapie Socială Corabia, București
Constantin Gruia - euritmist, prof. de psihopedagogie specială	Centrul de Pedagogie Curativă și Terapie Socială Corabia, București
Mihaela Șeulean - prof. psihopedagog	Centrul de Pedagogie Curativă și Terapie Socială Corabia, București

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI EVALUARE ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ

„EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI
ACTIVITĂȚI SPORTIVE”

Nivelele IV – VI
(Cls. I – X)
Învățământ special

București, 2008

NOTĂ DE PREZENTARE

Curriculum-ul școlar de *Educație fizică și activități sportive* propus la ciclul primar pentru școlile, grupele/clasele de copii/elevi cu deficiență severă, profundă sau asociată a rezultat din necesitatea diversificării ofertei educaționale, care să permită forme de activitate la care să participe toți copiii/elevii.

Curriculum-ul de față reflectă concepția după care acești copii/elevi sunt ajutați, în dezvoltarea complexă a personalității lor, de a fi capabili să devină persoane autonome la vârstă matură, să nu aibă nevoie permanentă de membrii familiei și să se integreze eficient. Prin obiectivele stabilite, sunt urmărite corectarea deficiențelor individului, motricitatea, starea de sănătate și menținerea echilibrului dintre acestea.

Întreținerea și îmbunătățirea stării de sănătate a copiilor/elevilor și formarea deprinderilor igienico-sanitare se va realiza printr-o activitate permanentă în cadrul activităților organizate pe tot parcursul claselor I-X.

Dezvoltarea capacităților psihomotrice au un rol dominant alături de dezvoltarea fizică armonioasă și educarea unor trăsături pozitive de comportament.

Programa acordă importanță deosebită jocurilor de mișcare care trebuie să fie organizate la toate activitățile de educație fizică, legate de tematica activității și aplicarea practică a celor învățate în jocurile alese.

OBIECTIVE CADRU

- 1. Întreținerea și îmbunătățirea stării de sănătate a copiilor/elevilor**
- 2. Parcurgerea evoluției corecte și armonioase a organismului prin dezvoltarea calităților motrice de bază**
- 3. Dezvoltarea deprinderilor motrice de bază, aplicativ-utilitare**
- 4. Dezvoltarea spiritului de echipă, a colaborării, prin conștientizarea și respectarea sistemului de reguli acceptate**

NIVELUL IV

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Întreținerea și îmbunătățirea stării de sănătate a copiilor/elevilor

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. diferențierea factorilor favorabili și nefavorabili stării de sănătate	- prezentări și comparări a programului de activitate zilnică și săptămânală.
1.2. cunoașterea și respectarea regulilor igienico-sanitare	- exerciții de prezentare a echipamentului adecvat orelor de educație fizică; - exersări în condiții igienice; - exerciții de pregătire a organismului pentru efort; - exerciții de reglare a respirației după un efort fizic.
1.3. cunoașterea regulilor de evitare a accidentelor și aplicarea lor în timpul activităților sportive	- exersări în condițiile respectării regulilor stabilite.

2. Parcurgerea evoluției corecte și armonioase a organismului prin dezvoltarea calităților motrice de bază

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. identificarea segmentelor corpului și adoptarea poziției corecte a acestora în situații statice și dinamice	- exerciții de identificare a segmentelor corpului; - adoptări de poziții de bază: stând, stând depărtat, ghemuit, pe genunchi, șezând, culcat; - mișcări ale capului, brațelor, picioarelor, trunchiului; - jocuri.
2.2. conștientizarea realizării unui complex de exerciții pentru dezvoltarea fizică	- exerciții pentru fiecare segment al corpului: dezvoltarea mobilității, supleței și forței membrilor superioare, inferioare, a trunchiului, a musculaturii abdominale.
2.3. executarea de exerciții pentru dezvoltarea calităților motrice de bază	- exerciții de dezvoltare a calităților motrice de bază: viteză, îndemânare, rezistență și forță; - jocuri dinamice.

3. Dezvoltarea deprinderilor motrice de bază, aplicativ-utilitare

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. însușirea mecanismului de bază al deprinderilor necesare desfășurării activităților sportive	- exerciții de mers: obișnuit, pe vârfuri, pe călcâie; - variante de alergare; - variante de sărituri: de pe loc, cu deplasare înainte, înapoi; - exerciții de aruncare și de prindere a mingii, cu două mâini de la piept; - jocuri.
3.2. însușirea mecanismului de bază al deprinderilor aplicativ-utilitare	- exersări în relație cu alte deprinderi; - exerciții libere de urcare și coborâre pe scări; - transportul unor obiecte de volum și greutate diferită; - exerciții de echilibru – mers pe un culoar marcat, cu brațele întinse lateral; - jocuri care solicită deprinderi motrice.

4. Dezvoltarea spiritului de echipă, a colaborării, prin conștientizarea și respectarea sistemului de reguli acceptate

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
4.1. cunoașterea și respectarea regulilor de organizare și desfășurare a activităților sportive	- activități în diferite formații de lucru; - jocuri de mișcare pe echipe.
4.2. manifestarea spiritului de echipă	- jocuri individuale și pe echipe.

NIVELUL V

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Întreținerea și îmbunătățirea stării de sănătate a copiilor/elevilor

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. aplicarea măsurilor adecvate pentru menținerea stării de sănătate	- exemple de măsuri adecvate, luate pentru menținerea stării de sănătate; - exerciții de stabilire a unui program echilibrat de activitate zilnică și săptămânală; - exerciții de utilizare a procedurilor de călire a organismului.
1.2. respectarea regulilor igienico-sanitare în funcție de anotimp și de locul de desfășurare a activității	- activități practice desfășurate în condiții de mediu variate.
1.3. adoptarea unui comportament care să asigure prevenirea producerii unor accidente în timpul activităților sportive	- exerciții de respectare a regulilor de prevenire a accidentelor ce pot surveni în desfășurarea activităților sportive.

2. Parcurgerea evoluției corecte și armonioase a organismului prin dezvoltarea calităților motrice de bază

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. adoptarea poziției corecte a coloanei vertebrale și ale segmentelor corpului în raport cu aceasta, în situații statice și dinamice	- exerciții de execuție a pozițiilor, după modelul demonstrat; - exerciții selective pentru dezvoltarea fiecărui segment al corpului; - exerciții pentru formarea reflexului de menținere a posturii corecte; - jocuri.
2.2. executarea unui complex de exerciții de dezvoltare fizică	- exerciții de mobilitate și de stabilitate a principalelor articulații.
2.3. exersarea calităților motrice de bază	- exerciții de exersare a calităților motrice de bază: viteză, îndemânare, rezistență, forță; - jocuri dinamice; - ștafete.

3. Dezvoltarea deprinderilor motrice de bază, aplicativ-utilitare

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. perfecționarea deprinderilor motrice de bază	- exersări parțiale și globale ale mersului, alergării, săriturii, aruncării-prinderii; - jocuri; - ștafete.
3.2. perfecționarea deprinderilor aplicativ-utilitare, prin folosirea lor în activități motrice complexe	- exersări ale deprinderilor aplicativ-utilitare: echilibru, târâre, cățărare, escaladare, tracțiune, împingere, transport de greutate; - jocuri care solicită deprinderi motrice.
3.3. executarea de exerciții fizice potrivit posibilităților individuale, în condiții diverse	- exerciții fizice executate în condiții diverse; - jocuri; - ștafete.

4. Dezvoltarea spiritului de echipă, a colaborării, prin conștientizarea și respectarea sistemului de reguli acceptate

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
4.1. aplicarea regulilor cunoscute în desfășurarea activităților motrice	- exerciții de aplicare, în condiții concrete de activitate motrică, a regulilor stabilite.
4.2. manifestarea inițiativei de colaborare cu colegii, pe parcursul activităților practice	- activități practice de exersare; - jocuri; - ștafete; - întreceri.

NIVELUL VI

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Întreținerea și îmbunătățirea stării de sănătate a copiilor/elevilor

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. respectarea regulilor de igienă personală și colectivă și pe cele specifice efortului	- aplicații practice ale regulilor de igienă personală și colectivă; - exerciții de reglare a respirației, de relaxare și de refacere după efort.
1.2. prevenirea producerii unor accidente în procesul de exersare	- exersări în condițiile respectării integrale a regulilor stabilite.

2. Parcurgerea evoluției corecte și armonioase a organismului prin dezvoltarea calităților motrice de bază

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. executarea de complexe de exerciții libere și cu obiecte specifice	- complexe de exerciții pentru dezvoltarea fizică armonioasă a corpului, libere sau cu obiecte specifice; - exerciții localizate la nivelul principalelor regiuni musculare; - exerciții analitice cu creșterea gradului de complexitate; - jocuri dinamice; - ștafete.
2.2. dezvoltarea rezistenței și a vitezei	- exerciții de alergare de durată, în tempo moderat și uniform; - exerciții de alergare de viteză, în linie dreaptă; - jocuri dinamice; - ștafete.

3. Dezvoltarea deprinderilor motrice de bază, aplicativ-utilitare

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. aplicarea în activități practice a deprinderilor motrice de bază și pe cele utilitar-aplicative	- exersări ale deprinderilor însușite în condiții variabile; - întreceri sub formă de ștafete; - parcurhuri aplicative.
3.2. selectarea de activități pentru valorificarea calităților și deprinderilor însușite	- exerciții de identificare de activități variate în care pot fi valorificate calitățile și deprinderile însușite.
3.3. formarea deprinderii de practicare constantă a exercițiilor fizice, în funcție de interesele și posibilitățile proprii	- exersări independente, individuale și pe grupe pe parcursul activităților.

4. Dezvoltarea spiritului de echipă, a colaborării, prin conștientizarea și respectarea sistemului de reguli acceptate

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
4.1. adaptarea comportamentului în relația cu partenerii și cu adversarii, în funcție de regulile stabilite	- întreceri cu parteneri de nivele competitive variate.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII (niv. IV-VI)

1. Elemente de organizare a activității practice sportive

- Formații de adunare (în linie pe un rând/pe două rânduri)
- Formații de deplasare în coloană câte unul și câte doi
- Pozițiile de dreپți și pe loc repaus
- Întoarceri la dreapta/stânga de pe loc
- Pornire și oprire din mers
- Formarea și strângerea coloanei de gimnastică

2. Elemente ale dezvoltării fizice armonioase

- Postura corectă în poziții și acțiuni motrice variate
- Pozițiile de bază: stând, stând depărtat, stând ghemuit, pe genunchi, șezând, culcat
- Poziții și mișcări specifice segmentelor corpului: cap-gât, brațe, picioare, trunchi
- Complexe de dezvoltare fizică cu/fără obiecte portative
- Exerciții corective pentru atitudini deficiente (cu/fără obiecte de sprijin)
- Educarea actului respirator, reglarea respirației în efort

3. Calități motrice de bază

- Viteza (viteză de reacție la stimuli vizuali, auditivi și tactili, viteză de execuție în acțiuni motrice complexe, viteză de deplasare)
- Îndemânarea (coordonarea acțiunilor motrice în acțiunile segmentelor corpului, în manevrarea de obiecte, în relațiile motrice de colaborare cu partenerii)
- Rezistența (rezistență generală la eforturi aerobe, rezistență musculară locală)
- Forța (exerciții dinamice segmentare, cu învingerea greutății propriului corp)
- Mobilitate și stabilitate articulară

4. Deprinderi motrice de bază

- Mers și variante de mers (pe vârfuri, pe călcâie, ghemuit, cu ridicarea coapsei la piept, mers cu schimbarea direcției de deplasare, mers cu purtare de obiecte)
- Alergare și variante de alergare (alergare șerpuită, alergare cu pendularea gambei înapoi, alergare laterală cu pas adăugat, alergare cu diferite sarcini: opriri, ocoliri, întoarceri, alergare cu accelerare, alergare cu transport de obiecte)
- Săritură (săritură în adâncime de pe suprafețe înălțate, săritură cu desprindere de pe un picior și de pe ambele picioare, sărituri cu deplasare: înainte, înapoi, săritura la coardă, săritura în lungime de pe loc, pasul săltat)
- Aruncare și prindere de pe loc și din deplasare (aruncări lansate, azvârlire, aruncare la țintă, aruncare la distanță, aruncare la partener, prinderi în sus, prinderi în podea, prinderi cu două mâini)

5. Deprinderi motrice utilitar-aplicative

- Echilibrul (deplasări în echilibru pe suprafețe înguste și înălțate, deplasări în echilibru cu purtare și pășire peste obstacole)
- Târâre (târâre joasă și laterală, târâre pe sub obstacole cu/fără obiecte)
- Cățărare (cățărare pe scară fixă și pe banca înclinată)
- Escaladare (escaladare cu apucare, sprijin și pășire peste obstacol)
- Tracțiuni (pe perechi)
- Împingere (împingerea de obiecte, individual și pe perechi, împingere reciprocă între parteneri, cu/fără obiecte, împingeri reciproce din șezând spate în spate)
- Transport (transport de obiecte)

LISTA CU MEMBRII COMISIEI
care au definitivat forma revizuită a curriculum-ului la disciplina
Educație fizică și activități sportive
Nivelele IV – VI
(Cls. I – X)
 Alternativa Educațională de Pedagogie Curativă

NUMELE ȘI PRENUMELE	INSTITUȚIA / UNITATEA ȘCOLARĂ
Mircea Vlad – prof. psihopedagog	Școala pentru Surzi nr 1, Bucuresti
Elisabeta Putere – consilier psiholog	Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare în Învățământul Preuniversitar
Letiția Trif – lector univ. dr.	Universitatea „1 Decembrie” Alba-Iulia
Lucian Mozer – director	Școala Specială Nr. 7, sector 1, București
Livia Vlad – prof. psihopedagog	Federația de Pedagogie Curativă din România
Anca Perța – prof. psihopedagog	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria

ANEXA _ la Ordinul ministrului educației și cercetării nr. /2008

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI EVALUARE ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ

„ABILITARE MANUALĂ”

Nivelele IV – V
(Cls. I – IV)
Învățământ special

București, 2008

ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ DE PEDAGOGIE CURATIVĂ

NOTĂ DE PREZENTARE

Disciplina *Abilitare manuală* urmărește stimularea forțelor care dezvoltă o inteligență vie și sănătoasă și duce la maturizarea personalității copilului/elevului.

Relația dintre domeniul capului și al membrelor este spațiul afectiv al sentimentului. Aici se face posibilă pe de o parte, perceperea senzorială a materialelor și a proceselor, care creează o viață diferențiată a simțirii, iar pe de alta, experiența estetic-artistică, ce transformă acele sentimente în baza judecății sănătoase.

Activitățile manuale trebuie integrate în întregul curriculum și nu separate de conținuturile și scopurile diferitelor discipline de învățământ. Astfel, fiecare activitate manuală trebuie trăită în context și legată de componentele de viață.

În cadrul activităților de *abilitare manuală*, copiii/elevii își dezvoltă spiritul de observație și învață să reproducă ceea ce văd sau simt. Ei își dezvoltă o mai bună coordonare și își îmbunătățesc motricitatea fină prin modelaj, îndoire, înșiruire, rupere, legare etc.

În elaborarea programei de *Abilitare manuală* s-au avut în vedere următoarele aspecte:

- dezvoltarea abilității de lucru cu diferite materiale și cu instrumentele/uneltele adecvate;
- însușirea unor tehnici de lucru (pliere, taiere, asamblare, lipire etc.);
- formarea priceperilor și însușirea cunoștințelor pentru realizarea de lucrări gospodărești și de grădinarit;
- realizarea unor produse de utilitate practică;
- stimularea copiilor pentru folosirea simțurilor, pentru dobândirea siguranței și a independenței în acțiunile proprii;
- educarea comportamentului social prin lucrări colective și de întrajutorare în lucru;
- dezvoltarea simțului artistic;
- educarea respectului pentru natură;
- cultivarea respectului pentru muncă;
- pregătirea pentru viața profesională.

OBIECTIVE CADRU

- 1. Însușirea mișcărilor fundamentale de lucru cu scopul utilizării diverselor materiale și instrumente**
- 2. Manipularea diverselor instrumente și materiale de lucru în vederea confecționării unor produse simple și utile**
- 3. Asumarea responsabilităților pentru activitățile practice realizate și pentru protejarea mediului înconjurător**

NIVELUL IV

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Însușirea mișcărilor fundamentale de lucru cu scopul utilizării diverselor materiale și instrumente

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. formarea și dezvoltarea gesturilor manuale fundamentale	- jocuri didactice pentru organizarea perceptivă și orientarea în câmpul perceptiv; - exerciții de dezvoltare a motricității fine și a preciziei mișcărilor; - exerciții pentru învățarea gestului liniar, rectiliniu, rotativ etc.; - exerciții elementare de rupere / lipire / îndoire / modelare / bobinare / răsucire / mulare / înșirare / șnuruire / tăiere / înnodare / îmbinare / împletire.
1.2. explorarea diverselor obiecte și materiale din mediul înconjurător	- exerciții de observare a obiectelor din natură (frunze, petale, semințe, rădăcini, crengi, conuri, crenguțe de brad, fructe uscate, coji de fructe, petale, flori, ghinde, castane, paie, scoarțe de arbori, pietre, nisip, scoici etc.); - exerciții de descriere a proprietăților obiectelor (mărime, formă, culoare, duritate, dimensiuni, transparentă, textură etc.).
1.3. recunoașterea proprietăților diferitelor materiale specifice activităților de abilitare manuală	- exerciții de recunoaștere a diverselor materiale (lână, hârtie, vopsele, ceară etc.), după proprietățile lor; - exerciții de recunoaștere a diverselor instrumente (pensulă, pahar, lipici, planșete etc.), după utilizările lor.

2. Manipularea diverselor instrumente și materiale de lucru în vederea confecționării unor produse simple și utile

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. identificarea instrumentelor specifice prelucrării materialelor	- exerciții de recunoaștere a diverselor instrumente (pensulă, pahar, lipici, planșete etc.) și a utilității acestora în activitatea practică.
2.2. identificarea materialelor de lucru utilizate în activitatea practică	- exerciții practice de recunoaștere și individualizare a materialelor (lână, hârtie, vopsele, ceară, semințe, frunze, rădăcini, crenguțe, flori etc.); - activități simple de prelucrare a materialelor (presarea și păstrarea frunzelor, florilor, vopsirea, scărmanarea lânii etc.).
2.3. manipularea instrumentelor și a materialelor de lucru cunoscute	- exerciții de manipulare a instrumentelor și a materialelor de lucru.

2.4. confecționarea unor lucrări din materiale diverse (lână, hârtie, plastilină)	- exerciții de răsucire a unui fir de lână; - împletituri simple pe degete (lănțișoare, noduri); - tablouri din lână colorată; - exerciții de aplicare a unor tehnici de lucru simple din hârtie (îndoire, pliere, tăiere, lipire, asamblare etc.); - tablouri simple prin suprapunere de straturi de hârtie transparentă; - lucrări tematice în funcție de anotimp.
2.5. confecționarea unor lucrări folosind materiale din natură	- lucrări realizate cu ajutorul materialelor din natură: flori, frunze, paie de grâu, trestie, semințe, flori presate etc.
2.6. realizarea unor lucrări prilejuite de sărbătorile de peste an	- bentițe, cordoane; - tablouri; - felicitări, invitații; - obiecte ornamentale.

3. Asumarea responsabilităților pentru activitățile practice realizate și pentru protejarea mediului înconjurător

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. finalizarea unui produs, cu sau fără ajutor	- produse realizate din diferite materiale, cu sau fără ajutor.
3.2. participarea la realizarea și întreținerea curățeniei în sala de clasă	- activități în sala de clasă, în timpul și după realizarea lucrărilor; - activități gospodărești elementare: spălarea obiectelor utilizate, sortarea și aranjarea lor.
3.3. participarea la întreținerea curățeniei în mediul apropiat	- activități practice pentru realizarea și întreținerea curățeniei în mediul apropiat.

NIVELUL V

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Însușirea mișcărilor fundamentale de lucru cu scopul utilizării diverselor materiale și instrumente

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. automatizarea gesturilor manuale fundamentale	- jocuri didactice pentru organizarea spațială; - exerciții de dezvoltare a motricității fine și a preciziei mișcărilor; - exerciții de obținere a unor colaje prin combinarea diferitelor materiale.
1.2. explorarea diverselor obiecte și materiale din mediul înconjurător	- exerciții de observare a obiectelor și instrumentelor de lucru (andrele, fir de lână, fir de melană, etamină, ac etc.); - exerciții de descriere a proprietăților obiectelor (mărime, formă, culoare, duritate, dimensiuni, transparență, textură etc.).
1.3. recunoașterea proprietăților diferitelor materiale specifice activităților de abilitare manuală	- exerciții de recunoaștere a proprietăților diverselor materiale și instrumente specifice (andrele, fir de lână, fir de melană, etamină, ac etc.).

2. Manipularea diverselor instrumente și materiale de lucru în vederea confecționării unor produse simple și utile

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. identificarea materialelor de lucru utilizate în activitatea practică	- exerciții practice de recunoaștere și individualizare a materialelor (fir de lână, fir de melană, etamină etc.).
2.2. recunoașterea și folosirea unor operații simple de lucru cu materiale naturale	- activități de: împletire a lânii, pâslire a lânii, toarcere a lânii cu mâna; - exerciții de ornamentare a unor obiecte textile; - exerciții de umplere cu lână a diverselor figurine confecționate din pâslă.
2.3. realizarea unor lucrări din diverse materiale	- exerciții de răsucire, înnodare, împletire, coasere etc., cu fir de lână sau melană, - tablouri din lână colorată cu temă dată; - lucrări prin tehnica origami; - tablouri realizate prin decupaje și suprapunerea unor straturi de hârtie transparentă; - macheta unei case (hârtie sau plastilină); - figurine realizate din plastilină sau ceară, ce pot reprezenta păsări, animale, lumânări ornamentale, forme de relief etc.

2.4. realizarea unor lucrări cu materiale din natură	- obiecte decorative pentru amenajarea colțului anotimpului; - brățări, bentițe, cordoane etc.; - tablouri, cu diferite tematici; - felicitări, invitații.
2.5. realizarea unor lucrări prilejuite de sărbătorile de peste an	- globuri de Crăciun; - felicitări; - măști pentru carnaval; - măștișoare.

3. Asumarea responsabilităților pentru activitățile practice realizate și pentru protejarea mediului înconjurător

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. finalizarea unui produs și evaluarea lui	- produse realizate din diferite materiale; - aprecieri ale lucrărilor colegilor și autoaprecierea propriei lucrări; - miniexpoziții cu produsele finite realizate.
3.2. asumarea responsabilităților în cadrul unei echipe de lucru	- repartizări ale responsabilităților în funcție de activitatea desfășurată, precum și de interesele și aptitudinile individuale.
3.3. participarea la realizarea și întreținerea curățeniei în sala de clasă și în mediul apropiat	- activități practice pentru realizarea și întreținerea curățeniei în sala de clasă și în mediul apropiat.
3.4. formarea și exersarea deprinderilor simple de îngrijire a plantelor și animalelor	- activități simple de îngrijire a plantelor (plantare, stropire, curățare, recoltare etc.); - activități de recoltare a plantelor medicinale; - activități simple de îngrijire a animalelor de casă (identificare, hrănire adecvată, îngrijire etc.); - vizite la livezi/ferme, grădini botanice, zoologice.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII (niv. IV-V)

1. **Lucrări din materiale din natură** (fructe uscate, coji de fructe, frunze, petale, flori, ghinde, conuri, castane, semințe, paie, crengi, scoarțe de arbori, rădăcini, pietre, nisip, scoici etc)
 - Colaje tematice
 - Obiecte decorative
 - Felicitări tematice
 - Mărțișoare
 - Tablouri tematice

2. **Lucrări din fire de lână și material textil**
 - Obiecte decorative
 - Tablouri tematice
 - Păpuși și marionete
 - Covorașe
 - Săculețe
 - Tricotaje

3. **Lucrări din hârtie**
 - Colaje
 - Măști pentru Carnaval
 - Teme realizate prin tehnica Origami
 - Rame foto
 - Felicitări tematice
 - Tablouri tematice
 - Ornamente pentru pomul de iarnă

4. **Modelaj (plastilină, ceară, aluat)**
 - Obiecte decorative
 - Mărțișoare
 - Figurine (animale, plante, forme de relief, litere, cifre etc)

5. **Activități gospodărești**

6. **Activități de grădinărit**

7. **Activități de îngrijire a animalelor**

SUGESTII METODICE

(niv. IV-V)

În clasa întâi orele de *abilitare manuală* încep cu învățarea mânuirii instrumentelor și a materialelor de lucru specifice.

Prima acțiune a copiilor/elevilor în cadrul acestei discipline este lucrul cu firul de lână. Acesta poate începe printr-o poveste despre un loc deosebit de unde vin sau se duc firele și prin câteva versuri pentru însoțirea activităților.

Toarcerea firului de lână, realizarea de fire răsucite, împletiturile simple pe degete, urmate de realizarea de bucle și noduri, umplerea cu lână a figurinelor sau realizarea de tablouri tematice cu lână fac doar o parte obiectul activităților de abilitare manuală.

La învățarea tricotatului se poate introduce gestul de punere a ochiurilor printr-o poveste sau un vers semnificativ, care-l poate ajuta pe copil atunci când lucrează singur.

O altă activitate, croșetatul, pune accent pe o singură mână în loc de două. Echilibrul este diferit, deși ambele mâini sunt ocupate. Este nevoie de o concentrare nouă, mai intensă. Aceasta este o altă activitate ritmică, repetitivă cu mâinile, care întărește voința și aduce limpezime în gândire.

Învățarea cusutului este o altă activitate importantă care necesită multă răbdare și mai ales multă atenție. În funcție de posibilitățile fizice ale copiilor se pot realiza diferite obiecte (șervețele, semne de carte sau doar simple exerciții de coasere pe o bucată mare de etamină). Este potrivit să se înceapă cu o lucrare mai mare, care să le ofere copiilor posibilitatea coaserii pe o perioadă mai lungă de timp.

Lucrările realizate cu materiale din natură, lucrările din hârtie, modelajul în ceară, activitățile gospodărești, precum și cele de grădinărit sunt o altă categorie de activități realizate în cadrul disciplinei de abilitare manuală. În alegerea tematicii se are foarte mult în vedere anotimpul, sărbătorile de peste an, evenimentele deosebite care au loc în școală (carnaval, expoziții etc.).

Pentru desfășurarea orelor se poate folosi un vers, în care se regăsește ideea de semnificație a mâinilor și a muncii. La sfârșitul orelor se poate spune o poveste, pentru a liniști clasa și a încheia cu sens activitatea de creație.

LISTA CU MEMBRII COMISIEI
care au definitivat forma revizuită a curriculum-ului la disciplina
Abilitare manuală
Nivelele IV - V
(Cls. I - IV)
 Alternativa Educațională de Pedagogie Curativă

NUMELE ȘI PRENUMELE	INSTITUȚIA / UNITATEA ȘCOLARĂ
Mircea Vlad – prof. psihopedagog	Școala pentru Surzi nr 1, Bucuresti
Elisabeta Putere – consilier psiholog	Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare în Învățământul Preuniversitar
Letiția Trif – lector univ. dr.	Universitatea „1 Decembrie” Alba-Iulia
Lucian Mozer – director	Școala Specială Nr. 7, sector 1, București
Livia Vlad – prof. psihopedagog	Federația de Pedagogie Curativă din România
Anca Perța – prof. psihopedagog	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria
Loredana Stan – prof. psihopedagogie specială	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria
Mironică Golășie – prof. psihopedagogie specială	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI EVALUARE ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ

„ACTIVITĂȚI DE PRE - PROFESIONALIZARE /
MEȘTEȘUGURI”

Nivelele V – VI
(Cls. V – X)
Învățământ special

București, 2008

NOTĂ DE PREZENTARE

Disciplina *Activități de preprofesionalizare / meșteșuguri* pregătește copilul/elevul cu deficiență, în timp, în vederea dobândirii unor abilități practice necesare pentru a trece treptat în activitatea de profesionalizare, permițând astfel orientarea profesională și inserția socială a tinerilor absolvenți.

Acum, activitățile devin mai complexe, necesită mai multă atenție și precizie, iar cel mai important pentru elevi este exemplul personal, experimentarea de către cadrul didactic a tuturor lucrărilor pentru a întări convingerea copilului că ceea ce urmează să facă este practic, util și poate fi realizat.

În elaborarea curriculum-ului s-au fost avut în vedere următoarele aspecte:

- dezvoltarea abilității de lucru cu diferite materiale și cu instrumentele/uneltele adecvate;
- însușirea unor tehnici de lucru;
- formarea priceperilor și însușirea cunoștințelor pentru realizarea de lucrări gospodărești și de grădinarit;
- realizarea unor produse de utilitate practică;
- stimularea copiilor pentru folosirea simțurilor, pentru dobândirea siguranței și a independenței în acțiunile proprii;
- educarea comportamentului social prin lucrări colective și de întrajutorare în lucru;
- cultivarea respectului pentru muncă;
- pregătirea pentru viața profesională.

OBIECTIVE CADRU

- 1. Manipularea diverselor materiale și instrumente de lucru**
- 2. Confectionarea și evaluarea unor produse practice și utile**
- 3. Dezvoltarea capacității de cooperare în grup și asumarea responsabilităților pentru activitățile realizate**
- 4. Diversificarea modalităților de rezolvare a situațiilor practice și de viață**

NIVELUL V

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Manipularea diverselor materiale și instrumente de lucru

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. identificarea și numirea materialelor de lucru utilizate în activitatea manuală	- exerciții de familiarizare cu principalele materiale și instrumente de lucru.
1.2. efectuarea unor operații simple de lucru	- exerciții pentru dezvoltarea motricității manuale; - operații simple de coasere; - exerciții de ornamentare a unor obiecte textile; - exerciții de umplere cu lână, nisip sau semințe a figurinelor din pâslă; - exerciții de pregătire a lutului.

2. Confeccionarea și evaluarea unor produse practice și utile

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. cunoașterea și respectarea etapelor procesului tehnologic	- exerciții practice de ordonare a etapelor unei activități; - exerciții de selectare a unor materiale conform sarcinii de lucru; - activități gospodărești; - activități de grădinărit; - activități de îngrijire a animalelor; - activități simple de ambalare a unor produse.
2.2. confeccionarea și evaluarea unor lucrări din materiale diverse	- exerciții de umplere cu lână a unor figurine; - tablouri din lână colorată cu temă dată; - exerciții de realizare a unor obiecte prin tehnica origami: broscuțe, păsări, flori etc.; - macheta unei căsuțe; - exerciții de modelare (ceară sau lut) a unor grupuri de animale, oameni și a unor forme de construcții, avându-se în vedere cele trei perspective: față, spate, lateral; - exerciții de răsucire a firelor, înnodare, împletire, tors etc.; - exerciții de realizare a unui cordon, din ochiuri, cu croșeta; - exerciții de urmărire a unei linii drepte (imaginare) prin împunsături și alcătuirea unui tiv; - exerciții de coasere cu diferite tipuri de puncte de ornamentație.
2.3. realizarea unor lucrări prilejuite de sărbătorile de peste an	- obiecte ornamentale cu ajutorul unor materiale naturale sau sintetice, realizate în

	preajma sărbătorilor.
2.4. evaluarea rezultatelor activității	- exerciții de indicare a utilității obiectelor realizate după diverse criterii (necesitate, utilitate, eficiență).

3. Dezvoltarea capacității de cooperare în grup și asumarea responsabilităților pentru activitățile realizate

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. organizarea spațiului de lucru	- exerciții de pregătire a spațiului de lucru; - exerciții de debarasare a spațiului de lucru.
3.2. participarea la realizarea și la întreținerea curățeniei spațiului în care se desfășoară activitatea	- activități gospodărești elementare: spălarea obiectelor utilizate, sortarea și aranjarea lor.
3.3. exersarea spiritului de întraajutorare în cadrul grupului	- roluri în cadrul grupului în funcție de particularitățile psihoindividuale (un elev realizează etapele mai ușoare, în timp ce altul și le asumă pe cele mai complicate); - exerciții de respectare a normelor de cooperare în grup.
3.4. evaluarea aportului propriu în realizarea produselor	- expoziții cu produsele realizate.
3.5. formarea și exersarea deprinderilor de îngrijire a mediului înconjurător	- activități de îngrijire și de recoltare a plantelor; - activități de îngrijire a animalelor de casă (identificare, hrănire adecvată, îngrijire etc.); - vizite la livezi/ferme, grădini botanice, zoologice.

4. Diversificarea modalităților de rezolvare a situațiilor practice și de viață

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
4.1. cunoașterea utilităților multiple a diverselor produse	- activități de cunoaștere a utilității diferitelor obiecte ce pot fi realizate.
4.2. realizarea unor produse simple în funcție de nevoi	- obiecte utilitare și de uz personal; - exerciții de utilizare a produselor sau a activităților realizate.
4.3. valorificarea produselor realizate	- expoziții cu vânzare în cadrul instituției sau în afara ei.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

- 8. Lucrări din materiale din natură** (fructe uscate, coji de fructe, frunze, petale, flori, ghinde, conuri, castane, semințe, paie, crengi, scoarțe de arbori, rădăcini, pietre, nisip, scoici etc.)
 - Colaje tematice
 - Obiecte decorative
 - Felicitări tematice
 - Mărțișoare
 - Tablouri tematice

- 9. Lucrări din fire de lână și material textil**
 - Obiecte decorative
 - Tablouri tematice
 - Păpuși și marionete
 - Covorașe
 - Săculețe
 - Tricotaje

- 10. Lucrări din hârtie**
 - Colaje
 - Măști pentru Carnaval
 - Teme realizate prin tehnica Origami
 - Rame foto
 - Felicitări tematice
 - Tablouri tematice
 - Ornamente pentru pomul de iarnă

- 11. Modelaj (ceară, lut)**
 - Obiecte decorative
 - Mărțișoare
 - Figurine (animale, plante, forme de relief etc)

- 12. Cusut, tricatat**
 - Obiecte decorative (șervețele, fulare etc.)

- 13. Activități gospodărești**

- 14. Activități de grădinărit**

- 15. Activități de îngrijire a animalelor**

NIVELUL VI

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Manipularea diverselor materiale și instrumente de lucru

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. descrierea materialelor și a instrumentelor de lucru utilizate în activitatea manuală	- exerciții de numire și de descriere a principalelor instrumente și materiale de lucru utilizate în activitatea manuală.
1.2. cunoașterea utilității materialelor și a instrumentelor în procesul muncii	- exerciții de utilizare a materialelor și a instrumentelor de lucru.

2. Confecționarea și evaluarea unor produse practice și utile

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. realizarea unor produse din materiale diverse	- obiecte din lână, hârtie, lut, în funcție de diferite tematici (sărbători, anotimpuri, evenimente organizate în școală); - obiecte, mai mici sau mai mari, cu utilitate practică (fulare, fețe de masă, șervețele etc.); - exerciții de desenare a șablonului și a tiparului necesar, decuparea componentelor, asamblarea prin înșăilare, apoi prin cusătură fixă); - activități de inițiere și formare de deprinderi de utilizare a războiului de țesut, precum și a mașinii de cusut; - activități de șmirgheluire a unor bucăți de lemn brute sau a unor obiecte realizate din lemn; - exerciții de desenare a șablonului și a tiparului necesare pentru confecționarea unui produs din lemn; - activități de realizare a unor obiecte utilizând trusa de traforaj; - activități de decupare a detaliilor și de asamblare a părților componente ale produsului.
2.2. realizarea unor acțiuni simple pentru igiena și alimentația personală	- activități de spălat/călcat a unor obiecte mici; - activități de ordonare și aranjare a unor obiecte personale; - activități de sortare/curățare a fructelor legumelor, diverselor alimente; - activități de asociere a unor alimente (salate de legume, salate de fructe).
2.3. evaluarea rezultatelor activității după diverse criterii	- evaluări și autoevaluări ale obiectelor realizate; - expoziții cu sau fără vânzare a produselor realizate.

3. Dezvoltarea capacității de cooperare în grup și asumarea responsabilităților pentru activitățile realizate

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. participarea la realizarea și la întreținerea curățeniei în spațiul de activitate	- exerciții de menținere a ordinii și a curățeniei la locul desfășurării activității.
3.2. asumarea de responsabilități în activitățile de grup și executarea în cadrul grupului a sarcinilor care îi revin	- exerciții de identificare a conținutului activităților ce urmează să se desfășoare; - dezbateri pe tema fixării rolurilor în echipă, în funcție de posibilitățile individuale; - discuții privind abordarea problemelor ce apar pe parcursul desfășurării activităților.
3.3. conștientizarea necesității aportului propriu în realizarea produselor	- expoziții cu produsele realizate.
3.4. exersarea unor deprinderi gospodărești	- activități de aranjarea și decorare a mesei; - drumeții; - excursii.
3.5. exersarea deprinderilor de îngrijire a mediului înconjurător	- activități de cultivare a pământului, de îngrijire a plantelor și de recoltarea acestora; - activități de îngrijire a animalelor de casă (identificare, hrănire adecvată, îngrijire etc.); - vizite la livezi/ferme, grădini botanice, zoologice.

4. Diversificarea modalităților de rezolvare a situațiilor practice și de viață

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
4.1. exercitarea în practica social-utilă a cunoștințelor învățate	- activități de realizare a unor produse, ținând cont de cunoștințele însușite.
4.2. rezolvarea unor probleme practice din realitatea cotidiană, utilizând tehnicile învățate	- exerciții de reparare a unor obiecte; - lucrări de întreținere a rechizitelor școlare, a mobilierului clasei etc.
4.3. construirea unor produse simple în funcție de nevoi și valorificarea produselor realizate	- obiecte utilitare și de uz personal; - expoziții cu vânzare.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

1. Lucrări din materiale din natură, fire de lână, material textil, hârtie, ceară, lut

- Obiecte realizate în funcție de anotimpuri, sărbători și evenimente (măști pentru Carnaval, felicitări tematice, ornamente pentru pomul de iarnă, măștișoare etc.)
- Obiecte de uz personal (suport pentru creioane, cutii de diferite forme și mărimi etc.)
- Obiecte de design interior (tablouri tematice, panouri decorative, colaje pentru sala de clasă, școală sau camera proprie etc.)
- Teme realizate prin tehnica Origami, păpuși și marionete (lână), figurine (animale, plante, forme de relief etc.)

2. Țesut, croitorie, broderie

- Cusături decorative (puncte de cusături la alegere)
- Utilizarea războiului de țesut și a mașinii de cusut
- Noțiuni de croitorie: așezarea și fixarea tiparului pe material; trasarea conturului după șablon; decuparea după contur; asamblarea materialelor textile croite prin înșăilare
- Săculețe, semn de carte, covorașe
- Obiecte de design vestimentar (șnur, batic, cravată, cordon etc.)

3. Prelucrarea lemnului

- Materiale lemnoase
- Operații de pregătire, de prelucrare și de finisare a bucăților din lemn
- Operații de îmbinare a componentelor produselor din lemn
- Produse din lemn (marionete, puzzle, jucării, obiecte decorative)

4. Activități gospodărești

- Salate de legume, de fructe etc.
- Pregătire pentru drumeție (aranjarea rucsacului, folosirea sacului de dormit, instalarea cortului etc.)
- Bucătăria (vase și ustensile), aranjarea și decorarea mesei

5. Activități de grădinărit și de îngrijire a animalelor

- Creșterea plantelor
- Creșterea animalelor
- Valorificarea și depozitarea produselor agricole și a reziduurilor
- Îngrijirea animalelor de apartament / casă

SUGESTII METODICE

(niv. V-VI)

Începând cu clasa a V-a copiii sunt gata să facă proiecte, să lucreze manual destul de bine și să confecționeze obiecte cât mai utile.

În cazul în care există posibilități și interes, se pot realiza proiecte de genul realizării de păpușilor din material textil, îmbrăcarea lor umplerea lor cu lână netoarsă și alte operații atractive, care îl fac pe copil să descopere spațiul tridimensional. Toate acestea pot fi finalizate într-o expoziție care să cuprindă lucrările elevilor din întreaga clasă la sfârșitul de semestru sau cu ocazia unor evenimente din cadrul școlii: serbările școlare, carnavalul primăverii sau altele.

În clasele mai mari se va pune accent pe activitatea de tricotate, de data aceasta pentru a se realiza un obiect de îmbrăcăminte care să ia forma unei părți a corpului. Tot acum se introduc și noțiunile de croitorie și de utilizare a războiului de țesut.

Mai întâi vor crea un model, vor realiza modelul cu toate detaliile și vor învăța să folosească decupajele în diferite moduri. Vor studia modul în care modelele de lucru, pot potența aspectul hainei, dacă vor ști cum și unde să fie plasate.

Un element deosebit de important în cadrul acestei discipline este prelucrarea lemnului. Această activitate începe cu studiul materialelor lemnoase (caracteristici ale lemnului), se continuă cu operațiile de pregătire, de prelucrare și de finisare a bucăților de lemn. În cadrul acestor activități se vor realiza diferite produse, cum ar fi: marionete, puzzle, jucării, obiecte decorative etc.

Lucrările din materiale naturale, din fire de lână și materiale textile, din hârtie, activitățile gospodărești, de grădinarit și de îngrijire a animalelor fac în continuare obiectul activităților de preprofesionalizare.

În cadrul acestor activități, cadrul didactic poate adapta materialele, tehnicile de lucru cât și conținutul, la specificul deficienței, în funcție de nevoile subiectului cu care lucrează. Astfel, explicațiile trebuie să fie scurte și concrete, pe sarcini ușoare, iar implicarea elevilor trebuie să se realizeze în toate etapele realizării unui produs în grup, în funcție de posibilitățile fiecăruia.

LISTA CU MEMBRII COMISIEI
care au definitivat forma revizuită a curriculum-ului la disciplina
Activități de preprofesionalizare / meșteșuguri
Nivelele V – VI
(Cls. V – X)
 Alternativa Educațională de Pedagogie Curativă

NUMELE ȘI PRENUMELE	INSTITUȚIA / UNITATEA ȘCOLARĂ
Mircea Vlad – prof. psihopedagog	Școala pentru Surzi nr 1, Bucuresti
Elisabeta Putere – consilier psiholog	Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare în Învățământul Preuniversitar
Letiția Trif – lector univ. dr.	Universitatea „1 Decembrie” Alba-Iulia
Lucian Mozer – director	Școala Specială Nr. 7, sector 1, București
Livia Vlad – prof. psihopedagog	Federația de Pedagogie Curativă din România
Anca Perța – prof. psihopedagog	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria
Loredana Stan – prof. psihopedagogie specială	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria
Mironică Golășie – prof. psihopedagogie specială	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria

ANEXA _ la Ordinul ministrului educației și cercetării nr. /2008

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI EVALUARE ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ

„CONSILIERE ȘI ORIENTARE”

Nivelele IV – VI
(Cls. I – X)
Învățământ special

București, 2008

ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ DE PEDAGOGIE CURATIVĂ

NOTĂ DE PREZENTARE

De-a lungul școlarizării toate disciplinele își asumă o parte din responsabilitatea privind dezvoltarea în plan personal, social și profesional a elevilor, precum și pentru achiziționarea abilităților necesare integrării în societate. În cadrul *Consilierii și orientării* preocuparea pentru cele trei arii de dezvoltare devine centrală, focalizarea pe acestea fiind evidentă.

Derularea activităților specifice ariei curriculare *Consiliere și orientare* la clasele I – X are în vedere:

- dezvoltarea abilităților necesare în viața socială;
- nivelul de dezvoltare și maturizare personală;
- pregătirea elevilor pentru a face față integrării școlare și profesionale.

În cursul orelor de *Consiliere și orientare*, elevii au posibilitatea de a exersa abilități de comunicare eficientă, de relaționare, de învățare și de a deveni conștienți de posibilitatea de transferare a acestora în contexte sociale diferite, prin dezvoltarea competențelor care vor contribui ulterior la integrarea socială și profesională.

Activitățile de învățare sunt în acord cu obiectivele cadru și obiectivele de referință, ținându-se seama de vârsta elevilor și de stadiul lor de dezvoltare a personalității, cu atât mai mult cu cât în centrul atenției acestei programe stă copilul cu deficiență severă, profundă sau asociată, care trebuie să aibă o anumită comportare civică, să se integreze în comunitățile lui apropiate (familia, rudele), dar și în comunități mai largi ca: școala, locul natal etc., să facă față integrării profesionale.

OBIECTIVE CADRU

- 1. Dezvoltarea capacității de autocunoaștere și a atitudinii pozitive față de sine**
- 2. Dezvoltarea abilităților de interrelaționare în contexte variate**
- 3. Dezvoltarea abilităților de utilizare a informațiilor în vederea integrării socio-profesionale**
- 4. Conștientizarea necesității stabilirii relației cu mediul social prin comportamente dezirabile**

NIVELUL IV

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Dezvoltarea capacității de autocunoaștere și a atitudinii pozitive față de sine

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. conștientizarea identității personale/individuale	- exerciții de numire a prenumelui, numelui, vârstei și sexului personal; - exerciții de identificare a unor aspecte legate de înfățișarea fizică; - exerciții de numire a adresei personale; - exerciții de numire a localității unde se află școala; - jocuri didactice; - desene.
1.2. cunoașterea componenței familiei	- exerciții de numire a componenței familiei (numele părinților, a fraților sau a surorilor); - desenul familiei; - jocuri de rol.

2. Dezvoltarea abilităților de interrelaționare în contexte variate

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. identificarea și stăpânirea emoțiilor de bază apărute în contexte variate	- exerciții de identificare a emoțiilor de bază apărute în situații variate; - simulări; - jocuri de rol; - dramatizări.
2.2. exersarea comportamentelor de cooperare în grup	- activități pe grupe; - jocuri de echipă în care sunt create situații de cooperare/necooperare.

3. Dezvoltarea abilităților de utilizare a informațiilor în vederea integrării socio-profesionale

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. familiarizarea cu situații noi, specifice activității școlare	- exerciții de identificare a ritmului unei zile: parte ritmică, oră de bază, poveste, activități artistice, servirea mesei, activități de după-amiază.

4. Conștientizarea necesității stabilirii relației cu mediul social prin comportamente dezirabile

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
4.1. manifestarea grijii față de propria persoană	- exerciții în vederea formării autonomiei personale; - jocuri de rol.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

Autocunoaștere și dezvoltare personală

- Autocunoaștere – date de identificare a persoanei: nume, prenume, aspecte legate de înfățișarea fizică, vârstă, sex, adresă, membrii familiei

Comunicare și abilități sociale

- Recunoașterea emoțiilor de bază
- Comportamente de cooperare în grup. Relațiile cu colegii

Utilizarea informațiilor în integrarea socio-profesională

- Ritmul zilei

Calitatea stilului de viață

- Formarea autonomiei personale

NIVELUL V

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Dezvoltarea capacității de autocunoaștere și a atitudinii pozitive față de sine

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. recunoașterea asemănărilor și a deosebirilor dintre oameni	- exerciții de identificare a asemănărilor și a deosebirilor, prin comparare cu ceilalți și cu personajele din povești; - exerciții de prezentare personală; - jocuri de rol; - desene; - colaje; - expoziții de desene; - participări la evenimente împreună cu copii din alte școli.
1.2. identificarea propriilor interese	- jocuri de rol; - desene; - excursii, vizite; - participări la evenimente organizate în afara școlii.
1.3. formarea și dezvoltarea abilităților pentru realizarea activităților școlare și extrașcolare	- excursii, vizite; - expoziții de desene.
1.4. cunoașterea drepturilor și a responsabilităților la școală, acasă, în comunitate	- exerciții de stabilire a regulilor clasei, afișarea acestora.

2. Dezvoltarea abilităților de interrelaționare în contexte variate

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. exersarea abilităților de ascultare activă	- exerciții pentru exersarea elementelor simple de ascultare activă.
2.2. dezvoltarea relațiilor de prietenie	- discuții de grup asupra modalităților de a-ți face prieteni și de a-i menține; - desene, colaje cu tema „Prietenul/prietena mea”.
2.3. identificarea diferitelor roluri în cadrul grupului din perspectiva componentelor acestuia	- exersări a unor sarcini de grup în care se stabilesc roluri, reguli.

3. Dezvoltarea abilităților de utilizare a informațiilor în vederea integrării socio-profesionale

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. descrierea activităților preferate	- desene, colaje cu tema: „Activitatea mea preferată”; - descrieri ale activității preferate.
3.2. realizarea de jocuri, activități în care se lucrează individual sau în echipă	- discuții de grup pornind de la situații reale sau texte adecvate pentru evidențierea efectelor activităților individuale și în echipă; - discuții cu părinții și cu membrii comunității despre lucrul individual și cel în echipă.
3.3. transferarea conținutului achizițiilor învățării, în viața cotidiană	- povestiri de situații din povești, filme, în care personajele utilizează calculele aritmetice sau scrisoritură; - descrieri ale activității profesionale a părinților; - discuții de grup cu privire la situații din viața cotidiană în care sunt utilizate achizițiile dobândite în școală.

4. Conștientizarea necesității stabilirii relației cu mediul social prin comportamente dezirabile

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
4.1. diferențierea comportamentelor sănătoase și a comportamentelor de risc	- activități de grup prin care se dau exemple și se discută comportamente sănătoase și comportamente de risc, pe stradă, la școală, la joacă etc.; - desene care să reflecte consecințele unei decizii sau ale unui comportament.
4.2. rezolvarea unor situații care solicită luarea unor decizii	- exerciții de descriere a unor situații care solicită luarea unor decizii (incendii, inundații, cutremure, accidente rutiere); - jocuri de rol.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

Autocunoaștere și dezvoltare personală

- Unicitatea persoanei – diferențe individuale, acceptarea și respectarea diferențelor individuale
- Diversitatea culturală și etnică. De ce sunt oamenii diferiți?
- Drepturi și responsabilități. Respectarea regulilor, asumarea consecințelor nerespectării acestora
- Interese și abilități personale

Comunicare și abilități sociale

- Comunicarea – vorbire, ascultare, comportamente non-verbale
- Abilități sociale – Cum se dezvoltă relațiile de prietenie? Modalități de a-ți face prieteni și de a-i menține. Roluri în cadrul grupului
- Familia. Roluri în cadrul familiei. Relațiile cu membri familiei

Utilizarea informațiilor în integrarea socio-profesională

- Surse de informații
- Cum învățăm?
- Cunoștințele dobândite în școală și importanța acestora în viață
- Activitățile individuale și de echipă – avantaje și dezavantaje

Calitatea stilului de viață

- Modalități de promovare a unui comportament sănătos. Exemple de comportamente, diferența dintre un comportament sănătos și un comportament de risc. Reguli de igienă.
- Reacții la situații de risc sau de criză. Cum reacționăm într-o situație de criză (incendii, accidente, inundații, cutremure) și la cine apelăm pentru ajutor? (familie, medic, pompieri etc.)

NIVELUL VI

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Dezvoltarea capacității de autocunoaștere și a atitudinii pozitive față de sine

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
1.1. receptarea reacțiilor celorlalți față de propria persoană	- povestiri, discuții pe tema respectării spațiului personal și a nevoii de intimitate; - discuții de caz.
1.2. dovedirea încrederii în sine, în situații diferite	- exerciții de analiză a unor personaje, în situații diferite, prin prisma încrederii în sine; - compuneri cu tema încrederii în sine și a reușitei; - desene reprezentative.
1.3. observarea schimbărilor la diferite vârste	- vizionări de filme care abordează tema trecerii de la o etapă de vârstă la alta; - desene.

2. Dezvoltarea abilităților de interrelaționare în contexte variate

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
2.1. explicarea importanței individuale și sociale în diferite contexte	- exerciții de identificare a situațiilor în care este necesară responsabilitatea individuală și socială.
2.2. utilizarea tehnicilor de comunicare eficientă, în contexte variate din punct de vedere social și cultural	- exerciții de ascultare activă; - jocuri de rol; - scenete.
2.3. permanentizarea unui comportament dezirabil, de cooperare în grup	- discuții prin care se arată respect și grijă pentru ceilalți, în care se valorifică: texte, ilustrații, fragmente din filme; - jocuri de rol.

3. Dezvoltarea abilităților de utilizare a informațiilor în vederea integrării socio-profesionale

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
3.1. analizarea factorilor favorizanți învățării eficiente	- planuri personalizate de învățare, pentru diferite discipline.
3.2. identificarea schimbărilor activității umane, apărute în timp	- vizionări de filme; - observări de ilustrații; - discuții de grup cu membrii comunității, cu privire la evoluția activităților umane, într-o anumită regiune.
3.3. informarea privind diferite meserii și ocupații	- vizite la diferite instituții pentru familiarizarea cu ocupațiile/locurile de muncă.
3.4. prezentarea sarcinilor și a responsabilităților asumate în activitatea preferată	- vizite în instituții pentru familiarizarea cu diferite medii de lucru; - jocuri de rol cu privire la sarcinile și responsabilitățile, în activitățile preferate.

4. Conștientizarea necesității stabilirii relației cu mediul social prin comportamente dezirabile

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
4.1. respectarea normelor în viața grupurilor de apartenență	- jocuri de rol pe tema cunoașterii și respectării diferitelor norme; - exersări ale comportamentelor de grup, în conformitate cu anumite norme.
4.2. exersarea abilităților de luare a deciziilor, în contexte variate	- jocuri de rol - exerciții de luare de decizii în situații variate, relevante pentru activitatea proprie; - exerciții de luare de decizii în situații de risc sau de criză (incendii, inundații, accidente etc.).

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

Autocunoaștere și dezvoltare personală

- Spațiul personal – nevoia de intimitate
- Încredere în sine și reușita personală
- Schimbare, creștere, dezvoltare. Caracteristicile diferitelor vârste

Comunicare și abilități sociale

- Comunicarea – Ce înseamnă comunicare eficientă. Abilități de comunicare
- Abilități sociale – Importanța contribuției fiecărui membru al unui grup la activitatea grupului. Avantajele cooperării în grup
- Responsabilitatea individuală și socială în școală, în familie și în comunitate

Utilizarea informațiilor în integrarea socio-profesională

- Factorii favorizanți/frenatori ai învățării eficiente
- Evoluția și dezvoltarea ocupațiilor
- Caracteristicile unei activități – sarcini, responsabilități, mediu de lucru, echipamente, orar
- Criterii de analiză și de alegere a unei meserii

Calitatea stilului de viață

- Apartenența la grup. Rolul grupului în formularea și în realizarea opțiunilor personale
- Alegerea alternativei optime. Raportarea la normă (respectarea regulilor de circulație, a normelor de prevenire a incendiilor, a normelor de prim-ajutor)
- Situații de decizie. Rezolvarea unor probleme cu potențial de risc și de criză

SUGESTII METODICE

(niv. IV-VI)

Unul dintre obiectivele curriculum-ului *Consiliere și orientare* este stimularea abilităților de învățare, în scopul dezvoltării personale și al integrării socio-profesionale. Cadrul didactic trebuie să pună elevii să experimenteze practic, în cadrul orelor respective diferite tehnici de învățare, de relaționare, de comunicare eficientă, abilități de explorare a resurselor personale și a domeniilor de activitate, apoi aplică ceea ce au asimilat, în situații de viață diverse.

Ținând cont de particularitățile psihoindividuale ale copiilor cu deficiență severă, profundă sau asociată obiectivele propuse pot fi realizate prin activități practice, simple, eficiente, ce pornesc de la universul de viață al copilului și al mediului din care provine, de la fapte și situații concrete de viață, cunoscute de copii, totdeauna însă accesibile înțelegerii lor.

În acest sens vor fi utilizate mijloace variate ca: observarea și analiza unor fapte de viață, relatări de fapte reale sau imaginare, exerciții, observarea de ilustrații, convorbiri, povestiri, vizionări de filme, desene animate, jocuri de rol, dramatizări, vizite, desene, picturi etc., sarcinile de lucru putând fi realizate individual, în perechi sau în echipă.

**LISTA CU MEMBRII COMISIEI
care au definitivat forma revizuită a curriculum-ului la disciplina
Consiliere și orientare
Nivelele IV - VI
(Cls. I - X)**

Alternativa Educațională de Pedagogie Curativă

NUMELE ȘI PRENUMELE	INSTITUȚIA / UNITATEA ȘCOLARĂ
Mircea Vlad – prof. psihopedagog	Școala pentru Surzi nr 1, Bucuresti
Elisabeta Putere – consilier psiholog	Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare în Învățământul Preuniversitar
Letiția Trif – lector univ. dr.	Universitatea „1 Decembrie” Alba-Iulia
Lucian Mozer – director	Școala Specială Nr. 7, sector 1, București
Livia Vlad – prof. psihopedagog	Federația de Pedagogie Curativă din România
Anca Perța – prof. psihopedagog	Centrul de Pedagogie Curativă Simeria

